

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากการสนับสนุนทุนการวิจัยจากคณะศิลปศาสตร์
ประยุกต์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ
จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร. อุบลพงษ์ วัฒนเสรี ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่
ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาภากร บุญสม ที่เป็นแรงบันดาลใจในการทำวิจัยครั้งนี้ และ
ขอขอบคุณ อาจารย์ชนาธิป แห่งกระโทก และ อาจารย์ชัชชนะ ใจบุญ ที่ให้คำปรึกษาด้านสถิติ
ที่ใช้ในการวิจัยด้วยดีมาตลอด

พนิดา ทรัพย์สาร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจพฤติกรรมและศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีช่วงอายุต่างกันมีระดับชั้นการศึกษาที่แตกต่างกัน และศึกษาแนวทางในการปลูกฝังค่านิยมพื้นฐาน

ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร 12 วิทยาเขต จำนวน 400 คน เป็นชาย 211 คน และหญิง 189 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequencies) ร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ ทดสอบค่า t -test independent และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า

(1) การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับน้อยแต่ไม่เลวมาก ค่านิยมพื้นฐานด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนามีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.39 และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือค่านิยมด้านการประหยัดและออมเท่ากับ 2.88

(2) เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานโดยภาพรวมของนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน พบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(3) เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานโดยภาพรวมของนักศึกษาที่มีช่วงอายุต่างกัน พบว่าไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(4) เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานโดยภาพรวมของนักศึกษา ที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกัน พบว่าไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Abstract

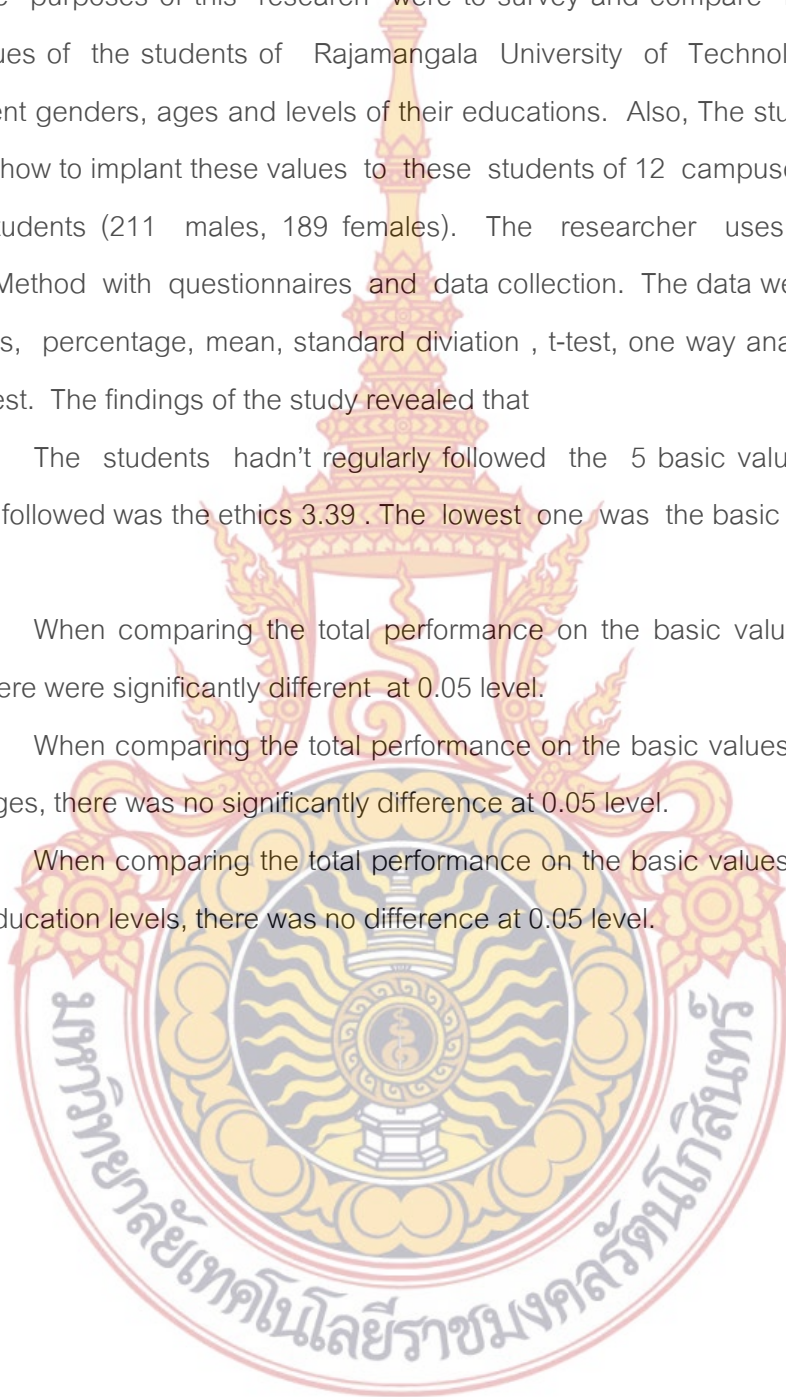
The purposes of this research were to survey and compare behaviors on the basic values of the students of Rajamangala University of Technology in Bangkok with different genders, ages and levels of their educations. Also, The study is about the method of how to implant these values to these students of 12 campuses, in the amount of 400 students (211 males, 189 females). The researcher uses the Accidental Sampling Method with questionnaires and data collection. The data were analysed by frequencies, percentage, mean, standard deviation, t-test, one way analysis of variance and LSD test. The findings of the study revealed that

(1) The students hadn't regularly followed the 5 basic values. The highest value they followed was the ethics 3.39. The lowest one was the basic value of savings 2.88.

(2) When comparing the total performance on the basic values of male and female, there were significantly different at 0.05 level.

(3) When comparing the total performance on the basic values of students with different ages, there was no significant difference at 0.05 level.

(4) When comparing the total performance on the basic values of students with different education levels, there was no difference at 0.05 level.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
Executive Summary.....	ง
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ขอบเขตของงานวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. ค่านิยม.....	
ความหมายของค่านิยม.....	8
ประเภทของค่านิยม.....	10
การเกิดค่านิยม.....	12
ลักษณะค่านิยมของสังคมไทย.....	15
ความสำคัญของค่านิยม.....	17
ค่านิยมที่ควรปลูกฝัง.....	19
การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาค่านิยม.....	22
2. ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ.....	26
การพึ่งพาตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ.....	26
การประหยัดและออม.....	
35	
การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย.....	45
การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา.....	57
การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์.....	64
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	75

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	78
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	81
การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับ	
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	87
ตอนที่ 2 ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม	
ค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้านของนักศึกษามหาวิทยาลัย	
เทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร	
โดยการนำเสนอในรูปแบบความถี่.....	89
ตอนที่ 2 ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม	
ค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้านของนักศึกษามหาวิทยาลัย	
เทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร โดยการ	
นำเสนอในรูปแบบค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน.....	100
ตอนที่ 2 ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบสมมติฐาน	
เกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน	
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ใน	
กรุงเทพมหานคร.....	107
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	126
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย.....	126
วิธีดำเนินการวิจัย.....	126
สรุปผลการวิจัย.....	127
อภิปรายผล.....	130
ข้อเสนอแนะ.....	140
ภาคผนวก.....	142

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ปัญหาสังคมไทยที่ต้องเร่งแก้ไขโดยด่วน	2
ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบค่านิยมสังคมเมืองและสังคมชนบท.....	16
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนประชากร	79
ตารางที่ 4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	80
ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละ โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ	87
ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละ โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อายุ	87
ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละ โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับ การศึกษา	88
ตารางที่ 8 แสดงจำนวนของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ	89
ตารางที่ 9 แสดงจำนวนของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการประหยัดและออม	91
ตารางที่ 10 แสดงจำนวนของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการมีระเบียบวินัยและ เคารพกฎหมาย	93
ตารางที่ 11 แสดงจำนวนของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการปฏิบัติตามคุณธรรม ของศาสนา	95
ตารางที่ 12 แสดงจำนวนของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	98
ตารางที่ 13 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐานทั้ง 5 ด้านในภาพรวม	100
ตารางที่ 14 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐานด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ	102
ตารางที่ 15 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐานด้านการประหยัด และอดออม	103
ตารางที่ 16 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐานด้าน การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	104
ตารางที่ 17 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐานด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	105

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 18 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐานด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	106
ตารางที่ 19 แสดงผลการทดสอบการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน จำแนกตามเพศ	107
ตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่มีอายุต่างกันโดยการวิเคราะห์ความ แปรปรวน	113
ตารางที่ 21 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน	119
ตารางที่ 22 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกัน ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย โดยทดสอบคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่.....	125

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน คือ ปัญหาความเจริญทางวัตถุและจิตใจไม่สมดุลกัน ความเจริญทางด้านวัตถุมักจะล้ำหน้าความเจริญทางด้านจิตใจ สาเหตุนี้เนื่องมาจากการเพิ่มจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชากรถูกบีบคั้นให้แสวงหาและดิ้นรนทำมาหาเลี้ยงชีพจึงก่อให้เกิดการเอาวัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ การรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติมาประพุดิปฏิบัติกัน โดยไม่ได้คัดเลือกให้เหมาะสมกับคนไทย สิ่งเหล่านี้เองถือว่าเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้ลายค่านิยมทางวัฒนธรรมอันดีงามของไทย มะลิ (2540) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมต่างประเทศบางอย่างและชาวต่างประเทศหลายคน ที่หลังไหลเข้ามาสู่ประเทศไทยนั้น ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ประชาชนและเยาวชนจำนวนไม่น้อยได้รับเอาวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมจากต่างประเทศ ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อวัฒนธรรมอันดีงามของไทย อาทิ ในเรื่องดนตรี เพลง การแต่งกาย กีฬามวยไทย ภาษา ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ จากปัญหาที่กล่าวมานั้นแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่น่าห่วงใยอย่างยิ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้มีพระบรมราชโองการเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างประเทศ มีข้อความบางตอนว่า “ไทยเรามีวัฒนธรรมไทยที่เป็นหลักอยู่มากมาย ไม่น่าจะไปรับวัฒนธรรมตะวันตกบางอย่างที่ไม่ดีกว่าของไทยเรามาใช้ให้เป็นที่เสื่อมเสียของชนชาติไทย...”

ผลจากการที่คนไทยบางส่วนรับเอาวัฒนธรรมของต่างชาติมาประพุดิปฏิบัติโดยไม่รู้จักรเลือกให้เหมาะสมนั้นเป็นผลให้เยาวชนยุคปัจจุบันพากันหลงไหลในความเจริญทางด้านวัตถุและไม่สนใจความเจริญทางด้านจิตใจมากนัก ทำให้ประเทศชาติต้องประสบกับปัญหาต่างๆ มากมาย ดังที่ สุขุม เฉลยทรัพย์ (2549) ได้กล่าวว่า สังคมไทยถึงยุควิกฤต เพราะปัญหาทางสังคมรุมเร้าตลอดเวลา “สวนดุสิตโพล” มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จึงได้สอบถามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาสังคมไทยที่ต้องเร่งแก้ไขโดยเร่งด่วน โดยสอบถามกับประชาชน ทุกสาขาอาชีพใน 15 จังหวัดที่เป็นตัวแทนทุกภูมิภาคทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 3,179 คน สัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 22 – 28 สิงหาคม 2548 สรุปผลได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ปัญหาสังคมไทยที่ต้องเร่งแก้ไขโดยเร่งด่วน

อันดับที่ 1	ปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีว่สูมอบายมุข	34.86%
อันดับที่ 2	ปัญหาการประพตติผิดทางเพศ/ขายตัว/ข่มขืน/สื่อลามกอนาจาร	26.93%
อันดับที่ 3	ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน/โจรผู้ร้าย	13.18%
อันดับที่ 4	ปัญหาการล่อลวงเด็กและเยาวชน	11.20%
อันดับที่ 5	ปัญหาความเครียด/ฆ่าตัวตาย	9.81%
อื่นๆ	เช่น ปัญหาการมอมเมาด้วยร้านเกมส์,ตู้เกมส์,การทะเลาะวิวาท ของนักเรียน นักศึกษา,ปัญหายาเสพติด ฯลฯ	4.02%

ปัญหาสังคมที่กล่าวมานี้ล้วนมีสาเหตุมาจากค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปสาเหตุมาจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549) ได้กล่าวว่า พ่อแม่ในยุคปัจจุบันมักปลูกฝังค่านิยมให้ลูกเชื่อว่า คุณค่าของชีวิตอยู่ที่ความร่ำรวย การมีทรัพย์สินเงินทองมากกว่าผู้อื่นเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจ ค่านิยมที่ผิดๆ เหล่านี้ล้วนจุดลากสังคมให้ลงไปสู่ความเสื่อมโทรมอย่างแท้จริง

ปัญหาเรื่องค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปของเด็กนั้น ก่อให้เกิดความวิตกกังวลแก่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ โดยทั่วไป แต่ละฝ่ายต่างก็พากันบดความรับผิดชอบให้แก่ผู้อื่น และมีการกล่าวโทษกันและกัน ดังที่ ช่วย แสงสุชาติ (2506) ได้กล่าวว่า สถาบันครอบครัวก็กล่าวโทษสถาบันการศึกษาว่าอบรมเด็กไม่ดี สถาบันการศึกษาก็กล่าวโทษสถาบันครอบครัวว่าปล่อยปละละเลยเด็ก ไม่ดูแลเอาใจใส่ ไม่ให้ความรักความอบอุ่นกับเด็กเท่าที่ควร บ้างก็โทษว่าสถาบันศาสนาไม่ดำรงตนอยู่ในฐานะที่จะยกระดับวิญญูณของปวงชน สถาบันศาสนาก็โทษสถาบันครอบครัวว่า

ห่างเหินไม่นำพาต่อคำสอนของพระภิกษุสงฆ์ นอกจากนั้นในส่วนตัวของเด็กก็กล่าวโทษผู้ใหญ่และครู อาจารย์ ว่าเป็นบุคคลที่ล้าสมัย ไม่ให้เสรีภาพและคอยขัดขวางความเจริญเติบโตของเด็ก

ขณะที่มีการกล่าวโทษกันไปมาว่าสถาบันใดแน่ที่เป็นฝ่ายละเลยความรับผิดชอบการอบรมสั่งสอนเด็กในเรื่องของค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป รัฐบาลก็ได้พยายามปลูกฝังค่านิยมด้วยการใช้คำขวัญกระตุ้นจิตใจ และโฆษณาทางสื่อมวลชน ตลอดจนจัดตั้งคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่วัฒนธรรมและค่านิยม ส่วนสถาบันการศึกษาก็ได้มีการจัดหลักสูตรเพื่อสนองนโยบายรัฐบาล

นโยบายการปลูกฝังค่านิยมของรัฐบาลยังคงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นได้จากหนังสือพิมพ์ หรือโทรทัศน์ เสนอข่าวของเยาวชนก่ออาชญากรรม โจรกรรม ข่มขืนและฆาตกรรม

ชาวเหล่านี้ล้วนแสดงถึงความทารุณ โหดร้าย ขาดคุณธรรมในจิตใจ นอกจากนี้ในสถานศึกษาแต่ละแห่งประสบกับปัญหาการศึกษาขาดระเบียบวินัย แต่งกายชุดนักศึกษาไม่เหมาะสม มีค่านิยมใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินฐานะ ไม่รักนวล สงวนตัว ขาดความนิยมไทย อ่อนแอและไม่สู้งาน ชอบสนุกสนาน มัวเมา และพูดจาไม่สุภาพ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัญหาสังคมทั้งสิ้น เพื่อเป็นการลดปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจึงได้ประกาศค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการให้เป็นแนวประพฤติปฏิบัติเมื่อ 2525 สมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ดังนี้ (คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ , 2530)

1. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
2. การประหยัดอดออม
3. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
5. การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ประการเป็นสิ่งที่ดีงาม ถ้าปฏิบัติตามจะทำให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นทุกคน ประกอบอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ใช้จ่ายให้พอดีไม่ฟุ่มเฟือยจนเคยตัว รักษากฎระเบียบแบบแผนของบ้านเมืองไว้ ใช้หลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ รวมทั้งเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และมีความภูมิใจในความเป็นไทยของเรา (เปรม ติณสูลานนท์ , 2526)

ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการที่คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ประกาศใช้ มาเป็นเวลา 24 ปีแล้วแต่ในทางกลับกันทุกสถาบันในสังคมก็ยังคงให้ความสำคัญกับการปลูกฝังเรื่องค่านิยมพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำเอาค่านิยมพื้นฐานมาใช้ในการวางแผนพัฒนาคนและแรงงานเพื่อกำหนดเป้าหมาย แผนงานพัฒนาจิตใจและวัฒนธรรม (<http://www.nesdb.go.th> , 2549) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ สสส. ได้จัดโครงการกล้าแผ่นดินเครือข่ายเพื่อนคุณธรรมได้นำเอาค่านิยมพื้นฐานมาใช้เป็นเป้าหมายในการอบรมโครงการเช่นเดียวกัน (<http://www.meetham1.com> , 2549) และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำปางได้จัดโครงการ 1 ตำบล 1 คนดี ในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 5 ธันวาคม 2549 ได้นำหลักเกณฑ์เรื่องค่านิยมพื้นฐานมาคัดเลือกคุณสมบัติบุคคลที่สมควรได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดีด้วย (<http://www.intranet.m-culture.go.th/lampang> , 2549) นอกจากนี้การจัดกระบวนการเรียน การสอนในสถานศึกษาได้มีการนำเนื้อหาเรื่องค่านิยมพื้นฐาน มาจัดเป็นเนื้อหาในรายวิชาต่างๆ อาทิ วิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจริยธรรมทางธุรกิจ (<http://www.sskru.ac.th>,2549)

วิชาจริยธรรม (<http://www.e-learning.tapee.ac.th> , 2549) และวิชาชีวิตวัฒนธรรมไทย (<http://www.geocities.com> , 2549)

กลุ่มบุคคลที่สำคัญในเป้าหมายของการปลูกฝังค่านิยมพื้นฐาน ก็คือ เยาวชนไทย เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในค่านิยมพื้นฐานและพร้อมที่จะปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานโดยทั่วถึง ส่งผลให้พลเมืองไทยมีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น อันจะเป็นตัวจักรสำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศต่อไป และเยาวชนไทยบางส่วนที่จำเป็นต้องส่งเสริมค่านิยมพื้นฐานคือ นิสิต นักศึกษาในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้จัดว่าเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่กำลังก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ จึงอยู่ในช่วงวิกฤตของการเลือกตัดสินใจในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีพ สังคม และการดำเนินชีวิต เป็นวัยที่กำลังอันสำคัญของชาติบ้านเมืองในอนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครเพื่อจะได้ข้อมูลหรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อสำรวจพฤติกรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร
- 1.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครระหว่างนักศึกษาชายกับนักศึกษาหญิง
- 1.2.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน
- 1.2.4 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่มีระดับชั้นการศึกษาแตกต่างกัน
- 1.2.5 เพื่อศึกษาแนวทางในการปลูกฝังค่านิยมพื้นฐาน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร

1.3 สมมติฐานการวิจัย

- สมมติฐานที่ 1 เพศที่ต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกัน
- สมมติฐานที่ 2 ช่วงอายุที่ต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกัน
- สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกัน

1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1.4.1 ค่านิยม หมายถึง ความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่เห็นว่ามีคุณค่า ควรแก่การปฏิบัติตาม เพื่อที่จะได้รับการยอมรับจากคนในสังคม

1.4.2 การพึ่งตนเอง หมายถึง การทำกิจใดๆ ก็ตามด้วยตนเอง อย่างเต็มความสามารถ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

1.4.3 ความขยันหมั่นเพียรหมายถึง การที่เราทำงานหรือกิจกรรมใดๆ โดยความตั้งใจ มุ่งมั่น อุตุน ในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ จนสำเร็จลุล่วง

1.4.4 ความรับผิดชอบหมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่พึงปฏิบัติให้ทันเวลาที่ได้กำหนดไว้โดยความตั้งใจจริงและอุตุนแม้จะต้องพบกับอุปสรรคต่างๆ จนกระทั่งสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้

1.4.5 การประหยัดและออมไว้ว่า การที่บุคคลรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีค่าต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเงิน เวลาหรือสิ่งของต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเห็นถึงคุณค่า ไม่ว่าจะทรัพยากรนั้นจะเป็นของตนเอง หรือของส่วนรวมก็ตาม และรู้จักนำทรัพยากรที่ชำรุดแล้วนำมาประยุกต์ใช้ใหม่อีกครั้ง

1.4.6 การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย หมายถึง การปฏิบัติตนให้อยู่ในกติกา กฎระเบียบ แบบแผน ที่สังคมวางไว้ เพื่อความสงบเรียบร้อยของคนในสังคม เมื่อกระทำผิดกฎระเบียบที่สังคมกำหนด จะต้องยอมรับในบทลงโทษเช่นกัน

1.4.7 การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา หมายถึง การยึดมั่นปฏิบัติในหลักธรรมของศาสนาและแสดงออกมาทางกาย วาจา ใจ มีการส่งเสริม ถวายทอดหลักธรรมคำสอนของศาสนา ให้แก่คนรุ่นต่อไป

1.4.8 ความรักชาติ หมายถึง การมีความยกย่องเชิดชูชาติไทยและห่วงแหนนทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงถึงเอกลักษณ์ไทย มีจิตสำนึกในความเป็นไทยอย่างมั่นคง

1.4.9 ความรักสถาบันศาสนา หมายถึง การมีความรู้สำนึกในคุณของศาสนาที่ตนนับถือ ด้วยความศรัทธาจากใจจริง และปฏิบัติตนให้อยู่ในหลักคำสอนของศาสนา นอกจากนี้ยังต้องรู้จักวิธีการในการส่งเสริมและถวาทอดศาสนาให้อนุชนรุ่นหลังเกิดความเลื่อมใสตาม

1.4.10 ความรักสถาบันพระมหากษัตริย์ หมายถึง การมีความรักความศรัทธาในสถาบันพระมหากษัตริย์ มีจิตสำนึกที่ดีในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เติตุนสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้สูงสุดเหนือสิ่งอื่นใด

1.5 ขอบเขตของงานวิจัย

1.5.1 **ขอบเขตด้านประชากร** การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร หลักสูตร 4 ปี ประจำปี การศึกษา 2549

1.5.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับชั้น การศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของนักศึกษา ได้แก่

1. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
2. การประหยัด และอดออม
3. การมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย
4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา และ
5. การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ผลการวิจัยจะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร

1.6.2 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

1.6.3 เพื่อทราบถึงผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตาม ค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ระหว่างนักศึกษาชาย กับ นักศึกษาหญิง

1.6.4 ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้แก่ ผู้บริหาร , อาจารย์ , และบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานให้แก่เด็กเยาวชน และนักศึกษาในทางที่ถูกต้องต่อไป

1.6.5 ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานให้แก่นักศึกษา

1.6.6 ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานให้แก่ประชาชนชาวไทย โดยสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่ค่านิยมพื้นฐานให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน อันจะนำไปสู่การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานต่อไปอย่างกว้างขวาง

หน่วยงานที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ทั้งสิ้น 12 วิทยาเขต และบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ” ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเรียงลำดับตามหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ค่านิยม

- 1.1 ความหมายของค่านิยม
- 1.2 ประเภทของค่านิยม
- 1.3 การเกิดค่านิยม
- 1.4 ลักษณะค่านิยมของสังคมไทย
- 1.5 ความสำคัญของค่านิยม
- 1.6 ค่านิยมที่ควรปลูกฝัง
- 1.7 การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาค่านิยม

2. ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ

- 2.1 การพึ่งพาตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
- 2.2 การประหยัดและออม
- 2.3 การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
- 2.4 การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
- 2.5 การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ค่านิยม

1.1 ความหมายของค่านิยม

จากสารานุกรมทางสังคมวิทยา (Encyclopedia of Sociology, 1974) กล่าวถึงความหมายของค่านิยมว่า ค่านิยมคือ ความคิดของบุคคลหรือกลุ่มคนเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา ซึ่งมีผลต่ออารมณ์และการแสดงออกของบุคคล อาจเป็นวัฒนธรรม หรือปทัสถานทางสังคม ค่านิยมมีอิทธิพลและมีความหมายต่อการเลือก และเป็นจุดหมายปลายทางในการกระทำ โดยบุคคลจะมีจุดมุ่งหมาย หรือการกระทำหลังจากที่ได้ประเมินคุณค่าแล้ว

จากพจนานุกรมทางการศึกษา “Dictionary of Education” โดย คาร์เตอร์ วี กูด เป็นบรรณาธิการ (Carter V. Good, 1974) ได้ให้ความหมายของ “ค่านิยม” ว่า หมายถึง ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลได้พิจารณาแล้วว่ามีความสำคัญในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านจิตวิทยา ด้านสังคม จริยธรรม และสุนทรียศาสตร์ เป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นภายในตนเอง ซึ่งทำให้บุคคลผู้นั้นรู้สึกมีความมั่นคง ปลอดภัย หรือรู้สึกว่าได้ได้รับการสนับสนุน

ความหมายของค่านิยมที่กล่าวไว้ใน Essential English Dictionary (1988) กล่าวว่า ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่บุคคลหรือกลุ่มคนมีความเชื่อว่าเป็นหลักการที่มีความสำคัญในการยึดถือของตนเองและครอบครัวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต

สุมน อมรวิวัฒน์ (2527) นักการศึกษาของไทย กล่าวว่า ค่านิยม หมายถึง พลังความคิดพื้นฐานที่เป็นตัวนำ ตัวกำหนดและผลักดันให้คนตัดสินใจเลือกประพฤติปฏิบัติ โดยเห็นว่าถูกต้องและสมควร

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2529) ได้สรุปความหมายของค่านิยม คือ ความเชื่อของบุคคลส่วนใหญ่ ซึ่งเชื่อว่าเป็นสิ่งมีค่า มีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับในขณะที่ยังสิ่งอื่น ๆ ที่มีค่าและมีความสำคัญน้อยกว่า หรือไม่เป็นที่ปรารถนา ค่านิยมจึงเป็นมาตรฐานการรับรู้ การประเมิน การเลือก และการตัดสินใจของบุคคลว่าควรทำหรือไม่ควรทำ มีค่าหรือไม่มีความสำคัญหรือไม่สำคัญ นอกจากนี้ค่านิยมยังทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดเป้าหมาย และสร้างแรงจูงใจให้บุคคลมุ่งสู่เป้าหมายที่ต้องการโดยไม่มีเงื่อนไขว่าจะต้องทำให้เกิดความดีแก่สังคมหรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2530) ได้ให้ความหมายของค่านิยมว่า ค่านิยมหมายถึงสิ่งที่สนใจ สิ่งที่เราปรารถนาจะได้ ปรารถนาจะเป็นหรือกลับกลายเป็นสิ่งที่คนถือว่าเป็นสิ่งบังคับต้องทำ ต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชา ยกย่อง และมีความสุขที่จะได้ทำได้เป็นเจ้าของ

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2531) กล่าวถึง ความหมายของค่านิยม สรุปได้ว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรม เป็นตัวกำหนดบรรดาพฤติกรรมของคนในสังคม

ทิสนา แชมมณี (2542) กล่าวถึง ความหมายของค่านิยมว่า เป็นหลักการแนวคิดหรือความเชื่อที่บุคคลยึดถือเป็นคุณค่า หรือแนวทางในการตัดสินใจและการดำรงชีวิต หากค่านิยมที่แต่ละบุคคลยึดถือเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตตรงกันเป็นจำนวนมาก สิ่งนั้นก็กลายเป็นค่านิยมของสังคมไป

วิชัย นิลวิเศษ(2525) ได้ให้ความหมายในทางสังคมศาสตร์ “ค่านิยม” นั้น หมายถึงพื้นฐานทางจิตใจของมนุษย์ หรือหลักฐานต่างๆ ที่ยึดถือในการดำเนินชีวิต และเป็นหลักการที่มนุษย์คิดว่ามีค่าที่สุดสำหรับชีวิตของเขา เป็นพลังจูงใจที่จะทำให้คนหรือกลุ่มสังคม ตัดสินหรือประเมินว่าค่าสิ่งใดบ้างที่คนประสงค์หรือไม่ประสงค์สิ่งใด

เพลโต (PLATO อ้างถึงใน วิชัย นิลวิเศษ,2525) ได้ให้ความหมายของค่านิยมไว้ว่า ความดีหรือค่านิยม (GOOD AND VALUE) คือสุดยอดในโลกแห่งความคิด ที่จะสร้างสรรค์ แบบและกฎต่างๆ ขึ้นในสังคม

พิสิฐ เจริญสุข (2536) ได้ให้ความหมายของค่านิยมไว้ว่า ค่านิยมหมายถึงคุณค่า (Value) คำว่า ค่านิยม มาจากคำว่า ค่า และคำว่านิยม

ค่า หมายถึง คุณค่าหรือประโยชน์ในตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

นิยม หมายถึง ชอบหรือนับถือ

เมื่อรวมกันเป็นค่านิยม ก็หมายความว่า สิ่งที่คุณค่าจำนวนมากหรือสังคมนิยมกันว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์หรือมีคุณค่าเพียงพอที่จะปฏิบัติตาม เมื่อทั้งสังคมนิยมปฏิบัติตามกันในสิ่งนั้นๆ สิ่งนั้นๆ จึงกลายเป็นค่านิยมของสังคมไป เช่น ค่านิยมของสังคมไทย เด็กต้องเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ คนหนุ่มสาวจะต้องเอื้อเฟื้อต่อคนชราและเด็กสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นค่านิยมของสังคมที่ยึดถือปฏิบัติกันมาเป็นเวลานาน และเมื่อปฏิบัติกันนานๆ เข้าจนสังคมยอมรับกันว่าดี งาม ถูกต้อง สิ่งนั้นก็กลายเป็นบรรทัดฐานของสังคมไปโดยปริยาย

โรบินส์ วิลเลียม (Robin M. Williams Sr. อ้างถึงใน พิสิฐ เจริญสุข 2536) ได้ให้ความหมายและแนวคิดกว้างๆ เกี่ยวกับค่านิยมไว้ว่า อาจหมายถึงความสนใจ ความพึงพอใจ ความชอบ ความนิยม หน้าที่พันธกรณี ความปรารถนา ความยาก ความต้องการ ความแห่งหน้า ความดึงดูด หรือความรู้สึกอื่นๆ ซึ่งมนุษย์เชื่อและยึดถือเอาไว้เป็นแนวทางสำหรับการเลือก

วิลเลียม กู๊ดส์ (William J. Goods อ้างถึงใน พิสิฐ เจริญสุข 2536) พูดถึงค่านิยมไว้ว่า ค่านิยมในเรื่องต่างๆ ของบุคคลในสังคมนั้นแสดงให้เห็นทราบว่า บุคคลในสังคมนั้นชอบในเรื่องอะไร

ชอบมากน้อยแค่ไหนและการที่จะทราบว่าชอบในเรื่องใดมากหรือน้อย ก็โดยดูจากการยกย่องมากหรือน้อยเพียงใด

ค่านิยมเป็นความเชื่อที่บุคคลหรือกลุ่มคนในสังคมหนึ่งๆ ยอมรับในคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และเห็นว่าเมื่อปฏิบัติตามแล้วเป็นสิ่งดีงามและสมควรที่จะปฏิบัติตามกันโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ค่านิยมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในด้านจิตใจของมนุษย์ เพราะสามารถตอบสนองของความต้องการต่อการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ได้ ค่านิยมมีอิทธิพลต่อสังคมได้ด้วยเพราะ ความต้องการที่จะกระทำตามค่านิยมของตนนั้น ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ตามที่บุคคลนั้นเห็นว่าเหมาะสม และถ้าสิ่งๆ ที่ตนปฏิบัติเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่พึงปรารถนา มีการปฏิบัติสอดคล้องกันกับบุคคลอื่น ๆ ค่านิยมนั้นก็จะเป็นกลายเป็นค่านิยมของสังคม

จากความหมายของค่านิยมดังกล่าว สรุปได้ว่า ค่านิยมหมายถึง ความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่เห็นว่ามีคุณค่า ควรแก่การปฏิบัติตามเพื่อที่จะได้รับการยอมรับจากคนในสังคม

1.2 ประเภทของค่านิยม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับประเภทของค่านิยมพบว่า มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงประเภทของค่านิยมไว้ดังต่อไปนี้

สมบุญรณ์ ศาลยาชีวิติน (2526) ได้แบ่งประเภทของค่านิยมออกเป็น 2 ประเภท คือ ค่านิยมส่วนบุคคล และค่านิยมส่วนสังคม ค่านิยมส่วนบุคคล ได้แก่ ความงาม ความสงบทางใจ ความขยัน เป็นค่านิยมที่บุคคลเลือกอย่างอิสระไม่เกี่ยวกับผู้อื่น ส่วนค่านิยมด้านสังคมจะเป็นแนวทางที่ชี้แนะการปฏิบัติต่อคนอื่น ซึ่งบุคคลจะต้องคำนึงถึงผู้อื่น คำนึงการยอมรับปทัสถานของสังคมด้วย เช่น ความกตัญญูรู้คุณ การช่วยเหลือผู้อื่น ความสุภาพอ่อนน้อม

การแบ่งประเภทของค่านิยมนอกจากจะแบ่งออกเป็นค่านิยมส่วนบุคคลและค่านิยมส่วนสังคมแล้ว ยังมีผู้แบ่งค่านิยมออกเป็นประเภทอื่นๆ อีกหลายประการ โดยขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่ง เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจในค่านิยมและพฤติกรรมที่สืบเนื่องมาจากค่านิยมได้ อย่างดี ดังที่ อีตัวร์ สแวงเกอร์ (Eduard Spranger, 1928) อ้างถึงใน มาลินี จุฑะรพ (2537) ได้แบ่งค่านิยมของมนุษย์ออกเป็น 6 ประเภท คือ

- 1) ค่านิยมทางทฤษฎีหรือวิชาการ (Theoretical Value) เป็นค่านิยมที่ศึกษาหาความรู้ ความจริง เหตุผล และการรวบรวม จัดระบบความรู้
- 2) ค่านิยมทางเศรษฐกิจ (Economic Value) เป็นค่านิยมที่ทำให้บุคคลแสวงหาประโยชน์ ทรัพย์สิน และความมั่นคง
- 3) ค่านิยมทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Value) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับความชื่นชม พึงพอใจ ในความงาม ความเหมาะสม และความกลมกลืนกันในลักษณะต่าง ๆ

4) ค่านิยมทางสังคม (Social Value) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับความรักเพื่อนมนุษย์ มีความประสงค์ทำประโยชน์ให้แก่เพื่อนมนุษย์

5) ค่านิยมทางการเมือง (Political Value) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ อิทธิพล และชื่อเสียง

6) ค่านิยมทางศาสนา (Religious Value) เป็นค่านิยมในเรื่องของความเชื่อ และความยึดถือในศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือจุดมุ่งหมายอันสูงสุดในจักรวาล

ฟิลิป ฟีนิกซ์ (Philip Phenix, 1958 อ้างถึงใน ยนต์ ชุ่มจิต , 2534) ได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1) ค่านิยมทางวัตถุ (Material Values) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับปัจจัย 4 ของมนุษย์ ได้แก่ เรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

2) ค่านิยมทางสังคม (Social Values) เป็นค่านิยมที่ช่วยก่อให้เกิดความรัก และความสัมพันธ์กันในสังคม

3) ค่านิยมทางด้านความจริง (Truth Values) เป็นค่านิยมเกี่ยวกับความจริง ซึ่งเป็นค่านิยมที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาหาความรู้ เช่น นักปราชญ์ และนักวิทยาศาสตร์ ที่ต้องการค้นคว้าหาทฤษฎีแห่งความจริงทางธรรมชาติ

4) ค่านิยมทางจริยธรรม (Moral Values) ได้แก่ ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ

5) ค่านิยมทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Values) เป็นความซาบซึ้งในความดี ความงามของสิ่งต่าง ๆ

6) ค่านิยมทางศาสนา (Religious Values) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความปรารถนา ความสมบูรณ์ของชีวิต รวมทั้งความรัก และการบูชาในศาสนาด้วย

มิลตัน โรคีส (Milton Rokeach, 1979 อ้างถึงใน พวงแก้ว ปานพรหมินทร์ , 2540) มีความเห็นว่า ค่านิยมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 พวก คือ ค่านิยมที่เป็นจุดมุ่งหมายปลายทางของชีวิตหรือสิ่งที่พึงปรารถนาในชีวิตของบุคคล เช่น ความสำเร็จในชีวิต ความสงบสุขของตนเอง ความสุขในครอบครัว ฯลฯ อีกประเภทหนึ่งคือ ค่านิยมที่เป็นแนวทางปฏิบัติที่พึงปรารถนา เช่น ความโอบอ้อมอารี ความซื่อสัตย์ ความขยัน ความกล้าและอื่น ๆ และแต่ละประเภทอาจแบ่งได้เป็นค่านิยมส่วนบุคคลและส่วนสังคม

รูดอล์ฟ อ็อตโต (Rudolf Otto อ้างถึงใน วิชัย นิลวิเศษ, 2525) ได้กล่าวไว้ว่า “ค่านิยมมีอยู่ 2 อย่างคือ ค่านิยมทางสังคม ซึ่งได้แก่ค่านิยมที่มนุษย์ยึดถือว่าดีงามถูกต้อง ทั้งนี้โดยมีปทัสถานทาง

สังคมเป็นตัวควบคุม ค่านิยมทางการเมือง ซึ่งทั้งสองอย่างนี้คือ จริยธรรมที่มนุษย์จะพึงกระทำและยึดถือปฏิบัติ เมื่อเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง สูงส่งและดีงาม”

วิชัย นิลวิเศษ(2525) ได้แบ่งประเภทของค่านิยมไว้เป็น 3 ประเภทคือ

- 1) ประเภทค่านิยมภายนอก (EXTRINSIC VALUE) ของวัตถุสิ่งของ
- 2) ประเภทค่านิยมทางการตลาด (MARKET VALUE) ซึ่งคำนึงถึงค่านิยมทางเศรษฐกิจ
- 3) ค่านิยมทางความคิด (FANCY VALUE) ได้แก่คุณงามความดีต่างๆในด้านจิตใจที่มนุษย์ยึดถือ

จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปประเภทของค่านิยมไว้ว่าค่านิยมมีหลายประเภท ขึ้นอยู่กับการจัดประเภทของนักวิชาการ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การแบ่งประเภทของค่านิยมมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ ค่านิยมทางวัตถุ ค่านิยมทางเศรษฐกิจ และค่านิยมทางสังคม ค่านิยมทางศาสนา ค่านิยมทางจริยธรรม และค่านิยมทางด้านความจริง นอกจากนี้ยังแบ่งออกเป็นค่านิยมที่เป็นจุดหมายทางชีวิต และค่านิยมที่เป็น แนวทางปฏิบัติที่พึงปรารถนาของมนุษย์ เป็นต้น

1.3 การเกิดค่านิยม

นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับสาเหตุหรือปัจจัยต่างๆ ที่เป็นต้นกำเนิดของค่านิยม ซึ่งมีแนวคิดต่างๆ ดังต่อไปนี้

พิสิฐ เจริญสุข (2536) ได้กล่าวไว้ว่า ค่านิยมของสังคมเกิดจากความชอบ หรือความนิยมของแต่ละคน (ปัจเจกชน) ก่อน เมื่อคนหนึ่งนิยม คนอื่นนิยมตามอย่าง นิยมกันหลาย ๆ คน จนคนทั้งสังคมนิยมสิ่งนั้น และสิ่งนั้นจึงกลายเป็นค่านิยมของสังคมไป

ยนต์ ชุมจิต (2534) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่ทำให้บุคคลเกิดค่านิยม ดังนี้

1) ความคิด และประสบการณ์ คนที่มีประสบการณ์มากย่อมได้รู้ได้เห็นสิ่งต่าง ๆ มาก หรือไม่ควรทำ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดการตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เห็นว่าเหมาะสม และรับเอาเป็นค่านิยมของตน

2) การอบรมสั่งสอน การอบรมสั่งสอนที่ถูกวิธีจะช่วยให้ผู้ที่ได้รับเกิดสำนึกอันถูกต้องเป็นค่านิยมที่ยึดไว้เป็นแนวปฏิบัติเฉพาะตน แต่การอบรมสั่งสอนจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง

3) การชักชวนจากบุคคลอื่น บุคคลที่ใกล้ชิดเป็นที่เคารพนับถือ จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทำให้บุคคลเกิดค่านิยมใหม่ได้

4) การศึกษาเล่าเรียน การศึกษาเล่าเรียนทำให้บุคคลได้รับความรู้ ความคิดและประสบการณ์ รู้จักวิธีการวินิจฉัยว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควร เป็นเหตุให้เกิดค่านิยมและมีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมใหม่ ๆ

5) การเห็นตามกัน คนที่อยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ มักจะมีความเห็นความรู้สึกร่วมกันคิดคล้าย ๆ กัน เช่น กลุ่มวัยรุ่นมักจะชอบอะไรเหมือน ๆ กันเกิดเป็นค่านิยมใหม่ ๆ ที่คล้ายคลึงกันในสังคม

6) การใช้กฎข้อบังคับ การใช้กฎข้อบังคับเป็นวิธีที่ต้องการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาบางสิ่งบางอย่างในเวลาจำกัด การใช้กฎข้อบังคับนี้หากผู้ที่มีหน้าที่ในการรักษากฎระเบียบได้กระทำหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องแล้ว คนที่เคยรู้สึกลำบากใจในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่าง เมื่อทำไปนาน ๆ จนเกิดความเคยชินแล้วก็จะกลายเป็นนิสัยไปเอง

7) ความนิยมตามยุคตามสมัย ความนิยมตามยุคตามสมัยเกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกระดับ ความนิยมตามยุคตามสมัยทำให้เกิดค่านิยมขึ้นได้ แต่มีช่วงระยะเวลาไม่นานนัก เช่น การแต่งกายเมื่อเวลาเปลี่ยนไป ทำให้ค่านิยมการแต่งกายเปลี่ยนไปด้วย เป็นต้น

ทิตานา แชมมณี (2542) กล่าวว่า การเกิดค่านิยมอาจมาจากการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบ ซึ่งสามารถที่จะถ่ายทอดทั้งความคิดและการแสดงออกได้พร้อม ๆ กัน โดยตัวแบบอาจเป็นบุคคลจริง ๆ เป็นสัญลักษณ์ ได้แก่ ตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ การ์ตูน หรือหนังสือนวนิยาย

ลัดดา เสนาวงษ์ (2531) อธิบายว่า ค่านิยมเกิดจากการประสบพบเห็น การได้ยิน การได้สัมผัส การได้สัมผัส การมีใจชอบค่านิยมนั้น ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดการกระทำปรากฏออกมาภายนอก ทำให้ทราบว่า คนนั้นมีความเชื่อ มีศรัทธา มีอุดมคติ หรือทัศนคติอย่างไร หรือมีค่านิยมอย่างไร ซึ่งอาจเป็นค่านิยมที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2543) กล่าวว่า ค่านิยมเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1) ความคิดและประสบการณ์ คนที่มีประสบการณ์มากย่อมพบเห็นสิ่งต่าง ๆ มากทำให้สามารถเปรียบเทียบ ข้อดี ข้อเสีย ของสิ่งต่างๆ ตลอดจนจนพฤติกรรมที่ควรหรือไม่ควรทำสามารถตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เห็นว่าเหมาะสมได้ดี

2) การอบรมสั่งสอน ผู้ที่ได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีสำนึกที่ถูกต้อง และได้ฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจึงจะบังเกิดผล เป็นค่านิยมที่ถูกต้องดีงาม

3) การชักชวนจากผู้ใกล้ชิด บุคคลที่ใกล้ชิดเป็นที่เคารพนับถือ จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือค่านิยมของบุคคลได้อย่างมาก เช่น การติดยาเสพติด หรือของมีเงินมาของเด็กวัยรุ่น มีสาเหตุมาจากการชักชวนของเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญมากที่สุด

4) การปลูกฝังอุดมการณ์ อุดมการณ์เป็นเรื่องของความเชื่อ คนที่ได้รับการปลูกฝังให้มีความเชื่อยึดถือในสิ่งใดก็จะปฏิบัติตามความเชื่อนั้น ๆ ยากแก่การเปลี่ยนแปลง เช่น คนที่ได้รับการปลูกฝังให้ยึดมั่นในความเป็นประชาธิปไตยแล้ว ย่อมยากที่จะถูกชักชวนให้เลื่อมใสต่อการปกครองในระบบอบเผด็จการ

5) การศึกษาเล่าเรียน การศึกษาทำให้ได้รับความรู้ ความคิดและประสบการณ์ ทำให้รู้จักวิธีการวินิจฉัยว่าสิ่งใดควรมิควร

6) การเห็นตามกัน คนที่อยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ มักจะมีความรู้สึกนึกคิดคล้าย ๆ กัน คนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะชอบอะไรเหมือน ๆ กัน เช่น วิธีปรุงอาหาร การต้อนรับแขก เป็นต้น

7) การใช้กฎ หรือข้อบังคับ เป็นวิธีต้องการเปลี่ยนแปลงหรือปลูกฝังบางสิ่งบางอย่างในเวลาจำกัด การบังคับให้กระทำบางอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องแล้ว จนเกิดความเคยชินแล้วจะกลายเป็นการยอมรับในที่สุด

8) ความนิยมตามยุคตามสมัย ค่านิยมบางอย่างเป็นความนิยมตามยุคตามสมัยที่เกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกระดับ แต่ค่านิยมแบบนี้มักจะมีช่วงระยะเวลาไม่นานนัก เช่น คนที่เคยนิยมชมชอบกีฬาระดับโลก เฉพาะในเวลาช่วงที่มีการแข่งขัน พอเวลาเปลี่ยนไปก็เลิก

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวมานั้นผู้วิจัยสามารถสรุปเกี่ยวกับการเกิดค่านิยมได้ว่า บุคคลและสังคมอาจเกิดค่านิยมขึ้นได้ โดยอาศัยตัวแทนในการขัดเกลาทางสังคมและประสบการณ์ของตนเองนอกจากนี้ค่านิยมสามารถเกิดจากการได้รับการอบรมสั่งสอน และการชักชวนจากเพื่อน หรือคนใกล้ชิด แล้วมีการรับ การถ่ายทอดต่อกันมา หรือความนิยมชมชอบคล้ายตามกันจากแบบอย่างที่น่าปรากฏ ตามยุคตามสมัย หรือการถูกบังคับให้ปฏิบัติจนกระทั่งเกิดการยอมรับและเคยชินไปในที่สุด

1.4 ลักษณะค่านิยมของสังคมไทย

กล่าวถึงลักษณะของค่านิยมของสังคมไทยแล้วไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าในสังคมไทยเรามีค่านิยมใดบ้างที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทยอย่างแท้จริง ดังนั้นในส่วนนี้ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของค่านิยมของสังคมไทยจากนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญหลายท่านดังต่อไปนี้

อุทัย หิรัญโต (อ้างถึงใน พิสิฐ เจริญสุข,2536) ได้กล่าวถึงลักษณะค่านิยมของสังคมไทยไว้ในหนังสือหลักสังคมวิทยาตอนหนึ่งว่า

1) คนไทยยกย่องคนร่ำรวย เงินเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต เงินจึงเป็นสิ่งที่ทุกคน

ปรารถนาแต่ในสังคมไทยนั้นยกย่องคนที่มีฐานะมั่นคงเป็นพิเศษ ใครมีเงินมากก็มักจะได้รับการยกย่องคนที่มีฐานะมั่นคงเป็นพิเศษ ใครมีเงินมากก็มักจะได้รับยกย่องว่ามีเกียรติ โดยไม่คำนึงถึงว่าจะได้เงินมาด้วยวิธีใด

2) คนไทยยกย่องอำนาจ การมีอำนาจทำให้คนอื่นกลัวเกรง ยอมตาม เคารพนับถือนำมาซึ่งสิ่งที่ปรารถนาได้โดยง่าย ฉะนั้น ตำแหน่งที่อำนาจจึงเป็นตำแหน่งที่ปรารถนาของคนส่วนใหญ่

3) คนไทยยกย่องความมีจิตใจนักเลง คือกล้าได้กล้าเสีย เข้มแข็ง เด็ดขาด รัก และพิทักษ์ลูกน้องพวกพ้อง คนมีจิตใจเช่นนี้ ย่อมเป็นที่รักใคร่ และเคารพนับถือของคนส่วนมาก

4) คนไทยนิยมการเป็นเจ้านาย หมายถึงคนที่มีตำแหน่งที่มีเกียรติ ทำงานที่ไม่ต้องใช้กำลัง การเป็นเจ้านายถือกันว่ามีเกียรติสูง เป็นที่ยกย่องในสังคม

5) คนไทยยกย่องความกตัญญูรู้คุณ ให้ความเคารพนับถือไม่เนรคุณต่อผู้ที่ให้ความช่วยเหลือมีบุญคุณแก่ตนเรื่องนี้เป็นค่านิยมของคนไทยทั่วไป

6) คนไทยยกย่องผู้มีความรู้ โดยมีความรู้สูงได้รับการศึกษามาก จะเป็นที่ยกย่องนับถือของคนทั่วไป

จะเห็นได้ว่าค่านิยมของคน และค่านิยมของสังคม เป็นเครื่องกำหนดความประพฤติปฏิบัติของบุคคลและมีอิทธิพลต่อความประพฤติอันมีผลกระทบต่อความเจริญ หรือความเสื่อมของสังคม กล่าวคือ สังคมที่มีความนิยมที่เหมาะสมและถูกต้อง เช่น ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความเสียสละ ความสามัคคี สังคมนั้นจะมีความเจริญไม่หยุดยั้ง

สุพัตรา สุภาพ(2538 อ้างถึงใน นิภาพร มาพบสุข , 2540)ได้ลักษณะของค่านิยมในสังคมเมืองและค่านิยมในสังคมชนบทไทยไว้ดังตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบค่านิยมสังคมเมืองและสังคมชนบท

ค่านิยมสังคมเมือง	ค่านิยมสังคมชนบท
1. เชื่อในเรื่องเหตุและผล	1. ยอมรับบุญรับกรรมไม่ได้แย้ง
2. ขึ้นอยู่กับเวลา	2. ขึ้นอยู่กับธรรมชาติ
3. แข่งขันมาก	3. เชื่อถือโชคกลาง
4. นิยมตะวันตก	4. ชอบเสียงไซค
5. ชอบจัดงานพิธี	5. นิยมเครื่องประดับ
6. พุ่มเพ็ญหรือพุ่มข้าวบิณฑ์	6. นิยมคุณความดี
7. นิยมวัตถุ	7. นิยมพิธีการและทำบุญเกินกำลัง

8. ชอบทำอะไรเป็นทางการ	8. ชอบเป็นฝ่ายรับมากกว่าฝ่ายรุก
9. ยกย่องผู้มีอำนาจผู้มีตำแหน่ง	9. ทำงานเป็นเล่น ทำเล่นเป็นงาน
10. ขาดระเบียบวินัย	10. ฟังพาอาศัยกัน
11. ไม่รักของส่วนรวม	11. มีความเป็นส่วนตัวมากเกินไป
12. พุดมากกว่าทำ	12. รักญาติพี่น้อง
13. ไม่ชอบเห็นใครเหนือกว่า	13. มีความสันโดษ
14. เห็นแก่ตัวไม่เชื่อใจใคร	14. ความหวังสุขชาติหน้า

สุนทรী โดมิน (อ้างถึง นิภาพร มาพบสุข,2540) ได้ทำวิจัยพบว่าคนไทยในชนบทส่วนใหญ่มีค่านิยมต่อไปนี้

- 1) เชื้อชาติกลาง
- 2) ให้ความสำคัญในความสัมพันธ์
- 3) เชื่อมั่นในศาสนา
- 4) เกรงใจผู้อื่น
- 5) รักเพื่อนบ้าน
- 6) ชอบช่วยเหลือผู้อื่น
- 7) มัكن้อย

ประเสริฐ แยมกกลิ่นพุง(อ้างถึงใน นิภาพร มาพบสุข,2540)ได้ให้ทัศนะค่านิยมในสังคมไทยดังนี้

- 1) รักอิสรภาพหรือความเป็นไทย
- 2) เป็นตัวของตัวเอง
- 3) มีความมัكن้อย
- 4) ชอบหาความสุขในชีวิต
- 5) เชื่อฟังผู้ใหญ่
- 6) ชอบความโอ้อ่า

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวมานั้นผู้วิจัยสามารถสรุปเกี่ยวกับลักษณะของค่านิยมของสังคมไทยได้ว่า ค่านิยมของสังคมสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ คือค่านิยมของคนในชนบท และค่านิยมของคนในเมือง ซึ่งทั้งสองมีค่านิยมที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง คนในชนบทจะมีค่านิยมที่รักอิสระ มีความสามัคคีกันในชุมชน เอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ซึ่งคนในเมืองมีค่านิยมตรงกันข้ามกับคนในชนบทเช่น ชอบความโอ้อ่า หูรหว่า ฟุ่มเฟือย ยกย่องคนโดยวัดจากวัตถุ

1.5 ความสำคัญของค่านิยม

วิชัย นิลวิเศษ (2525) ได้กล่าวถึงความสำคัญของค่านิยมไว้ว่า

“ค่านิยม” มีความสำคัญยิ่งต่อบุคคล และกลุ่มชนในสังคม ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของ “วัฒนธรรม” วัฒนธรรมเป็นวิถีทางดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นตัวเกณฑ์ พิจารณาความดี-ความเลว, ความควร-ไม่ควร, เหมาะสม-ไม่เหมาะสม ตามที่ได้ปฏิบัติตนอยู่ในสังคมนั้น เป็นระดับแห่งความ เชื่อถือหรือทัศนคติของบุคคลและกลุ่มคนเป็นส่วนรวมในสังคมนั้นๆ ด้วย ค่านิยมใดที่บุคคลและ สังคมนั้นยอมรับนับถือ หากเป็นสิ่งที่ดีตรงตามความปรารถนา มีความถูกต้องเหมาะสมและ ชอบธรรม ก็จะมีส่วนทำให้บุคคลและสังคมนั้นๆ มีความเจริญรุ่งเรืองมั่งคั่งและมั่นคง ค่านิยมใดที่ ขาดคุณสมบัติข้างต้น เมื่อบุคคลและกลุ่มในสังคมนั้นยึดมั่นในค่านิยมผิดๆ ก็จะประสบความเสื่อม สลายไปในที่สุด ค่านิยมใดในสังคมที่มีผู้ยอมรับนับถือมากขึ้น อาจกลายเป็น “วัฒนธรรม” หรือ “ลักษณะประจำชาติแต่ละชาติ” ไปก็ได้

ชานาญ นิศารัตน์ (อ้างถึงในพิสิฐุ เจริญสุข, 2536) กล่าวถึงความสำคัญของค่านิยมดังนี้ ค่านิยมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์คือ

- 1) เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของมนุษย์
- 2) เป็นหลักในการประเมินค่าของความประพฤติ

1) ค่านิยมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของมนุษย์

มนุษย์มีความประพฤติเป็นคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว หรือเป็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม หรือเห็นแก่ความถูกต้องก็ขึ้นอยู่กับปรัชญาชีวิตหรืออุดมคติที่แต่ละคนยึดถือเช่น พวกที่ถือความสุข เป็นสิ่งที่ดีที่สุด ก็จะแสวงหาความสุข โดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม ขอให้ตัวเองได้รับความสุขอย่างเดียว พวกที่ถือว่า ปัญญาและเหตุผลเป็นสิ่งที่ดีที่สุดก่อนที่จะตัดสินใจทำอะไรก็ต้องใช้ปัญญาและเหตุผล พิจารณาผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น แล้วเลือกทำในสิ่งที่คิดว่าถูกพวกที่ถือว่า ความ หลุดพ้นจากกิเลสตัณหาเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ก็จะปฏิบัติตาม คำสอนของศาสนา เพื่อให้จิตใจสงบและ หลุดพ้นจากกิเลสตัณหาและความสุขทั้งปวง

2) ค่านิยมเป็นหลักในการประเมินค่าของความประพฤติ

การที่เราจะประเมินค่าของความประพฤติได้ว่า อะไรดี อะไรเลว อะไรถูก อะไรผิด เราต้องใช้ค่านิยมเป็นตัวชี้ขาดคือ ถ้าเราเชื่อว่าความสุขที่ดีที่สุด การกระทำใดๆที่ก่อให้เกิดความสุข การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูก การกระทำใดที่ไม่ก่อให้เกิดความสุขหรือก่อให้เกิดทุกข์ การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ ผิด ถ้าเราเชื่อว่าความดีและคุณธรรมดีที่สุด การกระทำใดๆ ที่ก่อให้เกิดความสุขก็ไม่จำเป็นต้องถูก

เสมอไป แต่การกระทำที่เกิดจากการใช้ปัญญาความรู้และประกอบด้วยความดีเป็นสิ่งที่ถูกการกระทำใดที่นำไปโดยปราศจากความรู้และไม่มีคุณธรรมเป็นสิ่งที่ผิด ถ้าเราเชื่อว่าการ หลุดพ้นจากกิเลสตัณหาที่ดีที่สุดคือการกระทำใดๆ ที่จะทำให้มนุษย์หลุดพ้นจากกิเลสตัณหาบรรลุนิพาน หรือได้ไปอยู่กับพระเจ้าในสวรรค์ การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูก การหมกมุ่นอยู่ในความสุขความเพลิดเพลินอันเกิดจากกิเลสตัณหาเป็นสิ่งที่ผิด

ตามแนวคิดของผู้วิจัยสามารถสรุปถึงความสำคัญของค่านิยมได้ว่า ค่านิยมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ซึ่งทั้งสองเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความดี-ความเลว , ความควร-ไม่ควร , เหมาะสม-ไม่เหมาะสม ซึ่งถ้าคนในสังคมเลือกที่ปฏิบัติตามค่านิยมที่ถูกที่ควรและเหมาะสมแล้ว สังคมนั้นๆ ก็จะเจริญรุ่งเรือง

1.6 ค่านิยมที่ควรปลูกฝัง

เอกสารการสอนชุดวิชา จริยศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมวิราช (อ้างถึงในพิสิฐุ เจริญสุข, 2536) ได้กล่าวถึงค่านิยมที่ควรปลูกฝังไว้ว่า “สังคมไทย” มีความเจริญก้าวหน้าและมีความสันติสุขแต่ปัจจุบันนี้ปัญหาที่เกี่ยวกับค่านิยมอันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศมีอยู่หลายประการ การที่จะได้มาซึ่งสังคมที่ดีตามความปรารถนานั้น เป็นต้องมีการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมที่เหมาะสมกับสังคมซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามพลังผลักดันของความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีปัจจุบัน

การพิจารณาค่านิยมของคนในสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าพบว่า ค่านิยมที่เป็นอยู่ในสังคมนั้นๆ และเพื่อการพัฒนาชีวิตและสังคมไทยให้ดีขึ้นมีอยู่มากในหลายด้าน กล่าวคือต้องปลูกฝังค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับตนเอง (Self-oriented value) ค่านิยมที่ดีสำหรับการทำงานกลุ่ม (group – oriented values) ค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับสังคม (society – oriented values) ค่านิยมเกี่ยวกับชาติ (nation – oriented values) ค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับมนุษยชาติ (mankind – oriented values) และค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (environment – oriented values) การปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้จะต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก และจะต้องอาศัยสถาบันต่างๆ เช่น สถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันศาสนา กลุ่มอาชีพ สื่อมวลชน แต่สถาบันที่มีอิทธิพลมากที่สุดน่าจะเป็นสถานศึกษานั้นเอง

การริบดวงในขณะนี้ ควรเลือกค่านิยมที่มีความจำเป็นต่อความมั่นคงของสังคม และต่อการพัฒนาประเทศจากการมองเห็นค่านิยมที่มีอุปสรรค และพฤติกรรมอันมีปัญญา ค่านิยมที่ควรปลูกฝังจึงควรเป็นค่านิยมที่มีลักษณะตรงกันข้าม ซึ่งควรจะเป็นค่านิยมดังนี้ คือ (พิสิฐุ เจริญสุข , 2536)

1) ความนิยมไทยและความรักชาติ

เพื่อต้องการให้คนไทยมีความภูมิใจในชาติยอมเสียสละและอุทิศตนให้แก่ประเทศชาติ รวมทั้งมีความซาบซึ้งและพอใจในผลผลิตต่างๆ ของคนไทยเพื่อลดการเสียดุลทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองระหว่างประเทศนั่นเอง สภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันมีคนไทยจำนวนไม่น้อยอพยพไปอยู่ต่างประเทศ แต่ก็ยังให้ตัวแทนที่อยู่ในประเทศไทยทำการชู้ตริตและหาผลประโยชน์ส่งเงินทองไปให้ตน เงินทองและทรัพยากรของประเทศจึงรั่วไหลออกนอกประเทศโดยไม่จำเป็นอย่างมหาศาล ในการปลูกฝังให้คนไทยรักชาติไทยนั้น ทางฝ่ายรัฐบาลก็ดี และฝ่ายเอกชนทั้งหลายก็ดีจะต้องสร้างสิ่งที่ดีที่น่าพึงปรารถนาที่ควรแก่การภาคภูมิใจของประชาชนไว้ด้วย เช่น การให้เสรีภาพแก่ประชาชน การสร้างความเป็นประชาธิปไตย การให้ความเท่าเทียมกันระหว่างชนชั้นทางสังคมตลอดจนการให้ความปลอดภัยแก่ประชาชน สำหรับในด้านการเสริมสร้างความนิยม จะต้องทำให้คนไทยนิยมสิ่งที่ผลิตหรือสร้างขึ้นได้โดยคนไทยซึ่งรวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรมต่างๆ เช่น พระพุทธศาสนา ภาพยนตร์ไทย ภาษาไทย และสินค้าไทย เป็นต้น สำหรับสินค้าของไทยนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้คนไทยนิยมให้จงได้เพราะการที่คนไทยนิยมสินค้าของต่างชาตินั้น เป็นสาเหตุสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยต้องเสียดุลการค้าตลอดมาและก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางเศรษฐกิจ ทางฝ่ายผู้ผลิตเองก็ต้องเอากำไรไปปรับปรุงคุณภาพสินค้าของตนให้ดีขึ้นเรื่อยๆ เพื่อให้เท่าเทียมหรือสูงกว่าต่างประเทศในที่สุด ทางฝ่ายผู้บริโภคก็ต้องยอมทนใช้ของไทยที่มีคุณภาพต่ำกว่าของต่างชาติไปพลางๆก่อนโดยถือว่า การที่เราช่วยกันอุดหนุนสินค้าไทยไปเรื่อยๆ วันหนึ่งข้างหน้าสินค้าไทยก็จะมีคุณภาพสูงขึ้นอย่างแน่นอน และถ้าไม่ช่วยกันในลักษณะนี้สินค้าไทยก็คงจะมีคุณภาพขึ้นไม่ได้

2) การถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

คนไทยส่วนมากเมื่อจะทำอะไรมักจะคำนึงถึงตนเอง โดยมีคำนึงถึงกลุ่ม หรือผลประโยชน์ของส่วนรวมซึ่งมีลักษณะตรงข้ามกับค่านิยมของชาติที่เจริญก้าวหน้า การที่คนไทยมีค่านิยมถือเอาประโยชน์ตนเป็นที่ตั้งนั้น ทำให้ผู้ที่คอยตักตวงผลประโยชน์ให้แก่ตนฝ่ายเดียว เข้าลักษณะมีใครยาวสาวได้สาวเอา จึงให้บุคคลอื่นที่ด้อยโอกาสต้องเสียเปรียบ และตกอยู่ในสภาพที่เดือดร้อน ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นการทำลายมนุษยธรรม องค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะบริษัทเอกชนก็ดี หน่วยราชการก็ดี มักจะอยู่ในสภาพที่ลูกจ้างคอยจ้องเอาเปรียบอยู่เสมอ เช่น พยายามทำงานให้น้อยหรือหลบหลีกงานหรือใช้วิธีการต่างๆ ที่คิดว่าจะได้เปรียบบริษัทหรือหน่วยงานรากการนั้น ดังนั้นการที่คนไทยโดยส่วนรวมมีลักษณะดังนี้ ทำให้งานที่คนไทยร่วมกันทำนั้นประสบความล้มเหลวและเป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างค่านิยมการถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งให้เกิดขึ้น

3) ค่านิยมเกี่ยวกับความเข้มแข็งทางด้านอุปนิสัยการทำงาน

เมื่อเปรียบเทียบความเข้มแข็งทางด้านอุปนิสัยการทำงานกับประเทศต่างๆ ในเอเชีย เช่น ญี่ปุ่นก็ดี ไต้หวันก็ดี เกาหลีก็ดี และสิงคโปร์ก็ดี ประชาชนคนไทยเราส่วนใหญ่ยังไม่มี ความเข้มแข็ง ขาดความพร้อมที่จะทำงานหนัก ไม่ขยันขันแข็ง ไม่อดทนต่ออุปสรรคและความยากลำบาก ไม่ค่อยมีความคิดริเริ่ม ไม่ค่อยมีวินัยในตนเอง ไม่มีความหนักแน่นหรือเอาจริงเอาจังกับการงานไม่ถือว่างานสำคัญที่สุดในชีวิต เรามักจะได้ยินได้ฟังคำกล่าวบ่อยๆว่า คนไทยชอบทำงานเบาๆ ชอบทำงานสบาย เช่น รับราชการ และชอบงานที่สนุกสนาน เป็นต้น ดังนั้น งานประเภทที่สำคัญเพื่อการพัฒนา เศรษฐกิจที่ต้องอาศัยความอดทนสูงเอาจริงเอาจังและต้องขยันหมั่นเพียรมาก จึงไม่เป็นที่นิยมเพื่อ ปลุกฝังความเข้มแข็งแรงแรงทางด้านอุปนิสัยจะต้องเร่งดำเนินการจะต้องสร้างคนไทยทำงานอย่างมี จุดมุ่งหมาย เป็นระบบมีวัฒนธรรม กล่าวคือ มีความขยันขันแข็ง มีความคิดริเริ่ม มีความรับผิดชอบ มีความกล้าในการเสี่ยงที่ได้ร่วมกันวิเคราะห์และมีความแน่วแน่จริงจัง

4) ค่านิยมเกี่ยวกับการประหยัด

การที่คนไทยชอบความหรูหราฟุ่มเฟือย ซึ่งอาจเห็นได้จากลักษณะการแต่งกายก็ดี การ จัดงานก็ดี การตกแต่งบ้านก็ดี ฯลฯ ทำให้ต้องสูญเสียเงินทองไปโดยใช่เหตุ ทำให้เงินออมในระดับ ครอบครัวก็ดี ในระดับประชาชาติก็ดี ไม่มีหรือไม่พอ ทำให้เงินทุนที่จะใช้ในการประกอบธุรกิจหรือ การลงทุนต่างๆ ต้องขาดแคลน บางที่ต้องกู้หนี้ยืมสินจากผู้อื่นหรือจากต่างประเทศ ลักษณะอย่างนี้ เป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างยิ่งด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องหา หนทางทำลายค่านิยมความหรูหราฟุ่มเฟือยเสีย และในขณะเดียวกันก็สร้างค่านิยมเกี่ยวกับความ ประหยัดให้เกิดขึ้นแทน ซึ่งในการประหยัดนี้ควรจะคลุมรวมไปถึงการประหยัดทรัพยากรของชาติทุก ด้าน อาจจะต้องถึงกับต้องสร้างนิสัยการบริโภคของคนไทยเสียใหม่

5) ค่านิยมเกี่ยวกับความเสมอภาคและยุติธรรม

สังคมไทยยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านต่างๆ อยู่มาก การปฏิบัติงานต่างๆ ของข้าราชการซึ่ง โดยหลักการแล้ว ต้องบริการประชาชนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม แต่มักจะกระทำไปในลักษณะที่ เห็นแก่พรรคแก่พวก หรือเห็นแก่อำมีสินจ้างอยู่เสมอ ดังนั้นผู้ที่ตกอยู่ในชั้นต่ำของสังคมมักจะ เสียเปรียบในทุกเรื่องทำให้ผู้ที่อยู่ในกลุ่มนี้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสังคม และอยู่ในสภาพที่รู้สึกเป็น ปม ด้อยอยู่ตลอดเวลา ทำให้ขาดกำลังใจที่จะสร้างผลผลิตให้แก่ประเทศชาติอย่างเต็มที่ที่ไม่มีความรัก ชาติอย่างจริงจัง ตลอดจนมีความคิดที่จะต่อสู้ ผู้ที่อยู่ในชนชั้นเหนือกว่าเรื่อยๆไป ความแตกแยก ของคนในชนชาติจึงอาจเกิดขึ้นแรงได้ฉะนั้นเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในชาติ และเพื่อส่งเสริม ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ บุคคลที่อยู่ในสังคมไทยทุกคนควรจะรับการปฏิบัติในลักษณะที่เป็น ธรรม หรือในลักษณะที่เท่าเทียมกันทั่วหน้ารัฐบาลก็ควรจะพยายามทำให้ช่องว่างระหว่างชั้นแคบลง มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

6) ค่านิยมเกี่ยวกับความมีเหตุผลหรือมีหลักการ

ในสังคมสมัยใหม่ ที่เจริญก้าวหน้าแบบตะวันตกนั้น การดำเนินชีวิตและการทำงานต่างๆ ยึดถือเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ในการรับสมัครบุคคลเข้าทำงาน ก็จะต้องยึดเอาหลักการและกฎเกณฑ์ที่ได้ตั้งเอาไว้ โดยไม่คำนึงถึงว่าเป็นคนกันรู้จักกันหรือไม่ เป็นญาติกันหรือไม่หรือจบจากมหาวิทยาลัยอะไร กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเรื่องส่วนตัวมักจะไม่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง นอกจากนี้การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการก็ดี การเลื่อนขั้นตำแหน่งก็ดี การเข้าศึกษาในโรงเรียนต่างๆ ก็ดี ผู้ที่มีพรอคพวกรักถูกกีดกัน ทั้งๆ ที่ผู้นั้นอาจจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถดี ดังนั้นในการที่ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมดีขึ้นเราจะต้องปลูกฝัง และเสริมสร้างค่านิยมที่เกี่ยวกับเหตุผลและการใช้สติปัญญาให้มากขึ้น

จากที่กล่าวสรุปได้ว่าค่านิยมทั้ง 6 ประการนี้ เป็นค่านิยมที่มีลักษณะช่วยเสริมสร้างชีวิตและสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย หรือจะเรียกว่า ค่านิยมที่ปรารถนาก็ได้ค่านิยมเหล่านี้ควรนำไปปลูกฝังอย่างเร่งด่วน ค่านิยมอื่นๆ ที่สำคัญและต้องกระทำต่อไปอย่างต่อเนื่องคือค่านิยมด้านคุณธรรมของศาสนา ค่านิยมทางวิทยาศาสตร์ค่านิยมเกี่ยวกับระเบียบแบบแผนของสังคม และค่านิยมในเรื่องมรดกทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

1.7 การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาค่านิยม

1.7.1 การเปลี่ยนแปลงค่านิยม

นักศึกษาเป็นผู้ที่อยู่ในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจมากมีความต้องการที่จะเป็นอิสระ รับประทานอาหารการปฏิบัติตนจากผู้ใหญ่ ดารา นักแสดงที่มีชื่อเสียง และเพื่อนวัยรุ่นด้วยกัน ในปัจจุบันสื่อที่มีความสำคัญต่อวัยรุ่นมาก สื่อที่สำคัญคือโทรทัศน์ หนังสือวารสาร แหล่งบันเทิง ศูนย์การค้าสิ่งเหล่านี้เป็นสถานที่ที่ทำให้วัยรุ่นเห็นแบบอย่างและมีความหลงใหลเลียนแบบตามกัน ได้มีนักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยา กล่าวถึง การพัฒนาค่านิยมไว้หลากหลาย ดังนี้

สุพัตรา สุภาพ (2535) กล่าวว่า เพื่อนมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมาก และมักจะเห็นว่าเพื่อนเป็นสิ่งจำเป็นจะขาดเสียมิได้ ในการทำอะไรทุกอย่างต้องอาศัยเพื่อน มีอะไรมักจะเล่าให้ฟังหรือขอความเห็น ขอคำปรึกษา และปรับทุกข์ร้อนของตน มากกว่าจะคิดพึ่งพ่อแม่ เพราะคิดว่าพ่อแม่ไม่เข้าใจจิตใจของตน

โสภา ซปีล์มันน์ (2543) กล่าวถึง สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของคนไทยในปัจจุบันว่ามีสาเหตุมาจากปัจจัยต่างๆ เหล่านี้

- 1) การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของระบบคมนาคมและการสื่อสาร
- 2) การล่มสลายของระบบคุณธรรม จริยธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของ

คนไทย

3) การพัฒนาทางการศึกษาที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว

4) การล่มสลายของสถาบันครอบครัว การขาดความเข้าใจ ขาดความใกล้ชิด ความรัก ความอบอุ่น และขาดสัมพันธ์ภาพสายใยความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว

5) อิทธิพลจากสื่อสารมวลชน ในสังกัดยุคสารสนเทศ

6) อิทธิพลของวัฒนธรรม ค่านิยมของโลกตะวันตก ซึ่งเข้ามามีอิทธิพลเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตของสังคมไทย

7) อิทธิพลของสังคมวัฒนธรรมของวัยรุ่นซึ่งมีอิทธิพลไปถึงผู้ใหญ่ในปัจจุบัน กุญชรী คำชาย (2542) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงค่านิยมของวัยรุ่นว่ามีสาเหตุมาจาก

1) วัยรุ่นต้องการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ผู้อื่นยอมรับจึงพยายามปฏิบัติตนให้ดูแปลกใหม่ตามเพื่อน

2) วัยรุ่นต้องการ เลียนแบบคนที่ตนเห็นว่า น่าสมัยจึงทำตามอย่าง เช่น ตามอย่างดาราที่ตนชื่นชอบ ดังนั้น ผู้ที่เปลี่ยนแปลงค่านิยมได้ง่ายที่สุด คือวัยรุ่น หรือเยาวชนที่อยู่ในสังคม

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2541) กล่าวถึงความสำคัญของเพื่อนในวัยรุ่นว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่สนใจความคิดของเพื่อนเป็นหลัก ในวัยเดียวกันมักจะมีความคิดเห็นที่ตรงกัน เพราะฉะนั้นเมื่อมีปัญหาอะไรก็จะปรึกษาเพื่อน เปิดเผยความลับกับเพื่อน และจะคบเพื่อนที่มีค่านิยมที่เหมือนกันเสียเป็นส่วนใหญ่ เพราะเห็นว่าเพื่อนเข้าใจตนเองมากกว่าผู้ใหญ่ คำกล่าวเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าเพื่อนมีอิทธิพลทำให้คนวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงค่านิยมได้

สุชา จันทน์เอม (2541) กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงค่านิยมของคนวัยรุ่นว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และจิตใจ จะมีความคิดอ่านต้องการเลียนแบบ จากพ่อแม่ บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเพื่อให้ตนเป็นที่ยอมรับของสังคม

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (ม.ป.ป.:10) กล่าวว่า วัยรุ่นในปัจจุบันนิยมดูโทรทัศน์มาก ถ้าดูในสิ่งที่มีความรู้ก็เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง แต่ถ้าดูภาพยนตร์ประเภทต่อสู้ จะทำให้เด็กเลียนแบบก้าวร้าว เลียนแบบวิธีการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง เห็นความก้าวร้าวเป็นเรื่องธรรมดา นอกจากนี้โทรทัศน์จะมีวิธีการประชาสัมพันธ์ชวนเชื่อให้ซื้อสินค้าด้วยความอยากได้ เพราะได้รับการกระตุ้นเร้าใจ พ่อแม่ห้ามปรามได้ยาก

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงค่านิยมของคนในวัยรุ่นมีสาเหตุมาจากคนใกล้ชิดหรือกลุ่มเพื่อนสนิทในวัยเดียวกันมากกว่าผู้ใหญ่ เนื่องจากคนในวัยเดียวกันมักจะมีความต้องการคล้ายกันและอาจจะมีสาเหตุมาจากความเจริญก้าวหน้าและวิวัฒนาการด้าน

ข่าวสารข้อมูล การคมนาคมที่แพร่ขยายมาสู่วัยรุ่นโดยไม่มีตัวกลั่นกรอง เมื่อวัยรุ่นได้รับข้อมูลดังกล่าวจึงมีความต้องการที่จะเลียนแบบคนหรือพฤติกรรมต่างๆ ที่ตนชื่นชอบโดยเฉพาะดารานักแสดง

1.7.2 การพัฒนาค่านิยม

พระสิริวุฒิเมธี อ่างถึงในชาวลิต สุลโฆมานดี (2543) กล่าวถึงการพัฒนาค่านิยมให้แก่เยาวชนว่า การพัฒนาค่านิยมของเยาวชนไทย ทำได้โดยการประยุกต์ เอาหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาประกอบจึงจะทำให้การพัฒนาค่านิยมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะประเพณีวัฒนธรรมของไทย รวมไปถึงหลักปฏิบัติและกิริยามารยาททางสังคมบางอย่าง ล้วนได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนาและได้เสนอแนะแนวคิดเพื่อพัฒนาค่านิยมของเยาวชนไว้ดังนี้

1) แนะนำให้เห็นทั้งคุณและโทษของการคบเพื่อน เพื่อนที่ดีย่อมจะช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยได้ในคราวคับขันจำเป็น ส่วนเพื่อนที่ไม่ดีย่อมทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง เสียทรัพย์สินสมบัติ และเสียหน้าที่การงาน

2) แนะนำให้เข้าใจถึงสภาพความไม่แน่นอนของชีวิต (พระไตรลักษณ์) และหลักปฏิบัติอื่น ๆ ต่อเพศตรงข้าม ร่างกายของวัยรุ่นเจริญเติบโตเร็ว ผู้ปกครองหรือครูอาจารย์ จะต้องให้ความรู้และแนะนำให้เข้าใจในเรื่องเพศอย่างถูกต้อง ไม่ควรปกปิด หรือปล่อยให้เข้าใจเอง นอกจากนี้ผู้ปกครองควรชี้แนะให้เข้าใจสภาพที่แท้จริงของโลกที่ตกอยู่ในอำนาจของความไม่จริงแท้แน่นอน เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

3) ยกย่องสรรเสริญเป็นครั้งคราว เมื่อเขาประสบผลสำเร็จในการเรียน หรือสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม

4) แนะนำให้เข้าใจความหมายของชีวิต และให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้ที่เข้าใจชีวิตจะมีความเชื่อมั่นในตนเองว่า ชีวิตนี้เต็มไปด้วยปัญหา ปัญหามาอยู่กับชีวิต เราไม่อาจจะหนีปัญหาได้ เราควรกล้าเผชิญปัญหาต่าง ๆ ชีวิตมีทั้งความสุขและความทุกข์ มีผิดหวังและสมหวัง

สุมน อมรวิวัฒน์ (2538) เสนอแนะถึงการพัฒนาค่านิยมว่าผู้ใหญ่ต้องรู้จักพูดชักจูงว่านล่อมจนเด็กเชื่อฟัง อย่าขู่เข็ญเด็ก เพราะจะทำให้เด็กเชื่อฟังชั่วคราวช่วยยามเท่านั้น ต้องรู้จักอธิบายเหตุผล สร้างศรัทธา เสริมแรงให้เด็กสนใจ พิสูจน์จนเห็นจริงในสิ่งดีชั่ว และกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้ใหญ่ต้องสังเกตพฤติกรรมของเด็กอยู่เสมอ และรู้จักห้ามปรามอย่างใจเย็น การอบรมเด็กนั้นต้องใช้เวลาและอดทนค่อยเป็นค่อยไป

รวีวรรณ ชินะตระกูล (2540) กล่าวถึง การพัฒนาค่านิยมขึ้นอยู่กับความเชื่อ

ความเห็น ความเข้าใจ หรือยอมรับ หรือที่เรียกว่า “อุดมคติ” ของบุคคลที่ยึดถือเป็นจุดหมายสูงสุดของชีวิต อุดมคติที่บุคคลยึดถือมี 2 แบบ คือ (1) แบบที่ชอบใจ ถูกใจและรับเอามายึดถือไว้ (2) แบบพิจารณามองเห็นเหตุผลด้วยตัวเอง เข้าใจชัดเจน แน่ใจ แล้วจึงยึดถือปฏิบัติตาม ซึ่งพระธรรมปิฎก สรุปรว่า แบบที่ 2 นี้เป็นแบบที่เหมาะสมที่สุด

ทิสนา แชมมณี (2542) กล่าวถึง วิธีการพัฒนาค่านิยมให้เกิดแก่นักเรียน โดยใช้การสังเกตด้วยแบบ ควรดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความเอาใจใส่และตั้งใจสังเกตตัวแบบ
- 2) การเสนอตัวแบบ ตัวแบบจะต้องมีลักษณะเด่นชัด ไม่สลับซับซ้อนจนเกินไป เป็นตัวแบบที่มีคุณค่ามีประโยชน์ สามารถดึงดูดจิตใจ และทำให้ผู้สังเกตพึงพอใจ
- 3) การช่วยให้ผู้เรียนเก็บจำตัวแบบนั้นโดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดทำเป็นรหัส หรือโครงสร้างให้จำได้ง่าย การชักจูงมโนลักษณะของตัวแบบในความคิดและการชักจูงด้วยการกระทำ
- 4) การจูงใจให้ผู้เรียนปฏิบัติโดยการช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ เห็นคุณค่า หรือเห็นผลที่น่าพึงพอใจ ของการปฏิบัติ รวมทั้งการช่วยให้ผู้เรียนได้รับความสามารถของตน และเรียนรู้วิธีการกำกับตนเอง
- 5) การลงมือกระทำหรือปฏิบัติโดยช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ สังเกตการกระทำของตนเองให้ผู้เรียน ได้ข้อมูลป้อนกลับ และให้ผู้เรียนได้เทียบเคียงการกระทำของตนกับภาพตัวแบบในความคิด

อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา(ม.ป.ป.:14) กล่าวถึงการพัฒนาค่านิยมนักเรียนว่า พ่อแม่และครูที่โรงเรียนมีภาระรับผิดชอบอันยิ่งใหญ่ที่จะหล่อหลอมให้เด็กมีอุปนิสัยที่ดีงาม ส่วนใหญ่เด็กจะเรียนรู้จากตัวอย่างของผู้ใหญ่

สรุปได้ว่า การพัฒนาค่านิยมให้แก่เยาวชนไทย สามารถทำได้ด้วยการประยุกต์เอาหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาประกอบ การพัฒนาค่านิยมนั้นสามารถทำได้หลายวิธี อาทิ การได้รับการอบรมสั่งสอนจากผู้ใหญ่ เป็นพ่อ แม่ พี่น้อง ญาติผู้ใหญ่ หรือครู อาจารย์ ก็ได้ นอกจากนี้ ยังพัฒนาค่านิยมได้โดยการให้รู้จักคิดพิจารณาหาเหตุผลด้วยตนเอง และให้ฝึกปฏิบัติจนเป็นนิสัย รวมทั้งการสร้างตัวแบบที่ดีให้เป็นแบบอย่างของเยาวชน จะสังเกตได้ว่าการพัฒนาค่านิยมที่ปฏิบัติกันมาตั้งแต่ในสมัยอดีตมีต้นกำเนิดมาจาก วัด วัง สถานที่ดังกล่าวจัดว่าเป็นแหล่งหล่อหลอมค่านิยมไทยที่ควรอนุรักษ์ไว้สืบไป

2. ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529) ได้จัดประเภทของค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ออกเป็น 3 หมวดใหญ่ ซึ่งแบ่งตามผลที่เกิดขึ้นหรือจุดหมายปลายทางที่ต้องการสำหรับส่วนบุคคล(ตนเอง) ส่วนสังคม และประเทศชาติ คือ

1) ค่านิยมเกี่ยวกับตนเอง

ได้แก่ ค่านิยมการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบกับค่านิยมการประหยัดและออม

2) ค่านิยมเกี่ยวกับสังคม

ได้แก่ ค่านิยมการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย กับค่านิยมการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

3) ค่านิยมเกี่ยวกับชาติ

ได้แก่ ค่านิยมความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2.1 การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ

2.1.1 การพึ่งพาตนเอง

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529) ได้จัดทำชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานด้านการพึ่งตนเองเล่มที่ 2 ได้กล่าวถึง ความหมายของการพึ่งตนเอง และจุดมุ่งหมายของการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การพึ่งตนเอง หมายถึง การเคารพตนเอง เชื้อมั่นในความสามารถที่จะกระทำการใด ๆ ให้สำเร็จด้วยตนเอง และไม่ทำให้เป็นปัญหาหรือเป็นภาระแก่ผู้อื่นหรือหมู่คณะ

ตามแนวคิดของผู้วิจัย การพึ่งตนเอง หมายถึง การทำกิจใดๆ ก็ตามด้วยตนเองอย่างเต็มความสามารถ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

จุดมุ่งหมายของการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง

- 1) เพื่อให้กล้าเผชิญกับปัญหาชีวิต และรู้จักหาวิธีแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง
- 2) เพื่อให้แสวงหาสิ่งที่ตนต้องการด้วยตนเองในทางสุจริต
- 3) เพื่อให้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เต็มที่ในการศึกษาเล่าเรียนการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 4) เพื่อให้รู้จักช่วยเหลือตนเองในด้านเศรษฐกิจ เป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง

สามารถสรุปสาระสำคัญของจุดมุ่งหมายของการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเองได้ว่า เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นสามารถหาทางแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวเอง ยึดถือความสุจริตเป็นที่ตั้ง ให้อัจฉกใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ไม่พึ่งพาอาศัยผู้อื่นและสามารถบริหารจัดการเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายได้อย่างสมดุล

ค่านิยมพื้นฐานด้านพึ่งพาตนเอง หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529) ได้จำแนกสาระสำคัญในเรื่องการพึ่งตนเองออกเป็น 3 ด้านใหญ่ๆ ดังนี้

- 2.1.1.1 การพึ่งตนเองด้านการศึกษาเล่าเรียน
- 2.1.1.2 การพึ่งตนเองด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 2.1.1.3 การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ

2.1.1.1 การพึ่งตนเอง ด้านการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่เราพยายามใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น เมื่อมีปัญหาด้านการเรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยวิธีการที่ถูกต้องและสุจริต ไม่ลอกงานของผู้อื่น ให้ผู้อื่นทำงานให้หรือเอาผลงานของคนอื่นมาส่งอาจารย์เพื่อเอาคะแนน”

2.1.1.2 การพึ่งตนเองด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น หมายถึง การที่เราพยายามใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ไม่สร้างภาระหรือปัญหาให้แก่กลุ่มสร้างบรรยากาศในการทำงานของกลุ่มให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น ช่วยเหลือซึ่งกันในด้านความคิดจนกลุ่มได้ผลงานตามเป้าหมาย ยินดีรับงานของกลุ่มด้วยเหตุผลและความเต็มใจ ไม่คิดถึงความได้เปรียบเสียเปรียบในระหว่างเพื่อนสมาชิกด้วยกัน

2.1.1.3 การพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การที่เราพยายามใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ในด้านเงินทอง รู้จักหารายได้ในทางสุจริตสำหรับใช้จ่ายส่วนตัว เพื่อแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ ผู้ปกครอง โดยไม่กระทบกระเทือนต่อการศึกษาเล่าเรียน เช่น ใช้เวลาว่างหลังเรียน รับจ้างส่งขนม ขายของ ปลูกผักสวนครัว ฯลฯ ตลอดจนรู้จักใช้เครื่องอุปโภคบริโภคด้วยคุณค่าอย่างแท้จริง เช่น พยายามซ่อมแซมเสื้อผ้าให้ใช้ประโยชน์ได้อยู่เสมอ เลือกรับประทานอาหารรับประทานให้พอเหมาะไม่เหลือทิ้ง วางแผนการใช้จ่ายเงินและการเก็บออมไว้อย่างมีสัดส่วน ฯลฯ

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าจะสามารถแบ่งประเภทการพึ่งพาตนเองได้ 3 ด้านคือ ด้านการศึกษาเล่าเรียนนั่นคือการพยายามเรียนและทำความเข้าใจในเนื้อหาอีกทั้งทำงานที่อาจารย์สั่งด้วยตนเองไม่อาศัยเพื่อน ส่วนการพึ่งพาตนเองด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น คือการที่เราใช้ความพยายามและความสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานและเต็มใจให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานเสมอ การพึ่งพาตนเอง

ด้านเศรษฐกิจ คือการที่เรารู้จักใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดไม่ใช้จ่ายเกินตัว และมีความกระตือรือร้นในการหารายได้เพิ่มเติมในยามว่าง

2.1.2 ขยันหมั่นเพียร

ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. (2549) ได้ให้ความหมายของความเพียรไว้ว่า “ ความกล้าหาญไม่ย่อท้อต่อความลำบาก และบากบั่นเพื่อจะข้ามความขัดข้องให้จงได้ โดยให้ความวิริยภาพมิได้ลดหย่อน”

กู๊ด (Good. 1973) กล่าวว่า ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความมุ่งมั่นในการให้ความมานะพยายามเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย

เวบสเตอร์ (Webster. 1973) ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียรว่า หมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้ผลสำเร็จในงานที่ทำด้วยความระมัดระวังเอาใจใส่และอดุสาหะ

กรมวิชาการ (2523) กล่าวถึงความขยันหมั่นเพียรว่า เป็นธรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสำเร็จในชีวิต ควรใช้ร่วมกับปัญญาและจริยธรรมในหมวดอิทธิบาท 4 ที่เน้นความพอใจ ความมีน้ำใจ อดทนและความไตร่ตรอง การฝึกปฏิบัติควรเน้นการควบคุมตนเองอันเป็นที่มาของระเบียบวินัยด้วยและระบุลักษณะพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรไว้ดังนี้

- 1) มาโรงเรียนสม่ำเสมอ ไม่ขาดถ้าไม่จำเป็น
- 2) กระตือรือร้นและรักที่จะมาโรงเรียนโดยไม่ต้องให้ใครเตือน
- 3) ตั้งใจทำงานที่ครูอาจารย์กำหนดให้และทำเสร็จภายในเวลาทุกครั้ง
- 4) อ่านหนังสือทุกครั้งที่มีเวลาว่าง
- 5) จัดของใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ
- 6) เข้าเรียนทุกวิชา ไม่ขาดถ้าไม่จำเป็น
- 7) พยายามแก้ข้อบกพร่องของตนเกี่ยวกับการเรียน
- 8) ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเข้มแข็ง อดทนและเอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง
- 9) มีความมานะ บากบั่น ที่จะทำงานให้ผิตน้อยที่สุด
- 10) ชอบศึกษาค้นคว้า สอบถาม หาความรู้ความจริงอยู่เสมอ
- 11) ไม่ละเลหรือทอดทิ้งธุระ การงานของตน
- 12) ทำงานต่าง ๆ เช่น อ่าน – เขียนหนังสือ คิดคำนวณ สังเกตสิ่งแวดล้อมเป็นกิจวัตรหรือสม่ำเสมอ
- 13) ควบคุมตนเองให้ใช้เวลาในการทำงานได้ตามกำหนดเสมอ
- 14) มีความตื่นตัวและสม่ำเสมอในการทำงานทุกอย่าง

15) ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ ไม่ละทิ้งหน้าที่ของตนและพยายามทำงานสำเร็จ

- 16) ตรวจสอบวิธีการทำงาน ปรับปรุงวิธีทำงานให้มีประสิทธิภาพและก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา
- 17) แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ โดยเฉพาะในสายวิชาชีพงานของตน
- 18) ใช้เวลาว่างของตนทำงานที่เป็นประโยชน์
- 19) แนะนำเพื่อนหรือผู้ใกล้ชิดให้ขยันในการเรียน
- 20) ทำงานกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ
- 21) ช่วยเหลืองานของครูอาจารย์หรือเพื่อน เท่าที่จะช่วยได้ด้วยความเต็มใจและพยายามทำได้ดีที่สุด

- 22) ช่วยทำงานบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง
- 23) เข้าร่วมทำงานกับหมู่คณะด้วยความเต็มใจและตั้งใจทำได้ดีที่สุด
- 24) ช่วยเหลือในกิจการงานของบ้านและทางโรงเรียนด้วยความเต็มใจและตั้งใจทำได้ดีที่สุด
- 25) ช่วยแนะนำถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนด้วยความเต็มใจ
- 26) ให้ความคิดเห็นและความร่วมมือในการทำงานของหมู่คณะด้วยความเต็มใจ
- 27) ให้ความเอาใจใส่ คอยชวนช่วยเหลือกิจการงานของเพื่อนอย่างใกล้ชิดให้สำเร็จ ลุล่วงด้วยดีโดยไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรคใด ๆ

- 28) หมั่นตักเตือนเพื่อนร่วมงานให้ทำด้วยความตั้งใจและอดทน
- 29) ช่วยดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้สะอาดเสมอ
- 30) ช่วยกิจกรรมของหมู่คณะตามความรู้ความสามารถของตนอย่างสม่ำเสมอ
- 31) ไม่เกี่ยงหรือเลียดงานของส่วนรวม
- 32) ช่วยดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม
- 33) พร้อมเพรียงกันทำกิจกรรมทั้งหลายที่พึงกระทำร่วมกัน
- 34) สนใจและตั้งใจทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอ
- 35) มีความเพียรพยายามที่จะนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน
- 36) มีความกระตือรือร้นในการทำงานส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
- 37) อาสาสมัครทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและชุมชน
- 38) มีความพยายามอดทนในการทำงานที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
- 39) เสียสละและไม่ทอดทิ้งงานของส่วนรวมและชุมชน
- 40) เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน
- 41) มีความรับผิดชอบไม่ทอดทิ้งธุระหรือหน้าที่ของตนที่มีต่อส่วนรวม
- 42) ไม่เพิกเฉย ละเลยงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและชุมชน

- 43) ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งของตนและสังคม
- 44) ให้ความร่วมมือและความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมหรือส่วนรวมทุกครั้งที่มีโอกาส เพื่อให้การทำงานของส่วนรรมนั้นมีอุปสรรคน้อยที่สุด
- 45) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ เพื่อปรึกษาหารือกิจการงานกันโดยสม่ำเสมอ

ชม ภูมิภาค (2525) ให้ความหมายของการขยันหมั่นเพียรว่า หมายถึงความขยันขันแข็ง เอาการเอางาน มีความพยายาม มีความบากบั่นมั่นคง ไม่ทอดทิ้ง นอกจากนี้ยังได้กล่าวอีกว่า ความขยันหมั่นเพียรจะประสบผลสำเร็จได้ดี ก็ด้วยอาศัยคุณธรรมควบคุม คือ อิทธิบาท 4 ได้แก่

ฉันทะ คือ ความพอใจในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ เป็นเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติต่อเรื่องนั้น เมื่อมีทัศนคติที่ดี มีความพอใจในเรื่องนั้น ก็ย่อมจะกระตือรือร้นที่จะประกอบงานนั้น

วิริยะ คือ ความเพียรบากบั่น แม้พบความล้มเหลวไม่ยอมทอดทิ้ง ไม่ท้อแท้

จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ด้วยความตั้งใจ พุ่งเล็งต่องาน เป็นความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จ

วิมังสา คือ การหมั่นตรึกตรอง พิจารณาสอบสวนในการปฏิบัติงาน กระทำด้วยการใช้สติปัญญาตรึกตรองหาเหตุผลให้ประจักษ์ชัดว่างานนั้นจะทำอย่างไร โดยวิธีใดจึงจะสำเร็จผลตามความต้องการ

กลุ่มนักวิชาการ (2525) ได้ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียรไว้ว่า การปฏิบัติหน้าที่การงานของการประกอบอาชีพที่สุจริตอย่างกระตือรือร้นและตั้งใจจริงให้สำเร็จด้วยความมานะอดทน

สุพัตรา สุภาพ (2541) ได้ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียรไว้ว่า การไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวงต่อความยากลำบาก และมีความอดทน

จากที่นักวิชาหลายๆ ท่านได้กล่าวไว้เกี่ยวกับความหมายของความขยันหมั่นเพียรนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความขยันหมั่นเพียรหมายถึง การที่เราทำงานหรือกิจกรรมใดๆ โดยความตั้งใจ มุ่งมั่น อดทน ในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ จนสำเร็จลุล่วง

ถ้ากล่าวถึงเรื่องของการขยันหมั่นเพียรในด้านการเรียนนั้น หน่วยศึกษานิเทศก์กระทรวงศึกษาธิการ (2529) ได้ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียรในการเรียนไว้ว่า การที่นักเรียนมีความรัก ความตั้งใจมุ่งมั่นศึกษาเล่าเรียน ไม่ย่อท้อ แม้บางครั้งบทเรียนนั้นจะยากหรือมีอุปสรรคต่าง ๆ ก็มานะทำจนกระทั่งสำเร็จ เมื่อมีเวลาว่างก็ใช้เวลาว่างนั้นให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเล่าเรียนของตน โดยอ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติม ทบทวน

บทเรียนที่เรียนทุกวันและเตรียมตัวศึกษาบทเรียนมาล่วงหน้าทุกครั้ง เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยด้านการเรียนก็พยายามศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เพื่อคลี่คลายปัญหาของตน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2529) ได้ระบุความหมายของความขยันหมั่นเพียรในการเรียนว่า หมายถึงการที่นักเรียนมีความรับผิดชอบและมุ่งมั่นในการศึกษาเล่าเรียนให้สำเร็จโดยเร็วที่สุด มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาเล่าเรียนให้มากที่สุด

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความขยันหมั่นเพียรในการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกด้วยความตั้งใจ เอาใจใส่ต่อการเรียนอย่างสม่ำเสมอตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จทันเวลาหรือก่อนเวลาที่กำหนด มีความกระตือรือร้นในการเรียน เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จ

2.1.3 ความรับผิดชอบ

กรมศาสนา (2524) ได้กล่าวถึงความหมาย, ลักษณะของการรู้จักรับผิดชอบและความสำคัญของการรู้จักรับผิดชอบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมาย

การรู้จักรับผิดชอบ คือความสำนึกได้อยู่เสมอในหน้าที่การงาน เอาใจใส่ติดตามผลไม่ทอดทิ้ง ยอมรับรับผิดชอบผลของหน้าที่การงานที่ตนกระทำทั้งที่ดีและไม่ดี ไม่ปิดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนแก่ผู้อื่น

ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานด้านความรับผิดชอบ เล่มที่ 4 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529) ได้กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบไว้ดังนี้ ความรับผิดชอบ คือ ยอมรับรู้และสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำของตนด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็ผลดี หรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูก ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติ สอดคล้องกับกฎจรรยาบรรณและหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมอย่างเข้มงวดจากผู้อื่น

ตามแนวคิดของผู้วิจัย ความรับผิดชอบหมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่พึงปฏิบัติให้ทันเวลาที่ได้กำหนดไว้ด้วยความตั้งใจจริงและอดทนแม้จะต้องพบกับอุปสรรคต่างๆ จนกระทั่งสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้

ลักษณะของการรู้จักรับผิดชอบตนเอง บุคคลนั้นจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) ตรงต่อเวลา ได้แก่การตรงต่อเวลาที่กำหนดนัดหมายไว้ เช่นการไปโรงเรียน การทำงาน การประชุม การนัดพบ เป็นต้น
- 2) รู้จักหน้าที่ของตน ได้แก่รู้จักสภาพของคนที่กำลังเป็นอยู่ ตนมีหน้าที่ทำอะไรก็ทำสิ่งนั้นให้สมบูรณ์ ด้วยความขยันหมั่นเพียร เต็มความสามารถ เช่น นักเรียนต้องเรียนหนังสือ ครูต้องอบรมสั่งสอนนักเรียน หมอรักษาคคนเจ็บไข้ได้ป่วย เป็นต้น
- 3) รู้จักคุ้มครองตนเอง ได้แก่รู้จักวิธีรักษาคน ป้องกันตนเองให้มีความปลอดภัย ห่างจากอันตรายต่าง ๆ
- 4) รู้จักคุมความประพฤติของตน ได้แก่การที่ตนมีความสามารถบังคับควบคุมจิตใจของตน ไม่ให้หลงไหลมัวเมาในอบายมุข ไม่ให้ตกเป็นทาสของกิเลส ประพฤติตนให้อยู่ในศีลธรรม
- 5) รู้จักรักษาสุขภาพอนามัย คนเราหากไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ จัดว่าเป็นลาภอันประเสริฐ จึงต้องพยายามรักษาร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ สามารถต้านทานโรคภัยไข้เจ็บได้ดี เพื่อจะได้ใช้ความสามารถทำหน้าที่การงานให้ได้ผลสมบูรณ์ เช่นต้องรู้จักระมัดระวังเกี่ยวกับเสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย ให้สะอาด ปราศจากโรค เป็นต้น

จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับลักษณะของความรับผิดชอบนั้นสามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่มีความรับผิดชอบจำเป็นต้องมีลักษณะ ตรงต่อเวลา รู้จักหน้าที่ของตนเองโดยไม่ต้องมีคนอื่นบอก รู้จักรักษาตัวเองให้พ้นจากอันตรายต่างๆ รู้จักบังคับใจตนเองไม่ให้มัวเมาในอบายมุข และรู้จักดูแลสุขภาพของตนให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี

ความสำคัญของการรู้จักรับผิดชอบ บุคคลนั้นจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) ทำให้เป็นคนมีความตั้งใจจริง รักหน้าที่การงาน ทั้งเป็นของส่วนตนและส่วนรวม
- 2) เป็นการสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเองและหมู่คณะ ตลอดจนถึงประเทศชาติ
- 3) เป็นคุณสมบัติอันสำคัญของคนในชาติที่เจริญแล้ว
- 4) เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมระบอบประชาธิปไตย
- 5) เป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่ดี
- 6) ทำให้สังคมและประเทศชาติมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าความรับผิดชอบมีความสำคัญคือ ทำให้คนมีพยายามในการทำงานใดๆ ตั้งแต่เรื่องส่วนตัวรวมถึงเรื่องของประเทศชาติ ส่งผลให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองด้วยระบอบประชาธิปไตยความตั้งใจ

ชำนาญ นิสารัตน์ (2524 อ้างถึงใน สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529) ได้แบ่งระดับของความรับผิดชอบออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง คนทุกคนย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

1.1) ความรับผิดชอบทางกาย เป็นหน้าที่ของแต่ละคนที่จะต้องดูแลสุขภาพของตนเองให้ดีอยู่เสมอ ผู้ที่มีสุขภาพสมบูรณ์เท่านั้นที่จะซาบซึ้งถึงคุณค่าแห่งการมีชีวิต ผู้ที่มีสุขภาพดีสามารถเรียนและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง ไม่ต้องเสียเงินและเวลาสำหรับรักษาพยาบาล นอกจากนี้ยังมีอารมณ์ที่ขานาน หน้าตาอึมเิบแจ่มใสหน้าคบค้าสมาคมด้วย ทุกคนจึงมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาสุขภาพของตนเอง

1.2) ความรับผิดชอบทางจิตใจ คือ การฝึกอบรมให้เกิดคุณธรรมในจิตใจ และฝึกละความชั่ว

1.3) ความรับผิดชอบทางเศรษฐกิจ ทุกคนมีหน้าที่ต้องทำงานเพื่อเลี้ยงตนและครอบครัวพึงเลือกอาชีพที่สุจริต ประกอบอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร ไม่ทำคนให้ตกเป็นภาระของสังคม

1.4) ความรับผิดชอบทางสติปัญญา เป็นหน้าที่อันสำคัญประการหนึ่งของเราที่จะต้องศึกษาเล่าเรียน แสวงหาความรู้และพัฒนาสติปัญญาให้ขึ้นถึงจุดสูงสุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของเราเองและเพื่อเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ

2) ความรับผิดชอบต่อสังคม

สังคมคือกลุ่มชนอยู่รวมกัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง มีความสัมพันธ์ต่อกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสามัคคีกัน มีวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมเป็นอย่างเดียวกัน สังคมมีได้ตั้งแต่ขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ สังคมที่เล็กที่สุดคือครอบครัว ที่ใหญ่ขึ้นมาก็คือหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และ ประเทศ สังคมขนาดใหญ่ที่สุด คือโลกซึ่งประกอบด้วยประเทศต่าง ๆ

สังคมขนาดกลางบางที่เราก็เรียกว่าชุมชน ชุมชนหมายถึง พื้นที่ซึ่งบุคคลกลุ่มหนึ่งมาอยู่อาศัยร่วมกัน มีวิถีชีวิตหรือขนบธรรมเนียมประเพณียึดถือคล้ายคลึงกัน มีจุดประสงค์ในการดำรงชีวิตร่วมกัน ชุมชนประกอบด้วยบุคคลจำนวนมากหลายครอบครัว อาจจะเป็นจำนวน 200 – 300 ครอบครัว หรือมากกว่าก็ได้

สมาชิกของสังคม มีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อสังคมของตนเองในฐานะที่ตนเป็นพลเมืองที่ดีดังนี้

2.1) ประพฤติและปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ แบบแผน คำสั่ง และคำตักเตือนของชุมชนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

2.2) รับผิดชอบต่อชุมชนตามความรู้ความสามารถ การรับผิดชอบต่อชุมชนในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนอาจกระทำได้ตามความรู้ ความสามารถ ได้แก่ การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี เห็นสิ่งใดที่จะเป็นอันตรายต่อชุมชนก็แก้ไขหรือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของทางราชการทราบ นอกจากนี้การเสียภาษีอากรเพื่อเป็นรายได้ของรัฐ ซึ่งจะได้ นำรายได้ไปทะนุบำรุงชุมชน หรือการรับราชการทหารของชายไทยเมื่ออายุถึงเกณฑ์ก็เป็นการรับผิดชอบต่อชุมชนและประเทศชาติ

2.3) การเสียสละทรัพย์ แรงกาย สติปัญญา ในการพัฒนาชุมชน เช่น การสร้างถนน ขุดคลอง สร้างโรงเรียน หรือสมัครเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษากิจการต่าง ๆ เพื่อความผาสุกของชุมชน

2.4) ใช้สิทธิในการเลือกตั้ง บุคคลเพื่อดำเนินการของท้องถิ่นโดยสุจริต และอย่างเที่ยงธรรมตรงไปตรงมา โดยไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัวหรือพรรคพวกหรือเฉยเสีย

2.5) ช่วยรักษา ดูแลสาธารณสมบัติของชุมชนมิให้เสียหายหรือถูกทำลายไป หรือช่วยจัดสิ่งกีดขวางต่อการใช้สาธารณสมบัติ เช่น กำจัดผักตบชวา ช่วยขุดคลองดินขึ้นให้เรือผ่านได้ เป็นต้น

2.6) ช่วยระมัดระวังสอดส่อง ช่วยเหลือและป้องกันภัยพิบัติต่าง ๆ ที่จะบังเกิดแก่ชุมชน เช่น ไข้หวัด ไข้หวัดใหญ่ ไข้หวัดใหญ่ ไข้หวัดใหญ่ เป็นต้น

ถ้าทุกคนในชุมชนมีความรับผิดชอบ เช่น บิดามารดามีความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูให้การศึกษาอบรมแก่บุตรข้าราชการมีความรับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชน นายแพทย์มีความรับผิดชอบต่อชีวิตของคนไข้ ฯลฯ สังคมก็สงบสุข แต่ถ้าขาดความรับผิดชอบต่อสังคมไม่มีใครช่วยเหลือรับใช้ธุรกิจของสังคม สังคมก็จะเกิดความเสื่อมโทรม

3) การรับผิดชอบต่อส่วนรวม บุคคลจะต้องพึงปฏิบัติในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

3.1) รักษาหน้าที่ต่อส่วนรวม หน้าที่ของส่วนรวมไม่ใช่ของคนหนึ่งคนเดียว แต่เป็นของคนทุกคนซึ่งได้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ที่สาธารณประโยชน์ เมื่อผู้ใดได้เข้าทำงานรับผิดชอบในหน่วยงานใดแล้ว ต้องทำงานนั้นด้วยความรับผิดชอบ เอาใจใส่ไม่ทอดทิ้งหน้าที่ ไม่ปล่อยให้งานชักช้าเป็นนิจ

3.2) รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม ผลประโยชน์ของส่วนรวม ได้แก่ จำพวกรายได้ของรัฐอันเกิดจากภาษีอากรรายได้จากรัฐวิสาหกิจ ผลประโยชน์อันได้จาก ป่าไม้ แม่น้ำ ลำคลอง เป็นต้น เราจะต้องช่วยกันปกป้องคุ้มครองรักษา ไม่ให้รั่วไหลเสียหายเกิดอันตราย

3.3) ขวนขวายในกิจการของส่วนรวม เมื่อกิจการงานใดอันเป็นของส่วนรวมเกิดขึ้นเราจะต้องช่วยกันคิด ช่วยกันทำไม่ว่าใครตายเพื่อให้งานนั้น ๆ มีความเจริญก้าวหน้ามั่นคง บรรลุถึงจุดประสงค์ที่ต้องการ

3.4) ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของส่วนรวม สมาคม บริษัท ห้าง ร้าน องค์การกุศลตลอดถึงประเทศชาติอันเป็นสิ่งยิ่งใหญ่ จะต้องมีความหมาย มีระเบียบ ข้อบังคับเป็นเครื่องมือในการบริหารงานให้ดำเนินไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ ถ้าคนในสมาคมหรือสังคมนั้นๆ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ การบริหารงานก็จะขาดประสิทธิภาพ หากความสงบเรียบร้อยมิได้ ทุกคนจึงต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

3.5) รักษาความสะอาดของส่วนรวม บ้านใดเมืองใดหากขาดความสะอาดเต็มไปด้วยขยะมูลฝอยและสิ่งสกปรกต่าง ๆ ถือว่าผู้คนในบ้านนั้นเมืองนั้นขาดความเจริญรู้การศึกษาขาดระเบียบวินัยที่ดี ทุกคนจึงต้องช่วยกันรักษาความสะอาดของบ้านเมือง

สามารถสรุปได้ว่า ระดับของความรับผิดชอบมี 3 ระดับคือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

2.2 การประหยัดและออม

ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานด้านการประหยัดและออม ได้กล่าวถึงความหมายของการประหยัดและออม, จุดมุ่งหมายของการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานเรื่องการประหยัดและออม และประเภทของการประหยัดและออมได้ดังนี้ (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

การประหยัดและออม หมายถึง การรู้จักออมทรัพย์สิน เวลา ทรัพย์ากร ทั้งส่วนตนและสังคมตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์ และคุ้มค่าที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพฐานะความเป็นอยู่ส่วนตนและสังคม (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

ตามแนวคิดของผู้วิจัยขอให้ความหมายของการประหยัดและออมไว้ว่า การที่บุคคลรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีค่าต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเงิน เวลาหรือสิ่งของต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเห็นถึงคุณค่า ไม่ว่าจะทรัพยากรนั้นจะเป็นของตนเองหรือของส่วนรวมก็ตาม และรู้จักนำทรัพยากรที่ชำรุดแล้วนำมาประยุกต์ใช้ใหม่อีกครั้ง

สำหรับการปลูกฝังและสร้างเสริม เรื่องการประหยัดและออม ต้องการมุ่งเน้นให้รู้จักใช้เวลาและทรัพย์สินอย่างพอเหมาะและได้ประโยชน์มากที่สุด ดูแลรักษาและบูรณะทรัพย์ทั้งของตนและส่วนรวม ระมัดระวังยับยั้งความต้องการของตนให้อยู่ในขอบเขตที่พอเหมาะพอควรวางแผนการใช้จ่ายอย่างมีสัดส่วน และมีการเก็บออม

จุดมุ่งหมายของการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐานเรื่องการประหยัดและออมมีดังนี้ (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

- 1) เพื่อให้รู้จักใช้เวลาและทรัพย์สินให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด
- 2) เพื่อให้มีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างมีสัดส่วนและมีการเก็บออม
- 3) เพื่อให้รู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นอยู่ส่วนตนและสังคม
- 4) เพื่อให้รู้จักยับยั้งความต้องการของตนให้อยู่ในขอบเขตที่พอเหมาะพอควร

กล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายของการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐานเรื่องการประหยัดและออมคือ สามารถใช้เวลาและทรัพย์สินให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการวางแผนการใช้จ่าย ในขณะที่เดียวกันต้องรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะของตน และสามารถยับยั้งกิเลสความต้องการต่างๆ ในสิ่งที่เกินความจำเป็น

ประเภทของการประหยัดและออมสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทดังนี้ (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

- 2.2.1 การประหยัดเวลา
- 2.2.2 การประหยัดเงิน
- 2.2.3 การประหยัดสิ่งของเครื่องใช้

2.2.1 การประหยัดเวลา

กรมการศาสนา (2525) ได้กล่าวถึงเรื่อง “การประหยัดในด้านเวลา” ไว้ดังนี้ การประหยัดในด้านเวลา หมายถึง การที่นักเรียนรู้จักวางแผนการใช้เวลาของตน และใช้เวลาให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ในเรื่องการใช้เวลาเดินทางไปโรงเรียนและเดินทางกลับบ้านการใช้เวลาในการศึกษาเล่าเรียน ทำแบบฝึกหัด ทบทวนบทเรียนและหาความรู้เพิ่มเติม การใช้เวลาในการทำธุรกิจส่วนตัว การใช้เวลาในการนอนพักผ่อน ทำงานอดิเรก การใช้เวลาในการช่วยเหลืองานบ้าน ชุมชน และสังคมซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมสัปปริสธรรม ในข้อที่ว่า “รู้จักกาล”

รู้จักกาล คือรู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจการกระทำหน้าที่การงาน ปฏิบัติการต่างๆ และเกี่ยวข้องกับผู้อื่น เช่น รู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร และทำให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะสมเวลา ให้ถูกเวลา เป็นต้น

ความเป็นผู้รู้จักกาล หมายความว่า ความรู้จักค่าของเวลา รู้จักใช้เวลา มาจากข้อธรรมะว่า กาลัญญุตตา ซึ่งเป็นธรรมะของข้อที่ห้าของ สัปปริสธรรม คือธรรมของคนดีที่รู้จักค่าของเวลานั้น จะต้องมีความรู้อื่นประกอบอีกหลายอย่าง โดยเฉพาะงานและหน้าที่ของตนยังต้องรู้มากขึ้น และจัดงานนั้นๆ ให้เหมาะสมกับเวลาด้วย

ตามแนวคิดของผู้วิจัย การประหยัดเวลา หมายถึง การที่เรารู้จักปฏิบัติตนให้มีประโยชน์ต่อตนเองหรือต่อสังคมตลอดเวลา ไม่ว่าเวลานั้นจะเป็นเวลาส่วนตัวหรือเวลาปฏิบัติงานก็ตาม

การจัดงานให้เข้ากับเวลานั้น มีหลักที่ควรคำนึงอยู่ 4 ประการ คือ (กรมการศาสนา , 2525)

1) งานบางอย่างต้องทำให้ทันเวลา ถ้าไม่ทันจะเสียผลไป เช่น การสอน การโดยสารเครื่องบิน รถไฟ รถยนต์ ปลูกพืชชนิดใดเวลาใดจึงจะได้ผล งานบางเรื่องเขากำหนดเวลาให้ก็ต้องทำให้ทัน ต้องอ่านงานให้ออกถึงจะได้ผลงานที่ดีด้วย ทันเวลาด้วย

2) งานทุกอย่างต้องทำให้ถูกเวลา ผู้ทำต้องรู้จักจังหวะ หรือโอกาสต้องกำหนดไว้ว่างานใดจะต้องทำเวลาอะไรจึงจะได้ผล เช่น ปลูกต้นไม้เขามักจะปลูกกันเวลาเย็น เพราะอากาศและน้ำค้างจะช่วยเลี้ยงต้นไม้ งานบางอย่างยิ่งต้องละเอียดขึ้นกว่าทำให้ทันเวลา เช่น การประชุมต้องไปให้ทันเวลา การแถลง การซักถาม การค้า ฯลฯ ล้วนต้องทำให้ถูกเวลาตลอดชีวิต ต้องฝึกให้ทำถูกเวลา

3) งานบางอย่างต้องทำตามเวลา คือทำตามเวลาที่กำหนดไว้ เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา ต้องตรงตามกำหนด และกิจที่พุทธศาสนิกชนจะต้องทำในวันนั้นก็ก็เป็นแบบอย่างที่กำหนดไว้ ผู้ที่ไม่ทำกิจเช่นนั้นในวันนั้น แต่ไปทำวันอื่นแทนก็ไม่ถูกไม่ควร เรียกว่าไม่รู้จักกาล

4) งานทุกอย่างต้องทำตรงเวลา คือ รักษากำหนดเวลาที่นัดกัน การนัดกันด้วยเวลานี้ทุกชาติทุกศาสนาถือว่าต้องรักษาให้เที่ยงตรง สุขภาพชนต้องรักษาเวลานัด ไม่ให้เสียหายขาดคุณสมบัติ 'ไม่ว่าเป็นผู้ใหญ่หรือผู้เล็กก็ตามต้องทำอะไรให้ตรงเวลาไว้เสมอจึงจะดี ประเภทของการใช้เวลา

สรุปได้ว่า การจัดงานให้เข้ากับเวลานั้น มีหลักดังต่อไปนี้ งานบางอย่างต้องทำให้ทันเวลา งานทุกอย่างต้องทำให้ถูกเวลา งานบางอย่างต้องทำตามเวลา และงานทุกอย่างต้องทำตรงเวลา ถ้าใช้หลักดังกล่าวในการจัดการกับงานที่ต้องทำ รับรองว่างานนั้นต้องเสร็จทันเวลาที่กำหนดอย่างแน่นอน

การจัดลำดับความสำคัญของงานสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภทดังนี้ (กรมการศาสนา , 2525)

- 1) สำคัญและเร่งด่วน
- 2) สำคัญแต่ไม่เร่งด่วน

3) เร่งด่วนแต่ไม่สำคัญ

4) งานยุ่ง

5) การเสียเวลาเปล่า

1) สำคัญแต่ไม่เร่งด่วน ประเภทนี้เป็นงานที่จะต้องทำทันทีหรือในอนาคตอันใกล้ เช่น ทำการบ้านส่งอาจารย์ในวันพรุ่งนี้ หรืออาจารย์นัดสอบซ่อมในวันมะรืนนี้ หรือคุณแม่ขอร้องให้เฝ้าบ้านในเย็นวันนี้เพราะท่านจะไปงานศพของญาติสนิท เป็นต้น

งานประเภทนี้เราต้องถือว่ามีความสำคัญเป็นอันดับ 1 จะต้องรีบทำก่อนสิ่งอื่น ๆ ไม่ควรผัดวันประกันพรุ่ง

2) สำคัญแต่ไม่เร่งด่วน สิ่งสำคัญจริง ๆ ในชีวิตเรานั้นส่วนมากไม่ใช่เรื่องเร่งด่วน อาจจะทำเดี๋ยวนี้หรือทำทีหลังก็ได้ ในบางกรณีอาจจะเลื่อนไปโดยไม่มีกำหนดก็ได้ เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี หรือการเรียนพิเศษ หรือการเรียนสารพัดซ้ายทางด้านซ่อมวิทยุที่ตนสนใจ หรือ การทำรายงานที่อาจารย์ให้ตั้งแต่ต้นภาคเรียนแล้วให้ส่งปลายภาคเรียน เป็นต้น

งานประเภทนี้ แม้ว่าจะมีความสำคัญแต่ก็ไม่ได้เร่งด่วนนัก ถ้าไม่ทำก็สามารถเลื่อนไปได้แต่อาจจะกระทบกระเทือนต่อสุขภาพ หรือทำให้ขาดโอกาสที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพิ่มพูนขึ้นได้หรืออาจจะมีผลเสียหายที่ส่งงานไม่ทัน ถ้าเราผัดวันประกันพรุ่งเรื่อยไป

3) เร่งด่วนแต่ไม่สำคัญ งานประเภทนี้ได้แก่สิ่งต่าง ๆ ที่มีการเรียกร้องให้ลงมือทำทันที แต่เป็นสิ่งที่เราสามารถจัดลำดับความเร่งด่วนไว้หลัง ๆ ได้ถ้าเราตรวจสอบโดยไม่เอาความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น มีคนมาขอให้ช่วยเรียไรเงินทอดผ้าป่าสามัคคี ซึ่งจะต้องทำในวันนี้ หรือเพื่อนขอให้ไปช่วยเชียร์กีฬาที่จังหวัดของตนจะแข่งกับจังหวัดอื่นในวันนี้ เป็นต้นเรื่องเหล่านี้ไม่สำคัญมากนัก แต่มีคนมาคอยรับคำตอบ ซึ่งถ้าเรามีเวลาว่างก็อาจทำเสียเลย แต่ถ้ามีงานอื่นสำคัญและเร่งด่วนกว่า เราก็หาวิธีที่จะปฏิเสธอย่างนุ่มนวล

4) งานยุ่ง มีงานอยู่หลายประเภทที่ทำแล้วก็พอมีประโยชน์อยู่บ้าง แต่ไม่เร่งด่วน หรือมีความสำคัญเลย แต่เรากลับทำงานพวกนี้ก่อนงานอื่นที่สำคัญกว่า เพราะงานเหล่านี้ทำให้เกิดความรู้สึกมีกิจกรรมและทำอะไรได้เสร็จในขณะที่ทำให้เรามีข้อแก้ตัวในการเลื่อนงานต่าง ๆ ที่สำคัญแต่ไม่เร่งด่วน (ประเภทที่ 2) ซึ่งมีประโยชน์กว่ามากมาย เช่น ระวังที่เขียนรายงานแล้วปวดหัว คิดอะไรไม่ออก ก็หันไปใช้เวลาวาดรูปการ์ตูนแทน หรือคุณแม่ขอร้องให้ช่วยตัดและตกแต่งบ้านวันไหนก็ได้ถ้ามีเวลาว่าง ก็ไม่มีเวลาสักทีเพราะใช้เวลาว่างไปเล่นฟุตบอลทุกวัน

5) การเสียเวลาเปล่า ๆ เป็นเรื่องของความรู้สึกที่รู้สึกไม่สบายใจหลังจากที่ทำลงไปแล้วว่าเป็นการเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ เช่น การดูโทรทัศน์อาจเป็นการใช้เวลาที่เป็นประโยชน์ ถ้าหลังจากดูแล้วเรารู้สึกว่าได้ความรู้หรือความบันเทิง แต่ถ้าหลังจากดูแล้วเรามานึกขึ้น

ได้ที่หลังว่าเราควรจะทำเวลาที่เราทำนั้นไปทำแบบฝึกหัด หรือทบทวนบทเรียน เราก็จัดได้ว่าเวลาที่เรารู้สึกว่าเวลาที่เราทำนั้นเป็นเวลาที่สูญไปโดยเปล่าประโยชน์

สรุปได้ว่า การเรียงอันดับความสำคัญของงานนั้นมีอันดับดังต่อไปนี้คือ งานที่สำคัญและเร่งด่วน งานที่สำคัญแต่ไม่เร่งด่วน งานที่เร่งด่วนแต่ไม่สำคัญ งานที่เป็นงานยุ่ง และงานที่เป็นการเสียเวลาเปล่า นักศึกษาควรวางแผนการใช้เวลาอย่างคุ้มค่า โดยพิจารณาจากงานแต่ละประเภทว่าควรให้ความสำคัญกับงานชนิดใดเป็นอันดับแรก ส่วนใหญ่เรามักให้ความสำคัญกับงานที่เราถนัดและชอบ มาก่อนงานที่เราทำแล้วรู้สึกว่ามันไม่ถนัด และคิดว่าถ้าทำงานที่เราชอบแล้วจะทำเสร็จเร็วและผลงานออกมาดีที่สุด จึงเป็นเหตุให้เราให้ความสำคัญชนิดอื่นๆ ที่หลัง

กรมวิชาการ (2527) ได้กล่าวถึง วิธีการจัดลำดับก่อนหลังของงานไว้ว่ามีวิธีจัดลำดับก่อนหลังของงานอยู่ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 ขึ้นอยู่กับความเร่งด่วนของงาน ดังนั้นถ้าเราจะจัดอันดับก่อนหลัง โดยขึ้นอยู่กับความเร่งด่วนของงาน ก็จะสามารถแบ่งงานออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. งานที่ต้องทำให้เสร็จในวันนี้
2. งานที่ควรทำให้เสร็จในวันนี้
3. งานที่ควรทำให้เสร็จในวันใดวันหนึ่ง แต่ไม่ต้องรีบร้อนก็ได้

วิธีที่ 2 ขึ้นอยู่กับความสำคัญของงานคนส่วนมากมักจัดลำดับของงานโดยขึ้นอยู่กับความเร่งด่วน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้พวกเขาต้องใช้เวลาเป็นจำนวนมาก จัดการกับงานที่เร่งด่วน และไม่มีโอกาสจะได้เริ่มทำงานตามโครงการใหม่จนกว่ากำหนดเส้นตายของงานนั้นมาจ่ออยู่ตรงหน้า “อัตราส่วนระหว่างเวลาต่อประโยชน์ที่จะได้” เป็นแนวทางเพื่อเตือนใจว่าถึงแม้งานบางอย่างจะมีความสำคัญน้อยกว่างานอื่น และไม่ต้องการความรีบด่วน แต่ก็อาจมีเหตุผลเพียงพอที่จะทำงานนั้นก่อน ถ้าประโยชน์ที่ได้มีมาก และเวลาที่ใช้ไม่ต้องมาก การจัดลำดับก่อนหลังของงานนั้น จึงน่าจะต้องพิจารณาจัดลำดับก่อนหลังของงานโดยฝึกความสำคัญของงานก่อนแล้วจึงค่อยพิจารณาถึงความเร่งด่วน โดยพิจารณาจากรายการของงานที่จะทำทั้งหมดทุก ๆ รายการภายใต้คำถามที่ว่า “งานนี้จะมีส่วนทำให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายในชีวิต หรือบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่” ถ้าใช่ก็ทำเครื่องหมายไว้ แล้วเรียงลำดับ หัวข้อที่มีเครื่องหมายตามลำดับที่อยากทำ โดยคำนึงองค์ประกอบ 2 ประการคือ “ความเร่งด่วน และอัตราส่วนระหว่างเวลาต่อประโยชน์ที่จะได้”

สรุปได้ว่า วิธีการจัดลำดับของงานมี อยู่ 2 วิธี คือ วิธีที่หนึ่งคือ พิจารณาจากความเร่งด่วน วิธีที่ 2 พิจารณาจากความสำคัญ

2.2.2. การประหยัดเงิน

ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานด้านการประหยัดอดออม (2529) ได้ให้ความหมายของการประหยัดไว้ว่า การประหยัดเงิน หมายถึง การที่บุคคลรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินใช้เงินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด เหมาะสมกับรายรับ และมีการเก็บออม ยับยั้งความต้องการของตน อันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ในขอบเขตที่พอเหมาะพอควร ตัดสินใจใช้เงิน โดยคำนึงถึงประโยชน์ คุ้มค่า ความจำเป็นของตนเองอย่างรอบคอบไม่ตระหนี่ถี่เหนียวเกินไป

แนวคิดของผู้วิจัย การประหยัดเงินหมายถึงการมีสติในการใช้จ่ายเงิน ให้เหมาะสมกับฐานะและรายได้ของตนเอง ไม่ใช้จ่ายเงินเกินตัวจนก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับตนเองจนกระทั่งจะต้องหาทางกู้หนี้ยืมสิน

ไพฑูรย์ พงศบุตรและคณะ (2523) ได้กล่าวถึงระดับของการประหยัด และหลักปฏิบัติในการประหยัดดังต่อไปนี้

การประหยัดนี้ทำได้หลายระดับคือ

- 1) ระดับครอบครัว รู้จักกินรู้จักใช้อย่างพอเหมาะพอควร เช่น ไม่กินทิ้งกินขว้าง รู้จักคุณค่าของเงิน ไม่สุรุ่ยสุร่าย ฯลฯ
- 2) ระดับสังคม ทุกคนต้องพยายามช่วยกันสงวนทรัพยากรต่าง ๆ ของประเทศ ไม่ตัดไม้ทำลายป่า และรักษาสีงของสาธารณะเสมือนเป็นของตน เช่น ไม่ทิ้งสิ่งของลงแม่น้ำจนสกปรกตื่นเงินทำให้ดื่มหรือใช้ไม่ได้ เป็นต้น

สรุปแล้ว เราก็มีการประหยัดในทุกๆเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใกล้ตัวไปจนถึงเรื่องของการประหยัดเพื่อประเทศชาติ ใ้หนักเสมอว่าถ้าเราไม่รู้จักประหยัดจะเป็นการทำลายตัวเองและทำลายชาติบ้านเมืองด้วย

ไพฑูรย์ พงศบุตรและคณะ (2523) ได้กล่าวต่อไปอีกว่า การประหยัด จึงเป็นการสร้างอนาคตเพื่อความสุขสบายภายในภายภาคหน้า การประหยัดจึงเป็นบันไดแห่งความสุขในชีวิตที่บันปลาย ยิ่งรู้จักการประหยัดแต่เด็ก โตขึ้นจะสบายมากขึ้น เช่น ได้ค่าขนม 2 บาท ก็เก็บ

เสียหนึ่งสิ่งหรือสองสิ่งต่อวัน หากเห็นว่าพอจะเจียดเก็บไม่ถึงกับทำให้ตัวเองเดือดร้อนอดอยาก เดือนหนึ่งก็จะเก็บได้หลายบาท ปีหนึ่งเก็บได้เก็บร้อยบาทหรือร้อยกว่าบาท การเก็บสะสมวันละน้อยนาน ๆ เข้าก็จะมากไปเอง เหมือนน้ำหยดลงตุ่มที่ละหยดยังเต็มตุ่มได้ เมื่อเราโตขึ้นทำงานก็ต้องรู้จักแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเก็บออมไว้ เพราะคนเราจะเอาอะไรแน่ๆ ไม่ได้ เราอาจจะต้องมีเหตุจำเป็นต้องใช้เงินก็ได้ เช่น ในยามไฟไหม้ น้ำท่วม ตกงาน ถูกลักขโมย แม้แต่ในระดับประเทศก็เช่นกัน หากประเทศรู้จักใช้เงินอย่างประหยัดประเทศก็เจริญ การใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยจะก่อให้เกิดความล่มจม มีหนี้สินแก่ประเทศได้ ดูจากประวัติศาสตร์เป็นตัวอย่างเช่น พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศสใช้พระราชทรัพย์อย่างมากมายมหาศาลในส่งเสริมพระเกียรติและพระราชอำนาจ เช่น สร้างพระราชวังแวร์ซายส์อันเป็นศูนย์กลางแห่งความสุข ความเจริญ ความหรูหราของฝรั่งเศส ซึ่งเป็นที่นิยมและอยากเอาอย่างของยุโรปทั่วไปในสมัยนั้น แต่ส่วนเสียนั้นไม่น้อย เพราะความหรูหรานำมาซึ่งความสิ้นเปลืองทรัพย์และเป็นเหตุหนึ่งที่มาให้เกิดการเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจในระยะต่อมา ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สองประเทศที่เข้าสู่สงครามหลายประเทศใช้จ่ายเงินทำสงครามมากจนประเทศมีภาวะเศรษฐกิจตกต่ำหลังสงครามทำให้ต้องฟื้นฟูกันอยู่หลายปี และมีบางประเทศฟื้นฟูได้เร็ว เช่น เยอรมันนี้ได้ชื่อว่าเป็นประเทศหลักนิยมความประหยัด หากกล่าวถึงข้อควรปฏิบัติในการประหยัดมีดังนี้

1) กำหนดบิใช้จ่ายอย่างมีระเบียบเหมาะสมกับรายได้ของตน โดยจ่ายตามรายได้ที่ตนมีไม่ฟุ่มเฟือยให้เหลือเก็บบ้าง แต่อย่าถึงกับฝืดเคือง เช่น นักเรียนได้ค่าอาหารวันละ 5 บาท ก็ควรซื้ออาหารที่ราคาไม่แพง มีประโยชน์แก่ร่างกายไม่ต้องซื้ออาหารแพงมาก น้ำดื่มของโรงเรียนมีก็ควรดื่มน้ำที่โรงเรียนให้ ไม่จำเป็นต้องไปซื้อน้ำอัดลมดื่มให้เสียเงินเหมือนสุภาพบุรุษที่ว่า “ถ้ามีน้อยใช้น้อยค่อยบรรจง อย่างจ่ายลงให้มากจะยากนาน” หรือแบ่งเงินเก็บไว้บ้าง พอครบ 10 บาทก็นำไปฝากธนาคารออมสิน เวลานั้นนักเรียนอยากได้อะไร ก็มีเงินของตัวเองที่จะซื้อหา ไม่จำเป็นต้องไปรบกวนผู้ปกครอง หรือไม่จำเป็นต้องขอยืมจากใคร

2) ใช้จ่ายด้วยความรอบคอบ ซื้อแต่สิ่งจำเป็นและต้องใช้ อย่าซื้อเพราะเอาอย่างคนอื่นเห็นเขามีเราต้องมีบ้างโดยไม่ดูฐานะของตัวเอง การซื้อหาจึงต้องดูความจำเป็นหลักว่าควรซื้ออะไรก่อน อะไรหลัง และของนั้นต้องเป็นประโยชน์และคุ้มค่าของเงินที่เสียไป อย่าซื้อเพราะเชื่อคำโฆษณา เพราะเป็นการซื้อที่ขาดเหตุผลเป็นการซื้อของผู้ขายมากกว่าความต้องการที่แท้จริงของเราเอง ฉะนั้นอะไรที่จำเป็นต้องซื้อก็ซื้อ อะไรที่พอจะทำเองได้ก็ควรทำ อย่าคิดแต่ซื้อหรือจ้างเขาทำงานแต่อย่างเดียว เช่น เสื้อผ้าซักเองได้ก็ควรซักเองเพื่อประหยัดเงิน ที่บ้านไม่มีน้ำก็ไปหิ้วหรือหาบเองจะได้ไม่เสียเงินมาก

3) รู้จักถนอม เก็บรักษา ซ่อมแซมของใช้ อย่าทิ้งขว้างให้เสียหาย ต้องรู้จักเก็บรักษาให้คงทนถาวร รู้จักซ่อมแซมของเก่าที่ยังใช้ได้เอาไว้ไว้ใช้ ถ้ารู้จักทำ รู้จักดัดแปลงจะประหยัดได้มากเช่น เสื้อผ้าขาดก็รู้จักปะ ถุงเท้าขาดใช้ไม่ได้ก็เอาเชือกรองเท้า จะทำให้รองเท้างามมากกว่าการใช้แปรงขัด ถุงกระดาษก็ทำเป็นหุ่นมือให้เด็กเล่นได้ เป็นต้น การรู้จักถนอมรักษานี้ รวมหมายถึงสิ่งที่เป็นของส่วนรวม เช่น ไม่ขีดเขียนเล่นบนโต๊ะเรียน ไม่ทำลายหักกิ่งต้นไม้ในโรงเรียนหรือตามที่สาธารณะ

4) รู้จักพึ่งตนเอง การพึ่งตัวเอง คือ การรู้จักหารายได้ หาทรัพย์ให้แก่ตัวเองเลี้ยงตัวเองได้ไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่น แม้ในระหว่างที่เป็นเด็กต้องพึ่งผู้ใหญ่ก็ตาม เช่น บิดามารดาให้เงินค่าขนมก็ควรใช้จ่ายอยู่ในวงเงินที่ท่านให้ อย่าใช้จ่ายเกินตัวจนไม่พอจะต้องไปขอท่านเพิ่มทำให้เป็นภาระแก่ท่าน

5) ไม่กู้หนี้ยืมสิน การกู้หนี้ยืมสินเป็นทุกข์ เพราะรายได้ตามปกติก็ไม่พอใช้อยู่แล้ว เมื่อมีหนี้สินเพิ่มขึ้นไปอีก เราจะพอใช้ได้อย่างไร และหนี้สินโดยทั่วไปก็มีดอกเบี้ยจะต้องชำระแก่เจ้าหน้าที่ ทำให้การผ่อนชำระหนี้เป็นภาระหนักมากขึ้น เพราะต้องใช้เวลาทั้งเงินที่ยืมมาบวกดอกเบี้ยที่เขาคิดอีก ยิ่งจะทำให้เงินไม่พอใช้ยิ่งขึ้น และเมื่อหาใช้เขาไม่ได้จริง ๆ อาจจะไปประพฤติไปในทางที่ผิดได้ ฉะนั้น ไม่ควรก่อหนี้สินเป็นอันขาด เช่น เป็นนักเรียนก็อย่าไปยืมเงินจากเพื่อน เพราะนั่นคือเงินจากเพื่อน เพราะนั่นคือการสร้างหนี้สินทางหนึ่ง เมื่อติดเป็นนิสัยจนโต อีกหน่อยก็จะยืมใครไปเรื่อย ๆ ทำให้ยิ่งไม่พอใช้ขึ้นทุกที เพราะยืมเขามากก็ต้องใช้เขาไป แล้วเราจะมีอะไรเหลือใช้บ้าง ผลก็คือต้องไปยืมเขามาอีก ทำให้ชีวิตวนเวียนอยู่กับหนี้ หาความสุขไม่ได้

(ไพฑูริย์ พงศบุตรและคณะ ,2523)

สรุปแล้วหลักการประหยัดมีดังต่อไปนี้ กำหนดบิใช้จ่ายอย่างมีระเบียบเหมาะสมกับรายได้ของตน ใช้จ่ายด้วยความรอบคอบ รู้จักถนอม เก็บรักษา ซ่อมแซมของใช้ อย่าทิ้งขว้างให้เสียหาย รู้จักพึ่งตนเอง และไม่กู้หนี้ยืมสิน

ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานด้านการประหยัดและออมของ หน่วยงานพิเศษ กรมสามัญศึกษา (2529) ได้กล่าวถึงความหมายของการออม ข้อดีของการออม วิธีการออม และลักษณะของการออมที่ดี ไว้ดังนี้

ความหมายของการออม

การออม แปลว่า ประหยัด ถนอม สงวน เก็บงำ “การออมทรัพย์” จึงมีความหมายว่า การสงวนทรัพย์ หรือพูดง่าย ๆ ก็คือการสะสมทรัพย์ เป็นการเก็บแต่น้อยไปหา มาก คือมีน้อยเก็บน้อยมีมากเก็บมาก ค่อยทำค่อยไป เพื่อให้ทรัพย์มีมากยิ่งขึ้น เป็นการประหยัด เพื่อจะได้มีทุนสำรองไว้ในอนาคต เป็นการสะสมทุนเพื่อวันข้างหน้าจะได้มีฐานะมั่นคง การออม

ทรัพย์จึงเป็นผลดีแก่ตนเอง ครอบครัวและประเทศชาติ (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

ตามแนวคิดของผู้วิจัย การออม หมายถึง การเก็บ หรือการสะสมเงินไว้ส่วนหนึ่ง ที่เหลือจากการใช้จ่าย

ข้อดีของการออม

ข้อดีของการออมสามารถจำแนกได้เป็น 3 ข้อคือ

1) ผลดีแก่ตนเอง ทำให้สุขภาพจิตดี ไม่ต้องห่วงว่าเงินจะขาดมือเมื่อจำเป็นต้องใช้ ทำให้ทำางานได้ดี เพราะใจสบาย มีหลักให้กับตัวเองในชีวิต จึงคิดแต่จะสร้างอนาคต ทำให้ห่างไกลจากอบายมุข เช่น เล่นไพ่ เล่นมั่ว ตลอดจนไม่เกียจคร้าน เพราะอยากจะทำางานสร้างฐานะให้ดีขึ้น

2) ผลดีแก่ครอบครัว หากครอบครัวใดมีการออมทรัพย์ลูกหลานย่อมสบาย ครอบครัวไม่อดอยากขาดแคลน ชีวิตจึงเป็นสุขไม่ทุกข์ยาก

3) ผลดีแก่ประเทศชาติ ประเทศใดก็ตามที่คนในชาติมีการออมทรัพย์ เพื่อสร้างหลักฐานให้มั่นคง หรือเพื่อความอยู่ดีกินดี ประเทศนั้นย่อมมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคงไปด้วย (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

สรุปได้ว่า การออมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อครอบครัว จนกระทั่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ หากประชาชนช่วยกันประหยัดและอดออมแล้ว จะส่งผลให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง

วิธีการออม

วิธีการออมทรัพย์ต้องทำให้ถูกวิธี จะต้องออมอย่างปลอดภัยและให้ผลประโยชน์แก่ตัวเอง อย่ากระทำการใดก็ตามที่ทำให้ตนเสียหายหรือเป็นภัยแก่ตนเอง เช่น มีเงินก็ไม่ควรเก็บไว้ในบ้าน หรือเอาเงินใส่ใต้อ่างฝังดินอย่างแต่ก่อน เพราะไม่เกิดผลประโยชน์อะไร เงินอาจจะเปียกยุ่ย ถ้าน้ำเข้า หรือเก็บเงินแบบนี้ทำให้ได้ดอกเบี้ย เงินทองไม่หมุนเวียนในท้องตลาด หรือคนร้ายอาจจะรู้เข้ามาขุดเอาไป นอกจากนี้ ไม่ควรเอาเงินเก็บซุกซ่อนไว้ในบ้าน หากเกิดไฟไหม้ จะทำให้ยิ่งหมดตัวยิ่งขึ้น ไม่ควรเก็บเงินไว้ในรูปของการซื้อเครื่องประดับ เช่น ทอง เพชรพลอย มาเก็บเอาไว้หรือใส่ให้ยั่วยวนตา ซึ่งจะเป็นบ่อเกิดของการลักขโมย ปล้นสะดมและทำาร่างกาย ไม่ควรเก็บเงินไว้หาดอกเบี้ยแพง ๆ เพื่อความร่ำรวยของตนเอง บนความทุกข์ยากของผู้อื่นที่เรียกกันว่า “ทำางานบนหลังคน” จนเป็นที่เกลียดชังของใครต่อใคร ซึ่งอาจจะทำให้เป็นสื่ออาชญากรรม เช่น ใช้หนี้ด้วยการฆ่า หรือทำาร่างกายกัน ไม่นำทรัพย์ที่เก็บออมไว้ใช้จ่ายลงทุนจนหมดตัว เพราะ

จะทำให้ทรัพย์ที่เก็บออมไว้ต้องขาดมือไป ควรจะแบ่งไปเพียงบางส่วนตามความจำเป็น หากเกิดผลพลาดอะไรขึ้น จะได้มีเงินเหลือไว้ทำทุนต่อไป (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าวิธีการออมที่ถูกต้องวิธี มีดังนี้ การเก็บเงินควรนำไปไว้ในที่ที่ปลอดภัย เช่นธนาคาร ไม่ควรนำเงินที่ออมได้ไปเปลี่ยนมูลค่าเป็น ทอง อัญมณี หรือของมีค่าต่างๆ อาจจะทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อตัวเอง ไม่ควรนำเงินที่ออมได้มาปล่อยเงินกู้กับผู้อื่น และไม่ควรนำเงินไปลงทุนจนหมดตัว

ลักษณะของการออมที่ดี

การออมทรัพย์ จึงควรจะเป็นค่อยไป การออมที่ดีจึงควรจะมีลักษณะดังต่อไปนี้ (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

1. เก็บเท่าที่พอจะเก็บได้ ไม่เดือดร้อน จนถึงขั้นอดอยากฝืดเคือง
2. เก็บไว้ในที่ปลอดภัยและมีดอกผล เช่น ฝากไว้กับธนาคาร ซื้อพันธบัตรประกันชีวิต ซื้อบ้านผ่อนส่ง ที่ดินผ่อนส่ง ตามแต่จะเห็นสมควร
3. ใช้จ่ายเงินเฉพาะที่เห็นว่าเป็นประโยชน์และเป็นไปตามแผน ไม่ใช้จ่ายเงินในเรื่องไร้สาระหรือไม่จำเป็น หรือถอนออกมาใช้จ่ายง่าย ๆ จะทำให้เงินที่ออมไว้ไม่เพิ่มพูน ทำให้สร้างหลักฐานได้ยาก (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

สรุปได้ว่าลักษณะของการออมที่ดีมีหลายวิธีด้วยกันเช่น ควรออมให้พอดี เก็บเงินไว้ในสถานที่ที่ปลอดภัย และมีการวางแผนในการใช้จ่ายเงินที่หามาได้

2.3 การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย

ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมายของ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529) ได้กล่าวว่า ความขาดวินัยเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทย ขณะนี้สังคมไทยเป็นสังคมแบบประชาธิปไตย และวินัยก็เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของประชาธิปไตยเช่นกัน ดังนั้นถ้าเราไม่สามารถสร้างวินัยให้แก่คนในชาติได้ การพัฒนาประชาธิปไตยก็หวังผลสำเร็จได้น้อย เพราะในในประเทศประชาธิปไตยนั้นสังคมอยู่ได้ด้วยกฎเกณฑ์และกติกาคนต้องเคารพหลักการกฎเกณฑ์และกติกาและความเคารพกฎเกณฑ์และกติกาของสังคมนั้น ก็คือความหมายอย่างหนึ่งของความมีวินัย ถ้าไม่มีวินัย ไม่มีความเคารพกฎเกณฑ์กติกาของสังคม ประชาธิปไตยก็ขาดรากฐานที่สำคัญ จะเป็นไปด้วยดีไม่ได้ จึงเป็นเรื่องที่ควรเอาใจใส่ โดยเฉพาะในทางการศึกษาจะต้องหาทางสร้างสรรคปลูกฝังพัฒนาประชาธิปไตยให้สำเร็จบน

พื้นฐานของควมามีวินัย ดังนั้นนักวิชาการและผู้รู้หลายท่านจึงได้กล่าวถึงความหมายของคำว่าวินัยไว้ดังนี้

ความหมายของคำว่าวินัย

พระธรรมปิฎก (2538) ได้กล่าวความหมายของวินัยไว้ดังนี้

วินัยที่แท้ในความหมายที่กว้าง คือ ระบบระเบียบทั้งหมดของชีวิตและสังคมมนุษย์นั้น จะต้องอยู่ได้ดีเป็นผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยความเข้าใจพื้นฐานที่กล่าวแล้ว คือต้องมองวินัยโยงลงไปถึงธรรม หรือโยงวินัยกับธรรมเข้าด้วยกันได้เป็นเบื้องต้นก่อน

นอกจากนี้คำว่า วินัยมีความหมายเชิงบวก คือ เป็นการจัดสรรโอกาสให้ชีวิตและสังคมดำเนินไปโดยสะดวก คล่องตัว ได้ผลมีประสิทธิภาพ และเป็นโอกาสแก่การพัฒนามนุษย์ด้วยความสำคัญของวินัย อยู่ที่การฝึกคนให้มีศีล ศีลนั้นมีความสำคัญมาก เมื่อคนตั้งอยู่ในวินัยอย่างที่เรียกกันว่าเป็นคนมีวินัยแล้วพระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในสิ่งที่เรียกว่าแสงเงินแสงทองของชีวิตที่ดั่งงาม ซึ่งมี 7 ประการด้วยกัน ควมมีวินัยหรือศีลนี้เป็นรุ่งอรุณของการศึกษา หรือแสงเงินแสงทองนั้นอย่างหนึ่ง

สุรพงษ์ ชูเดช (2543) ได้ให้ความหมายของคำว่า วินัยในตนเอง ไว้ว่า วินัยในตนเอง หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจที่อยู่ภายใน ซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนเองมุ่งหวังโดยสอดคล้องกับระเบียบกฎเกณฑ์อันดีงามของสังคม

สรุปได้ว่า วินัย หมายความว่า การปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบ กติของเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องส่วนรวม เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติกิจต่างๆ ให้สำเร็จ

พระพุทธเจ้าตรัสว่า (พระธรรมปิฎก ,2538) “เมื่อพระอาทิตย์จะอุทัย ย่อมมีแสงเงินแสงทองขึ้นมาก่อนฉันใดชีวิตที่ดั่งงามจะเกิดขึ้นโดยมีความถึงพร้อมด้วยศีลหรือควมมีวินัยนี้ เป็นสิ่งบ่งบอกเบื้องต้นด้วย ฉะนั้น ถ้าคนตั้งอยู่ในวินัยมีศีลแล้ว ก็มั่นใจได้ว่าชีวิตที่ดั่งงามจะเกิดขึ้น เท่ากับว่าพระพุทธเจ้าตรัสให้คำรับรองไว้ว่าศีลหรือควมมีวินัยเป็นรุ่งอรุณของการศึกษา เป็นสัญญาณว่ามนุษย์จะมีการพัฒนาและมีชีวิตที่ดั่งงามต่อไป ”

ที่มาของวินัย

พระพุทธศาสนาถือว่าความจริงของสิ่งทั้งหลายเป็นเรื่องราวธรรมดามีอยู่แล้วในธรรมชาติ ไม่ว่าจะพระพุทธเจ้าจะเกิดหรือไม่เกิด มันก็เป็นอย่างนั้นเป็นธรรมดา ธรรมชาติและธรรมดานี้แหละ คือธรรม พระพุทธเจ้าทรงค้นพบธรรมคือความจริงนั้นแล้วก็ทรงนำมาประกาศเผยแผ่สั่งสอนชี้แจง

แสดงให้เห็นเข้าใจง่าย หน้าที่ของพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับธรรมก็เพียงค้นพบ และเอามาประกาศและสั่งสอน เพราะธรรมเป็นความจริงที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติ การที่จะให้ความจริงของธรรมชาติมีผลในทางปฏิบัติเป็นประโยชน์แก่หมู่มนุษย์ในสังคม ก็ต้องนำหลักความจริงคือธรรมนั้นมาจัดตั้งวางเป็นระบบระเบียบโดยนำเอาหลักความจริงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นเรื่องกฎแห่งเหตุเป็นผลแก่กันนั้น พุดสั้น ๆ ว่า เอาหลักเกณฑ์ในกฎธรรมชาตินั้น มาวางรูปเป็นกฎในหมู่มนุษย์นี้แหละ เรียกว่า วินัย กฎของธรรมชาติเรียกว่า “ธรรม” กฎของมนุษย์เรียกว่า “วินัย” (พระธรรมปิฎก, 2538)

สรุปได้ว่าวินัยมีที่มาจาก ธรรม ซึ่งพระพุทธเจ้าบอกว่า ธรรมคือ ความจริงที่มีอยู่ในธรรมชาติ การที่เราเอาธรรมมาให้มนุษย์ปฏิบัติตามนั้น การนำมาปฏิบัตินั้นก็จำเป็นต้องมีกฎในการปฏิบัติ กฎนั้นคือวินัยนั่นเอง

วิธีเสริมสร้างวินัย

สร้างวินัยด้วยการทำให้เป็นพฤติกรรมเคยชิน วิธีฝึกวินัยที่ดีที่สุดอาศัยธรรมชาติของมนุษย์คือใช้ธรรมชาติของมนุษย์มาเป็นเครื่องช่วย คือทำให้เป็นไปตามธรรมชาติ หรือสอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์นั่นเองหมายความว่ามนุษย์ที่ดำเนินชีวิตโดยทั่วไปนี้อยู่กันด้วยความเคยชิน ที่เราเป็นอยู่กันทุกวันนี้เมื่อพบเห็นอะไรแล้ว จะปฏิบัติกรอะไรอย่างไร เราทำไปตามความเคยชินเป็นส่วนใหญ่

ความเคยชินเกิดจากอะไร ก็เกิดตามธรรมดาของธรรมชาติหรือตามธรรมเนียม คือความเป็นไปตามเหตุปัจจัยในการดำเนินชีวิตของมนุษย์นั่นเอง มนุษย์ทำพฤติกรรมอะไรอย่างไรพอทำไปแล้วครั้งสองครั้งก็เริ่มมีแนวโน้มที่จะชินอย่างนั้น และก็จะทำอย่างนั้นซ้ำไปซ้ำมา ๆ จนชินพอชินแล้วก็ยึดมั่นแล้วก็เกิดความพึงพอใจในพฤติกรรมที่เคยชินนั้นพอชินแล้วก็เปลี่ยนแปลงแก้ไขยาก ยิ่งยึดมั่นแล้วก็ยิ่งถอยยาก และปุณฺชนก็จะมีเหตุผลมาปกป้องตนเองเสียด้วย ทำให้ไม่ยอมเปลี่ยนแปลง ฉะนั้นจะต้องยึดแบบนี้ใครจะมาบอกให้ทำอย่างอื่นไม่เอา ฉะนั้นเราจึงต้องถือโอกาสใช้ความเคยชินของมนุษย์ให้เป็นประโยชน์แก่ตัวเขา

เราต้องยอมรับว่ามนุษย์ทั้งหลายส่วนใหญ่อยู่ด้วยความเคยชิน จริงอยู่มนุษย์นั้นเป็นสัตว์ที่ต้องฝึกและฝึกได้ แต่เราก็ต้องยอมรับด้วยว่าการที่จะฝึกคนนี้ต้องใช้ความสามารถและต้องมีระบบในการฝึกซึ่งต้องสอดคล้องกับธรรมชาติ บางทีก็เหน็ดเหนื่อยพอสมควร ถ้าเขาหลงเคยชินอย่างไรแล้วก็แก้ยาก เรายอมรับความจริงนี้เสียก่อน เมื่อเรายอมรับความเคยชินเป็นสำคัญแล้ว เราก็ใช้

ความเคยชินเป็นการฝึกขั้นแรก คือฝึกให้เป็นพฤติกรรมเคยชินโดยถือว่าต้องสร้างวินัยให้เป็นพฤติกรรมเคยชิน สามารถสร้างได้ 6 วิธีดังนี้

วิธีที่ 1 คือ เมื่อเขาเริ่มต้นชีวิตเข้าสู่สังคม เข้าสู่ชีวิตใหม่ เข้าสู่หมู่ใหม่ เราก็ถือโอกาสตอนนั้น โดยรู้ทันความจริงว่าคนเราเมื่อมีชีวิตอยู่ เขาต้องมีการเคลื่อนไหว เขาจะมีการเคลื่อนไหว คือมีพฤติกรรมนั้น ในเวลาที่เจอประสบการณ์ หรือมีสถานการณ์เกิดขึ้นซึ่งเขาจะต้องมีปฏิกริยาตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง คือเขาจะต้องทำอย่างใดอย่างหนึ่งเคลื่อนไหวอย่างใดอย่างหนึ่ง มีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง และเมื่อเขาเจอสถานการณ์อย่างนั้นอีกแล้วเขาก็จะชิน และพฤติกรรมอย่างนั้นก็กลายเป็นพฤติกรรมเคยชินของเรา

ก่อนที่จะเกิดเป็นพฤติกรรมเคยชินนั้น ถ้าพฤติกรรมที่เขาทำครั้งแรกเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี ก็เท่ากับว่าเราเสียเปรียบหรือเริ่มเสียโอกาสแล้ว แล้วก็หวังว่าพฤติกรรมนั้นจะกลายเป็นพฤติกรรมเคยชินของเขาต่อไปซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่นี้พอเคยชินแล้วคราวนี้เราก็ลำบาก แก้ไขยาก เขาก็จะมีพฤติกรรมเคยชินอย่างนั้นติดตัวไป ฉะนั้นเพื่อชิงให้เกิดพฤติกรรมที่ดีไว้ก่อน และกันพฤติกรรมที่ไม่ดีไม่ให้เกิดขึ้น เรายึดเอาพฤติกรรมที่ดีเข้าไปเป็นตัวเลือกที่ 1 และเขาจับเอาพฤติกรรมนั้นได้แล้วก็มีแนวโน้มว่าพอเจอสถานการณ์อย่างนั้นครั้งที่ 2 เขาก็จะทำอย่างนั้นพอ 3 - 4 ครั้ง คราวนี้ลงตัวแล้วกลายเป็นพฤติกรรมเคยชินที่ดีคราวนี้ก็สบายแล้วจะนั่นจึงควรใช้วิธีพื้นฐานในการสร้างวินัยซึ่งไม่ต้องลงทุนลงแรงอะไรมากนักถ้าเราไม่ทำเราก็ต้องเสียโอกาส ถึงอย่างไรมันก็ต้องเคยชินไปทางใดทางหนึ่งอยู่แล้ว เราก็ชิงให้ชินไปในทางที่ดีเสียเลย ฉะนั้นจึงเอาพฤติกรรมเคยชินมาเป็นพื้นฐาน เป็นวิธีการเบื้องต้นในการสร้างวินัย โดยการทำให้เกิดพฤติกรรมเคยชินที่ดี

หลักการนี้ใช้ได้ดีกับเด็ก ๆ เพราะเขาเพิ่งเข้ามาสู่โลก ยังไม่มีพฤติกรรมเคยชินอะไรทั้งนั้น เราก็เริ่มให้อันที่ดีเข้าไปเสียก่อนเลย ฉะนั้นตัวแบบจึงมาจากพ่อแม่ ถ้าพ่อแม่มีวินัยดี ก็มีหวังว่าลูกจะมีวินัยดีด้วย เมื่อมีคนเข้าสู่ชุมชนใหม่ มาโรงเรียนใหม่ ถ้าคนที่อยู่ก่อนประพติดกันอย่างไร คนที่มาใหม่ก็พลอยตามไปในเวลาที่มีสถานการณ์อย่างนี้ ๆ คนทำงานเก่าหรือหัวหน้า เคยทำกันอย่างไร คนมาเข้างานใหม่ก็จะทำตามอย่างนั้น แล้วเขาก็จะเคยชินต่อไปเขาก็จะทำอย่างนั้น มีพฤติกรรมอย่างนั้น โดยไม่ต้องคิดไม่ต้องรู้ตัว เพราะฉะนั้นถ้าหัวหน้าคนงานเป็นคนมีปัญญา มีสติสัมปชัญญะดี ก็รับนำทางพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในตอนแรกให้ดี พอได้ทำอย่างใดแล้วคนใหม่นั้นก็จะติด เกิดเป็นพฤติกรรมที่เคยชินเป็นวินัย ก็สบายไปเลย แต่ถ้าตอนแรกไม่ใช้โอกาส มัวปล่อยให้มีพฤติกรรมเคยชินอย่างอื่นไปแล้ว คราวนี้ก็จะแก้ไขได้ยาก ต้องยุ่งยากลำบากใจเรื่อยไป

วิธีที่ 2 คือ ใช้วินัยที่ลงตัวแล้วคือวัฒนธรรมมาช่วย วัฒนธรรมก็มาช่วยในเรื่องนี้

เพราะวัฒนธรรมเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่สร้างวินัยแบบพฤติกรรมเคยชิน เช่นพ่อแม่ พาเด็กไปในสถานที่ที่ต้องให้บริการแก่คนจำนวนมาก พ่อแม่ไปเข้าแถวรอคิว เด็กก็ไปเข้าแถวด้วย พอเจอครั้งแรกก็เข้าแถว ต่อไปครั้งที่ 2 เด็กก็เข้า แถวต่อไปครั้งที่ 3 ก็เข้าแถว จากนั้นเด็กก็เข้าแถวรอคิวเอง โดยไม่ต้องตั้งใจฝึก ไม่ต้องไปสอนให้ปากเปียกปากแฉะ วัฒนธรรมเข้าแถวก็มีมาเองจากการถ่ายทอดตามความเคยชิน นี่คือนิสัยที่กลายเป็นวิถีชีวิต

ถ้าในหมู่คณะของเราปฏิบัติอะไรให้วินัยลงตัวเป็นวัฒนธรรมไปแล้ว คนที่เข้ามาสู่วัฒนธรรมนั้น สุ่มชนนั้นใหม่ ก็จะเป็นไปอย่างนั้นเอง เพราะฉะนั้นสำหรับพฤติกรรมเคยชินโดยวิธีของวัฒนธรรมนี้ ในสังคมที่เขาสร้างสรรค์ถ่ายทอดเรื่องระเบียบวินัยมาก่อน เขาก็ได้เปรียบ เพราะว่าคนรุ่นหลังเข้าสู่วินัยโดยติดพฤติกรรมเคยชินไปเอง แต่ถ้าเรายังไม่มีวัฒนธรรมอย่างนั้น เราก็ต้องอาศัยมีผู้นำที่รู้หลักการอันนี้แล้วนำไปใช้ อยากรู้ก็ตาม อันนี้เป็นวิธีพื้นฐานเท่านั้น ต้องพูดถึงวิธีอื่นต่อไป

วิธีที่ 3 คือ สร้างวินัยให้ได้ผลด้วยระบบสัมพันธ์ขององค์รวม การฝึกวินัย (คือฝึกให้เป็นศีล) นั้น จะได้ผลดีต้องอาศัยระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการกันด้วย คือเป็นระบบขององค์รวมที่องค์รวมจะต้องประสานกัน หมายความว่า ในการฝึกฝนพัฒนามนุษย์หรือการศึกษานี้จะต้องให้องค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจ และด้านปัญญา ประสานไปด้วยกัน ทำให้เกิดองค์รวมที่สมบูรณ์ แล้วสิ่งที่ฝึกนั้นก็จะเป็นชีวิตจริงของเขา ฉะนั้นเวลาเราฝึกทำอะไรอย่างหนึ่งจึงต้องดูทั้งสามด้าน คือ

1. ด้านพฤติกรรม ถ้าเขามีพฤติกรรมที่ดีด้วยความเคยชินก็ดีแล้ว
2. ด้านจิตใจ ถ้าเขามีความพึงพอใจ หรือมีความสุขในการทำพฤติกรรมนั้น พฤติกรรมนั้นจะมั่นคงยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นทางด้านจิตใจ จะต้องคอยดูว่าทำอย่างไรจะ让他ตั้งอยู่ในวินัยด้วยความสุข มีความพึงพอใจ
3. ด้านปัญญา ถ้าเขามีความรู้เข้าใจเหตุผล มองเห็นคุณค่า มองเห็นประโยชน์ของการกระทำหรือพฤติกรรมนั้น ความรู้ความเข้าใจนั้นก็มาหนุนองค์ประกอบฝ่ายจิตใจ ทำให้เขายังมีความสุขและความสุขในการปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้นยิ่งขึ้นไปอีก

ทั้งด้านปัญญาคือความรู้ความเข้าใจนั้นและด้านจิตใจคือความสุขความพอใจต่างก็มาหนุนให้พฤติกรรมดีงานนั้นยิ่งหนักแน่นมั่นคงลงตัว ฉะนั้นองค์ประกอบสามส่วนนี้จึงเสริมซึ่งกันและกัน พฤติกรรม สภาพจิตใจและปัญญา สามอย่างนี้จะต้องพัฒนาไปด้วยกันถ้าทำไปทีละอย่าง อาจจะกลายเป็นการบังคับ ถ้าการบังคับเกิดขึ้นจิตใจของคนไม่มีความสุขพอใจใจของคนไม่มีความสุขเขาจะทำด้วยความจำใจและพร้อมที่จะละเมิด แล้วต่อไปก็อาจจะเกิดปัญหา ที่นี้ถ้าไม่ทำด้วยปัญญาต่อไปเขาเรียนรู้ไปทางอื่น เขาไม่เห็นเหตุผลในเรื่องนี้ เขาก็สงสัย ทำให้เขาเกิดความลังเลที่จะทำ

ฉะนั้นต้องให้ได้ทั้ง 3 ส่วน นี่คือต้องมีทั้ง ศิล สมาธิ ปัญญา จะต้องฝึกวินัยให้ได้องค์ประกอบ สัมพันธ์กันพร้อมทั้ง 3 ด้าน

วิธีที่ 4 คือ สร้างวินัยโดยใช้ปัจจัยอื่นช่วยเสริม วินัยจะทำให้เกิดความสุข และ ประพฤติปฏิบัติด้วยความพึงพอใจ โดยใช้ปัจจัยอย่างอื่นมาช่วยอีกก็ได้ เช่นมีกัลยาณมิตร ขอยกตัวอย่าง ถ้าครูอาจารย์น่ารัก ทำให้เด็กมีความอบอุ่นสบายใจ เด็กก็อยากจะทำดี ครูอาจารย์ที่เขารัก เคารพ และศรัทธานั้น พอพูดอะไรศิษย์ก็อยากทำอยู่แล้ว และเขาก็มีความสุขที่จะทำตามด้วย วินัยก็เกิดได้ง่าย เพราะฉะนั้น ศรัทธา และความรัก จึงเป็นปัจจัยสำคัญ ศรัทธาและความรักนี้พ่วงอยู่กับความมีกัลยาณมิตร แต่อันนี้ที่จริงเป็นองค์ประกอบที่จะมาเสริม เอามาพูด แทรกเสียบก่อน เพื่อยกตัวอย่างให้เห็น

ความเป็นกัลยาณมิตรเป็นตัวเสริมในการสร้างวินัยจากพฤติกรรมที่เคยชินได้โดยทำหน้าที่ หนุนองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือ

- เป็นต้นแบบที่ดีของพฤติกรรม (ศีล)
- มีความรัก ทำให้เกิดความอบอุ่น มีความเป็นกันเอง พร้อมทั้งศรัทธาและมีความสุข (จิตใจ)
- กัลยาณมิตร รู้เหตุรู้ผล สามารถบอกได้ว่าทำอย่างนั้นแล้วมีผลอย่างไร ทำให้เด็กเข้าใจ เหตุผลและคุณค่าในสิ่งที่ทำ (ปัญญา)

วิธีที่ 5 คือ สร้างวินัยด้วยแรงหนุนของสภาพจิตใจ อีกวิธีหนึ่งซึ่งเขาปัจจัยด้าน จิตใจมานำ คือการตั้งเป็นอุดมคติในจิตใจ ทำให้ใจมีความฝักใฝ่มุ่งมั่นอย่างแรง เช่นชนชาติหนึ่ง ตั้งเป้าหมายใฝ่ฝันว่า ชาติเราจะต้องยิ่งใหญ่มีชื่อเสียงปรากฏไปทั่วโลกว่า เป็นชาติที่มีวินัยเพื่อให้ ชาติของเรายิ่งใหญ่ ขอให้คนของเราปฏิบัติอย่างนี้ ๆ ด้วยความที่มีเป้าหมายอย่างแรง เป็นอุดมคติ ใฝ่ตั้งใจจริงอย่างนี้ ก็ทำให้คนปฏิบัติตามวินัยได้ แต่วินัยแบบนี้อาจจะทำให้เลยเถิด เช่น ใช้กิเลส รุนแรง ทำให้คนมีความภูมิใจว่า “แหม หมู่คณะของเรานี้ยอดเลย” การใช้วิธีการนี้มักทำให้เกิด ความคิดเปรียบเทียบ และมักจะนำมาบลูกใจกันว่า หมู่คณะของเรารักษาวินัย มีวินัยดี เห็นไหม เทียบกับโรงเรียนอื่นโน้นโรงเรียนของเรามีชื่อเสียง ใคร ๆ ก็นิยม ไปไหนก็มีเกียรติ เราก็ภาคภูมิใจ ตัวเองว่า โรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียง มีเกียรติ มีวินัย ถ้าใช้วิธีเราอย่างนี้ ท่านเรียกว่า เร้ามานะ มานะในระดับต้น ๆ นี่เป็นความภาคภูมิใจ แต่ถ้าแรงไปจะกลายเป็นดูถูก ดูหมิ่นคนอื่น ตลอดจนเป็นการแข่งขันแย่งชิงความเป็นใหญ่ มุ่งความเด่นความดัง ซึ่งมีภัยอันตรายอยู่ด้วย เพราะฉะนั้น ถ้าจะใช้มันก็ใช้ได้ แต่ในขั้นต้นแล้วต้องรีบเปลี่ยนไปใช้ปัจจัยตัวอื่นที่เป็นฝ่ายดี ถ้าใช้

มานะตลอดไป จะก่อให้เกิดปัญหาในระหว่างมนุษย์ คือรักษากลุ่มของตัวได้แต่ทำให้เกิดปัญหา ความขัดแย้งกับกลุ่มอื่น แล้วทำให้เกิดสภาพจิตไม่ดี คือการดูถูกดูแคลนความทะนงตัวหยิ่งลำพอง ตลอดจนการคิดกำจัดคนอื่นต่อไปอีกไม่ประกอบด้วยปัญญาที่แท้จริงบางสังคม บางประเทศ บางกลุ่มก็รักษาวินัยด้วยมานะนี้ แม้แต่ทำคุณความดีอื่น ๆ ก็ด้วยมานะนี้ เป็นการทำให้อยู่ในระบบการแข่งขันไปในตัว อย่างน้อยก็ต้องอาศัยความรู้สึกรูมิใจเข้าช่วยและเมื่อรูมิใจในกรณีอย่างนี้แล้วก็มักจะต้องพองวิธีนี้ทางธรรมจึงไม่สนับสนุน ถ้าจะใช้ก็ต้องระวัง โดยรีบสร้างปัจจัยที่ดีมาสืบทอดต่อไปอย่างที่กล่าวแล้ว

สร้างวินัยโดยใช้กฎเกณฑ์บังคับ

วิธีที่ 6 คือการสร้างวินัยโดยใช้กฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ บังคับควบคุม โดยมี การลงโทษวิธีนี้ก็สร้างวินัยได้แต่เป็นวิธีที่ไม่ดีและไม่ถูกต้องไม่เข้ากับหลักการของธรรม เป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้อง คือไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของกฎธรรมชาติ มนุษย์จะมายึดเหยียดเอาศีลใส่ให้แกกันไม่ได้ ศีลเกิดจากการฝึกให้มีขึ้นในตัวคน ฉะนั้น การกดหรือบีบบังคับนี้ ถ้าอำนาจยังอยู่ก็อยู่ได้ แต่พออำนาจที่กดบีบหมดไปเมื่อไร คนก็จะละเมิดวินัยคราวนี้ยิ่งปั่นป่วนเสียหายหมด ฉะนั้น ในสังคมที่อยู่ได้ด้วยกฎข้อบังคับ แล้วใช้อำนาจบีบบังคับกัน ถึงแม้จะมีวินัยอยู่ได้ แต่เมื่อไรอำนาจที่กดบีบบังคับหายไป สังคมนั้นก็ปั่นป่วนอีกไม่ได้ผลอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจข้อบังคับนี้ บางครั้งได้ผลในเมื่อกฎเกณฑ์นั้นไม่บีบบังคับรุนแรงเกินไป และมีช่วงเวลายาวพอที่จะให้คนผ่านเข้าสู่ความเคยชินจนเขาไม่รู้ตัวพอกลายเป็นความเคยชินไปแล้ว ก็เข้าสู่กฎธรรมชาติตามวิธีแรก คือเป็นวินัยพื้นฐานที่เกิดขึ้นโดยการสร้างพฤติกรรมเคยชิน มันกลายเป็นเรื่องของความเคยชินตามธรรมชาติที่มารับรองจากการใช้อำนาจบังคับ อันนั้นต่างหากที่ได้ผล

การใช้อำนาจหรือกฎเกณฑ์ข้อบังคับมาฝึกวินัยให้คนมีศีลนี้ มีวิธีที่จะทำให้ได้ผลได้ โดยไม่ต้องไม่ให้อยู่แค่เป็นการใช้อำนาจกดบีบบังคับและลงโทษ แต่ต้องให้จิตใจของคนเกิดความรู้สึกสำนึกว่าเป็นการฝึก โดยให้เขาเข้าใจมองเห็นเหตุผลและประโยชน์ของการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับนั้น ๆ ความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกในการฝึกนี้จะทำให้เขาเกิดมีความพึงพอใจหรือความเต็มใจขึ้นมาในระดับหนึ่งที่จะทำตาม และก็ทำให้ได้ผล ซึ่งก็คือทำให้เข้าสู่ระบบการศึกษาที่แท้จริง โดยมีองค์ประกอบสามส่วน คือพฤติกรรม สภาพจิตใจ และปัญญา เข้ามาประสานกัน

(พระธรรมปิฎก, 2538)

สามารถสรุปวิธีเสริมสร้างวินัย ด้วยการทำให้เป็นพฤติกรรมเคยชินได้ 6 วิธีดังต่อไปนี้ วิธีที่ 1 คือ สร้างสถานการณ์ครั้งแรกที่ประสบพบเจอในทางที่ดี แล้วต้องพยายามให้เกิดพฤติกรรมที่ดีตามมาจะส่งให้เมื่อคนๆนั้นเจอประการณ์เดิมเหมือนครั้งแรกแล้วเค้าจะเกิดพฤติกรรมเหมือนครั้งแรก และจะเป็นอย่างนี้เรื่อยๆจนเคยชินและกลายเป็นนิสัย หรือบุคลิกภาพของคนๆนั้น วิธีที่ 2 คือ

ใช้วินัยที่ลงตัวแล้วคือวัฒนธรรมมาช่วย เพราะวัฒนธรรมเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่สร้างวินัยแบบ พฤติกรรมเคยชิน วิธีที่ 3 คือ สร้างวินัยให้ได้ผลด้วยระบบสัมพันธ์ขององค์รวม ซึ่งองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจ และด้านปัญญา ประสานไปด้วยกัน วิธีที่ 4 คือ สร้างวินัย โดยใช้ปัจจัยอื่นช่วยเสริม เช่น มีกัลยาณมิตร ศรัทธา และความรัก วิธีที่ 5 คือ สร้างวินัยด้วยแรง หนุนของสภาพจิตใจ คือการตั้งเป็นอุดมคติในจิตใจ ทำให้ใจมีความฝักใฝ่มุ่งมั่น อย่างแรง ตั้งเป้าหมายใฝ่ฝันก็ทำให้คนปฏิบัติตามวินัยได้ วิธีที่ 6 คือการสร้างวินัยโดยใช้กฎหมาย หรือ กฎเกณฑ์ บังคับควบคุม โดยมีการลงโทษวิธีนี้ก็สร้างวินัยได้แต่เป็นวิธีที่ไม่ดี จนเขาไม่รู้ตัว พอ กลายเป็นความเคยชินไปแล้ว ก็เข้าสู่กฎธรรมชาติตามวิธีแรก อย่างไรก็ตาม การใช้กฎหมายที่ ข้อบังคับนี้ บางครั้งได้ผลในเมื่อกฎเกณฑ์นั้นไม่บีบบังคับรุนแรงเกินไป และมีช่วงเวลายาวพอที่จะ ให้คนผ่านเข้าสู่ความเคยชิน

เมื่อนำคำว่า การมีระเบียบมารวมกับคำว่า การเคารพกฎหมายนั้น จะได้ความหมายใหม่ ตามที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529) ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เพื่อความสงบสุขในชีวิตของตน และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

ตามแนวคิดของผู้วิจัย การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย หมายถึง การปฏิบัติตนให้อยู่ ในกติกา กฎระเบียบ แบบแผน ที่สังคมวางไว้ เพื่อความสงบเรียบร้อยของคนในสังคม เมื่อกระทำ ผิดกฎระเบียบที่สังคมกำหนด จะต้องยอมรับในบทลงโทษเช่นกัน

สำหรับการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม เรื่องการมีวินัยและเคารพกฎหมาย ต้องการ มุ่งเน้นให้มีความสามารถในการควบคุมตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมใน ด้านการศึกษาเล่าเรียน ที่อยู่อาศัย ตลอดจนปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับของสังคม เพื่อดำรง ชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพ กฎหมายของ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529) แบ่งประเภทของการมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมายได้เป็น 3 ประเภทดังนี้

- 1) การมีระเบียบวินัยในการศึกษาเล่าเรียน
- 2) การมีระเบียบวินัยในที่อยู่อาศัย
- 3) การมีระเบียบวินัยในสังคม

1) การมีระเบียบวินัยในการศึกษาเล่าเรียน

การมีระเบียบวินัยในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่บุคคลสามารถควบคุมตนเองประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีระเบียบแบบแผน มีเหตุผลและเป้าหมายในการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนาตนเอง จัดตารางเวลาไว้สำหรับศึกษาเล่าเรียนและควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามตารางดังกล่าวตั้งใจศึกษาเล่าเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกวิชา ไม่เฉพาะแต่วิชาที่ตนชอบอย่างเดียว เตรียมตัวอ่านบทเรียนมาก่อนถึงเวลาเรียนและทบทวนบทเรียนทุกครั้งภายหลังจากการเรียน เข้าเรียนตรงเวลาไม่ลอกคำตอบของเพื่อน และไม่เปิดโอกาสหรือยินยอมให้เพื่อนลอกคำตอบในเวลาสอบเตรียมเครื่องใช้ในการเรียนไว้ให้ครบ และพร้อมที่จำให้อยู่ตลอดเวลา

2) การมีระเบียบวินัยในที่อยู่อาศัย

การมีระเบียบวินัยในที่อยู่อาศัย หมายถึง การควบคุมตนเอง ประพฤติปฏิบัติของตนอย่างมีระเบียบแบบแผนและสม่ำเสมอ ในการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบวินัยของบ้านเรือนที่อยู่อาศัย โรงเรียน และสาธารณสถาน จัดตกแต่งที่อยู่อาศัยให้น่าอยู่ ไม่รับประทานอาหารในห้องนอนห้องเรียน จัดแบ่งเนื้อที่ภายในบ้านให้เป็นสัดส่วนที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่คุยหัวเราะ จัดงานเลี้ยงสังสรรค์ เปิดทีวีเสียงดังรบกวนผู้อื่น

3) การมีระเบียบวินัยในสังคม

การมีระเบียบวินัยในสังคม หมายถึง การที่บุคคลประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบแบบแผน ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม เคารพเชื่อฟังกฎหมาย ข้อบังคับของสังคม รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ ละเว้นการใช้อิทธิทธิ รับบริการและให้บริการตามลำดับก่อนหลัง สนับสนุนและส่งเสริมประชาชน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย มีมารยาทในการใช้ถนนการ ขับขี่ยานพาหนะโดยปฏิบัติตามกฎจราจร แจ้งต่อเจ้าหน้าที่เมื่อรู้เห็นการกระทำที่ผิดระเบียบวินัยและกฎหมาย

สามารถสรุปได้ว่าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดประเภทของการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมายไว้ 3 ประเภทใหญ่ๆ ด้วยกันคือการมีระเบียบวินัยในการศึกษาเล่าเรียน การมีระเบียบวินัยในที่อยู่อาศัย การมีระเบียบวินัยในสังคม ซึ่งเป็นการเน้นการมีระเบียบวินัยในตนเองก่อน ขึ้นต่อมาจะเป็นการเน้นการมีระเบียบวินัยต่อคนรอบข้างที่เราอาศัยอยู่ ฝึกความเกรงใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่นที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง ส่วนขั้นสูงสุดคือการเน้นการมีระเบียบวินัยต่อสังคม

ระเบียบวินัยเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาประเทศชาติให้รุ่งเรือง นักวิชาการบาง

ท่านได้เขียนบทความซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับประโยชน์ของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยไว้เรื่องหนึ่ง บทความเรื่องนั้นชื่อว่า “ชาติเจริญด้วยวินัย” ได้มาจากวารสารไทยประจำเดือนตุลาคม ถึงเดือน ธันวาคม 2524 มีเนื้อหาดังนี้

ชาติเจริญด้วยวินัย (แต่งโดยคนภูษร)

คนไทยเรานี้มีความดีอยู่มาก ชยันชั้นแข็ง ยิ้มแย้มแจ่มใส ใจกว้าง แต่เสียอยู่อย่างหนึ่ง คือ ขาดระเบียบวินัย ชอบทำตามใจตัวเอง จนมีคำพังเพยว่า “ทำอะไรตามใจคือไทยแท้” นี้แหละ ที่ทำให้ประเทศของเราแย่อยู่เวลานี้

เวลานี้มีคนเป็นจำนวนมากที่มีได้เอาใจใส่ต่อความเป็นระเบียบของบ้านเมือง ไม่เคารพ กฎหมาย ทั้งของไม่เลือกที่ สือบบุหรืบนโดยสาร ขั้บรตไม่เลือกไฟเขียวไฟแดง แชนรตไม่เลือกที่ รตไม่ดีก็นำไปขับในถนน บางคนไม่มีใบขับขีก็ยังฝืนขับ นำรตบรททุกวงรับผู้โดยสาร แย่งกันรับบริการ ไม่รอคิว ภารโรงเปิดน้ำเปิดไฟทิ้งไว้ เหล่านี้เป็นการกระทำที่ขาดระเบียบวินัย

ผลของความไม่มีระเบียบวินัยนั้นใหญ่หลวงนัก มันมีค่าเท่าชีวิต เท่าทรัพย์สินทองโต ๆ ที่หายวูบไป เช่นขับรตฝ่าไฟแดง แชนรตในที่คับขัน ขั้บรตขณะเมาสุรา ทำให้เกิดชนกัน มีคนตาม คนเจ็บ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตายไร้ที่พึ่ง ขาดกำลังในครอบครัว เป็นภาระแก่เจ้าหน้าที่ในการคุม สอบสวนผู้กระทำผิด เป็นภาระแก่ศาลในการพิจารณาตัดสินคดีซึ่งกินเวลาเป็นปี ทำให้มีคนที่การ ขาดกำลังของชาติ และเป็นภาระแก่สังคมที่จะต้องเลี้ยงดูคนเหล่านี้ เหตุมันนิดเดียว แต่ผลมันกว้าง ใหญ่ไพศาลเหลือเกิน เราไม่มีวินัยในเรื่องชาตินิยม ชอบใช้สินค้าต่างประเทศ ทำให้เราขาด ดุลย์การค้าปีละหลายหมื่นล้านบาท ประชาชนทั้งลิ่งของไม่เลือกที่อย่างที่เราเห็น ๆ อยู่เวลานี้ ทำ ให้บ้านเมืองของเราไม่เป็นระเบียบ สกปรก แม้น้ำล้าคลองตันเงิน เน่าเสีย อากาศเป็นพิษ ทาง ระบายน้ำอุดตันยิ่งกว่านั้นเรายังต้องเสียเงินงบประมาณของประเทศในการจ้างคนมาทำความสะอาด อีกปีละนับร้อยล้านบาท เราต้องเสียกำลังคนในการแก้ปัญหาเหล่านี้ จะเห็นได้ว่าเราทุ่มเท เงินทองและแรงงานเพื่อการแก้ปัญหา แทนที่จะได้นำเงินเหล่านั้นมาพัฒนาสร้างสรรค์บ้านเมือง

ที่ประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ ใกล้เคียง ๆ เรานี้ ประชาชนของเขาเคารพกฎหมายดีมาก เขา ไม่ตัดต้นไม้แม้แต่กิ่งของมันเขาก็ไม่ตัด ไม่ขับรตฝ่าไฟแดงแม้ถนนจะว่างเพียงใดเขาก็จะหยุดรอไม่ ขับรตผ่าน เวลาขึ้นรตเมล์หรือแม้แต่จะขึ้นรตแท็กซี่ซึ่งเขาจะเรียงแถวกันขึ้นอย่างเป็นระเบียบ คน ไหนที่ทำผิดระเบียบของประชาชนเขาจะต่อว่ากันเอง ถ้าตำรวจเห็นคนทั้งลิ่งของลงบนถนนเขาก็จะ จับไปปรับทันที และคนที่ทำอะไรไม่มีระเบียบวินัยนั้นจะไม่ได้รับบริการ ผู้เขียนเคยไปลัดคิวจะขึ้น รตแท็กซี่ที่สนามบินสิงคโปร์ ผลก็คือถูกไล่ให้ไปยืนต่อหางแถว เสียเวลาด้วย และอายเขาด้วย ประชาชนเขาไม่ทั้งลิ่งของลงบนพื้นถนนหรือในคูคลอง ไม่ว่าจะใหญ่หรือเล็ก บ้านเมืองของ สองประเทศนี้สวยงามมาก ต้นไม้ขึ้นเขียวชอุ่มเหมือนยกเอาป่าไปตั้งไว้ในเมือง

ที่ประเทศเกาหลีและญี่ปุ่น ประชาชนของสองประเทศนี้ฝังใจอยู่อย่างหนึ่ง คือ ชาตินิยมซึ่งเขาถือเป็นวินัยอย่างเคร่งครัด และเอาจริงเอาจัง ผู้เขียนเคยให้หูหรีตต่างประเทศ ซึ่งซื้อบนเครื่องบินแก่เพื่อนชาวเกาหลี เขาบอกว่าผิดกฎหมายรับไม่ได้ และอธิบายต่อว่าชาวเกาหลีต้องใช้ของเกาหลีเกิดและตายในเกาหลี ยิ่งชาวญี่ปุ่นแล้วเขาหายใจออกเป็นญี่ปุ่นเลยทีเดียว เขาจะต้องทำทุกอย่างเพื่อความเจริญของประเทศญี่ปุ่น เคยมีเล่าว่า มีชาวญี่ปุ่นคนหนึ่งซื้อจักรยานต่างประเทศมาใช้ ถูกประชาชนทำร้ายถึงตาย เท็จจริงผู้เขียนไม่ยืนยันเพราะเป็นเรื่องเล่า แต่ก็เห็นอุทธานรณห์แสดงให้เห็นถึงความรักชาติของชาวญี่ปุ่นอย่างจะหาที่ไหนเหมือนได้ยาก เขาได้รับประทานอาหารจะไม่ให้เหลือติดขามแสดงถึงวินัยในด้านประหยัด ผู้เขียนเคยให้เงินทอนแก่คนขับรถแท็กซี่ชาวญี่ปุ่นที่สนามบินโตเกียว แต่เขาไม่รับ ไม่รับจริง ๆ เมื่อคะยี้คะยอมมากเข้าเขาก็บอกให้เอาไปใส่ตู้บริจาคในด้านความพร้อมเพรียงเขาก็เป็นหนึ่งใน สมมุติว่าเขาต้องการเงินสักก้อนหนึ่งเพื่อการกุศล เขาจะพากันอดอาหารเพียงคนละไม่กี่มื้อ เขาก็จะได้เงินเป็นล้าน ๆ เยน ท่านจะดำ่ว่าชาวญี่ปุ่นอย่างไรก็ตามที่ เขาจะไม่โกรธเท่าว่าเขาไม่ใช่คนญี่ปุ่น ซึ่งถ้าพูดอย่างนั้นหมายความว่าเขามิรักชาติ

ที่ประเทศตะวันตกซึ่งเจริญแล้วทั้งหลาย เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และประเทศในยุโรปนั้น ความมีระเบียบเขาสูงมาก ไม่ว่าท่านไปที่ไหนจะเห็นคนเข้าแถวลำดับตาบริบ ๆ เดินกันที่ละก้าวรับประทานอาหารตามร้านก็ดี ขึ้นรถลงเรือก็ดี หรือเข้ารับบริการตามสถานี่ต่าง ๆ ก็ดีถ้ามีคณตั้งแต่สองคนขึ้นไปแล้วเขาจะต้องเข้าแถว ใครมาก่อนได้ก่อน ไม่มีการยื้อแย่งกัน เขารักทรัพย์สินส่วนรวมเหมือนของของเขาเอง ไม่ตัดต้นไม้ทำลายป่า ไม่ยิงสัตว์ป่าโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ทำผิดกฎหมาย ไม่หลบภาษี แม้แต่เซ็นต์สองเซ็นต์ เขามีวินัยแม้กระทั่งการโกรธ โดยเฉพาะที่ประเทศอังกฤษ คือเขาโกรธแต่ในใจ เขาไม่แสดงออกมา สุภาพบุรุษลูกให้สุภาพสตรีนั่ง พุดแต่พอได้ยินการประหยัดชาวอังกฤษก็เป็นหนึ่ง พอ ๆ กับชาวอินเดีย ส่วนชาวเยอรมันนั้นเขามีวินัยในเรื่องการกินแต่พออิม อันเป็นหลักโภชนาการ เนรมิตตัญญูตา วินัยอย่างอื่นของเขายังมีอยู่มาก ขอยกเอาเรื่องจริงซึ่งผู้เขียนเองไปเป็นในอเมริกามาให้ดูสักนิด คือครั้งหนึ่งผู้เขียนไปเที่ยวกับครอบครัวชาวอเมริกัน ขณะนั่งรถผ่านป่าใหญ่ภรรยาของเขาจัดเอาลูกอมออกมาแจก พอผู้เขียนได้ลูกอมก็ปอกกระดาษห่อส่งลูกอมเข้าปาก แล้วจกแจ่งจะทิ้งกระดาษห่อชิ้นเล็ก ๆ นิดเดียวนั้นออกนอกหน้าต่างรถ ทันใดนั้นลูกสาวของเขาอายุเพียง 3 ขวบเท่านั้นแหละมาเหนี่ยวแขนผู้เขียนพร้อมกับร้องห้ามไม่ให้ทิ้งออกนอกถนน การทิ้งสิ่งของลงบนถนนหนทางนั้นเขาถือว่าเป็นเรื่องใหญ่มาก พ่อของเด็กได้อธิบายให้ผู้เขียนฟังว่าปีหนึ่ง ๆ เขาใช้เงินหลายล้านดอลลาร์ในการเก็บกวาดเพราะฉะนั้นประชาชนต้องช่วยกันรักษาบ้านเมืองให้สะอาด ทำให้ผู้เขียนจำใส่ใจมาจนกระทั่งบัดนี้ อีกครั้งหนึ่งเมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง ผู้เขียนไปอเมริกาอีก มีเพื่อนผู้พิพากษาคนหนึ่งฝากซื้อนาฬิกา ผู้เขียนก็มีเพื่อนที่อเมริกาซึ่งเป็นทหารเก่า มีสิทธิซื้อสินค้าร้านทหาร ซึ่งมักถูกกว่าข้างนอกมาก จึงขอร้องให้เขาช่วยพาไปซื้อที่ร้านทหาร เขาจับผู้เขียนใส่รถพาไปซื้อที่ซูเปอร์มาเกตธรรมดา ผู้เขียนจึงถามว่า ทำไมไม่พาไปซื้อ

ที่ร้านของทหาร เขาบอกว่า ร้านทหารนั้นสำหรับทหารซื้อ ผลเรือนซื้อไม่ได้ พุดง่าย ๆ ก็คือว่าเขาไม่ยอมทำผิดกฎหมายหรือระเบียบใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเพื่อนฝูงที่รักใคร่กันมานานที่ปีหนจะได้พบกันครั้งหนึ่งก็ตาม เขาไม่เห็นเพื่อนรักดีกว่าระเบียบวินัย

วินัยนั้นพระพุทธรูปองค์ทรงสรรเสริญว่าเป็นมงคลอันประเสริฐ ผู้ใดประพฤติผู้นั้นเจริญชาติใดมีวินัย ชาตินั้นก็เจริญ ดังในต่างประเทศผู้เขียนยกมาให้เป็นตัวอย่างนั้น ประเทศเขาจึงเจริญ ประชาชนเขาสบาย ทำงานแต่น้อยก็พอกิน มีเวลาพักผ่อนเวลาศึกษาเล่าเรียนมาก ธรรมชาติของเขา ก็สวยงาม ต้นน้ำลำธารดี สัตว์ป่าก็มาก นกกาสุกนานานาพันธุ์ร้องระงมเต็มไปหมด แมลงไม่ค่อยมี ยาฆ่าแมลงแทบจะไม่จำเป็น เพราะมีป่าให้แมลงกินและมีนกกินแมลง เป็นสิ่งที่เราจะต้องปลูกฝังให้มีในชาติของเราให้มาก เพราะเวลานี้วินัยของคนไทยกำลังหย่อนยานลดน้อยถอยลงไปทุกที ถ้ามองถอยหลังจะเห็นว่าบรรพบุรุษของไทยเรานั้น ไม่ใช่คนไร้วินัย อย่างพันท้ายนรสิงห์เป็นอาทิ ถึงกับยอมเสียชีวิตเพื่อรักษาไว้ซึ่งระเบียบวินัย พระเจ้าตากทรงตีเมืองจันทร์สำเร็จก็ดี คุณหญิงโมเอาชนะกองทัพเจ้าอนุช่ ก็ดี ไม่ใช่เพราะความกล้าหาญแต่อย่างเดียวแต่เพราะไพร่พลมีระเบียบวินัยด้วย สมัยหนึ่งเมื่อไม่นานมานี้ เราเคยมีกระทรวงวัฒนธรรม มีการฟื้นฟูระเบียบวินัยของชาติ มีการลูกให้เด็ก คนแก่ และสตรีนั่งบนรถโดยสาร แต่เวลานี้น้อยลงไปมาก

วินัยที่ชาติต้องการเวลานี้มีมากมาย แต่ที่ผู้เขียนคิดว่าน่าจะสังวรกันให้มากก็คือ การเคารพต่อกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และประเพณีอันดีงาม ถือเอาประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้งตลอดจนไม่ทำในสิ่งซึ่งไม่ควรทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ ไม่ทิ้งสิ่งของลงบนถนน ไม่ขับรถผิดกฎจราจร ไม่ยื้อแย่งกันขึ้นรถลงเรือหรือเข้ารับบริการ ตามสถานที่ต่าง ๆ ไม่ใช่สินค้าต่างประเทศไม่เดินลัดสนาม ช่วยคนอื่นถือสิ่งของบนรถเมล์ มีความเอื้อเฟื้อช่วยกันลูกให้คนแก่ สตรีและเด็กนั่งบนรถโดยสาร อันเป็นการสอนให้เยาวชนของเรามีความเมตตากรุณาไปในตัว ขณะที่นั่งเขียนบทความเรื่องนี้อยู่ ได้ยินข่าวจากสถานีวิทยุว่าน้ำในอ่าวไทยกำลังเสียเหล่านี้ล้วนเป็นผลสืบเนื่องมากจากการทิ้งของเสียลงในแม่น้ำลำคลอง โดยไม่รับผิดชอบของโรงงานอุตสาหกรรม ตลอดจนประชาชนนั่นเอง ผลสะท้อนจะมาถึงประชาชนในที่สุด เราอาจจะกินปลาทะเลไม่ได้เพราะเต็มไปด้วยสารพิษที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย

ท่านผู้อ่านที่รัก ผู้เขียนเชื่อเหลือเกินว่าทุกท่านรักเมืองไทย ปราบปรามที่จะให้ประเทศไทยของเราเจริญก้าวหน้า มีปัญหาน้อย เพราะฉะนั้น ขอให้ทุกท่านจงช่วยกันสร้างสรรคชาติไทยและลูกหลานไทยด้วยการทำตนให้เป็นตนมีระเบียบวินัย โดยเฉพาะครูอาจารย์และบุคคลซึ่งอยู่ในสายตาของประชาชนควรทำตนเป็นตัวอย่าง ขอให้ทำทุกอย่างด้วยความมีระเบียบวินัยอย่าได้ทำตามใจตัวเองต่อไปอีกเลย ทำอะไรตามใจสี่ไทยแท้ ต้องคอยแก้ด้วยวินัยให้เหมาะสม เป็นระเบียบงามตามานานิยม ใครเห็นชมว่าไทยวินัยดี

จากบทความที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่าผู้แต่งต้องการจะบอกผู้อ่านว่า การมีระเบียบวินัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ถ้าคนเราขาดระเบียบวินัยในเรื่องเล็ก อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายมากกว่าที่เราคิด เช่น เมฆขับรถฝ่าไฟแดงจนคนตาย ทำให้ตนเองต้องเสียเงิน ติดคุก ซึ่งผลที่ได้รับจากการขาดระเบียบวินัยนั้นรุนแรงมาก นอกจากนี้ผู้แต่งก็ได้ยกตัวอย่างหลายๆ ประเทศที่ประชาชนมีระเบียบวินัย เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี อเมริกา เป็นต้น ซึ่งผลพวงจากการมีระเบียบวินัยคือประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง

2.4 การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529) ได้กล่าวถึงรายละเอียดของการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาดังต่อไปนี้

การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา หมายถึง การมีศรัทธาและยึดถือปฏิบัติในแบบแผนความประพฤติดี ที่ตั้งอยู่ในความดีงามและหลักธรรมของศาสนา สำหรับการปลูกฝังและสร้างเสริมเรื่อง การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาต้องการมุ่งเน้นให้มีความรู้ เชื่อมั่น ศรัทธาและยอมรับหลักธรรมของศาสนา อันได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา นำไปปฏิบัติจนเป็นนิสัย (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

ในความคิดเห็นของผู้วิจัยมีแนวคิดว่าการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา หมายถึง การยึดมั่นปฏิบัติในหลักธรรมของศาสนาและแสดงออกมาทางกาย วาจา ใจ มีการส่งเสริม ถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนของศาสนาให้แก่คนรุ่นต่อไป

หากกล่าวถึงคุณธรรมของศาสนา ผู้วิจัยจำเป็นต้องกล่าวถึงรายละเอียดในเรื่องของศาสนา, พุทธศาสนาและพระรัตนตรัย ดังข้อมูลที่ได้มาจากชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาของ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529)

2.4.1 ศาสนา

2.4.2 พระพุทธศาสนา

2.4.3 พระรัตนตรัย

2.4.1 ศาสนา

ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานด้านการปฏิบัติตามคุณธรรม

ของศาสนา (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529) กล่าวถึง ความหมายของศาสนา องค์ประกอบของศาสนา คุณค่าหรือคุณประโยชน์ของศาสนา ซึ่งมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

เมื่อกล่าวตามความหมายในภาษาไทย คำว่า “ศาสนา” แปลงมาจากคำว่า “ศาสน” ในภาษาบาลี “ศาสน” ในภาษาสันสกฤต หมายถึง “คำสั่งสอน” คำสั่งสอนที่นับว่าเป็น ศาสนานั้นว่าด้วยเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

1) ความเชื่อในอำนาจที่มองเห็นไม่ได้ด้วยตา บางอย่างเช่น อำนาจของธรรมะ (ตามคติแห่งศาสนาพุทธ) อำนาจของเทพเจ้า (ตามคติแห่งศาสนาที่นับถือเทพเจ้า) เป็นต้น

2) หลักศีลธรรม คือให้เว้นความชั่ว ให้ประพฤติความดี ซึ่งแต่ละศาสนาก็อาจมี คำสอนแตกต่างกันออกไปในรายละเอียดและข้อบัญญัติ แต่ก็มุ่งถึงความดีเป็นที่ตั้ง

3) จุดหมายสูงสุดแห่งชีวิต เช่น นิพพาน สภาวะที่ดับ เพลิงกิเลส และเพลิงทุกข์ ตามคติแห่งพระพุทธศาสนา สวรรค์ การมีชีวิตอยู่กับพระเจ้าในสวรรค์ ตามคติแห่งศาสนาคริสต์ และอิสลาม เป็นต้น

4) พิธีกรรมทางศาสนา เช่น การบรรพชา คือบวชเป็นสามเณร การอุปสมบท คือการบวชเป็นพระตามคติแห่งพระพุทธศาสนา การรับศีลล้างบาป การรับศีลมหาสนิท การรับ ศีลกำลังตามคติแห่งคริสต์ศาสนานิกายคาทอลิก การทำละหมาด คือ สวดมนต์สการพระอัลละห์ วันละ 5 เวลา ตามคติแห่งศาสนาอิสลาม เป็นต้น เมื่อขยายความของความหมายคำว่า “ศาสนา” ให้กว้างมากขึ้นจะได้ความหมายดังนี้

ศาสนาหมายถึง คำสั่งและคำสอนของศาสดาผู้ประกาศและตั้งศาสนาขึ้นจน กลายเป็นธรรมเนียมและระเบียบปฏิบัติสืบต่อกันมาจนปัจจุบันนี้

คำสั่ง คือ กฎ ข้อห้าม ระเบียบแผนต่าง ๆ เช่น ศีล 5 ศีล 8 สำหรับอุบาสก อุบาสิกา หรือฆราวาสผู้ครองเรือนทั่วไป สามารถนำมาประพฤติได้ตามความเหมาะสมแก่ เอกัตตภาพของตน ศีล 10 สำหรับสามเณร ศีล 227 ข้อ สำหรับพระภิกษุสงฆ์นี้จัดเป็นข้อห้าม ถ้าฝ่าฝืนมีความผิดเป็น 3 สถาน คืออย่างเบา อย่างกลาง และอย่างหนัก เช่นเดียวกับกฎหมาย ทางบ้านเมือง

คำสอน คือข้อที่ควรปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดความสงบสุขทั้งแก่ตนและสังคม ส่วนรวมเรียกว่า “ธรรม” หรือ “กัลยาณธรรม” ซึ่งเป็นการแนะนำ หรือเสนอแนะให้ปฏิบัติคือเป็น การวางแนวทางไว้เพื่อจะได้ประพฤติปฏิบัติ (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

สรุปได้ว่า ศาสนา มีหลายความหมาย เช่น หมายถึงคำสั่งสอน ซึ่งคำสั่งสอนก็สั่ง สอนเกี่ยวกับความเชื่อในอำนาจที่มองเห็นไม่ได้ด้วยตา หลักศีลธรรม คือให้เว้นความชั่ว จุดหมาย สูงสุดแห่งชีวิต เช่น นิพพาน พิธีกรรมทางศาสนา เช่น การบรรพชา บ้างก็หมายถึง คำสั่งและ คำ สอนของศาสดาผู้ประกาศและตั้งศาสนาขึ้นจนกลายเป็นธรรมเนียมและระเบียบปฏิบัติสืบต่อกันมา

จนปัจจุบันนี้ อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะมีความหมายหลากหลายเพียงใดแต่ใจความสำคัญก็คือ ศาสนามุ่งเน้นให้คนปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสดาผู้ก่อตั้งศาสนานั้นๆ อย่างเคร่งครัด

องค์ประกอบของศาสนา ประกอบไปด้วยลักษณะดังนี้คือ

- 1) มีศาสดา คือผู้ตั้งศาสนาหรือผู้สอนดั้งเดิม
- 2) มีคัมภีร์ศาสนา คือข้อความที่ท่องจำกันไว้ได้แล้วจดจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรหลักคำสอน หรือหลักธรรม
- 3) มีนักบวช คือสาวกผู้สืบต่อศาสนา หรือผู้แทนเป็นทางการของศาสนานั้นๆ ซึ่งมีข้อกำหนดคุณสมบัติไว้ต่าง ๆ กัน ตามคติของแต่ละศาสนา
- 4) มีวัดหรือศาสนสถาน คือที่ตั้งทางศาสนา หรือปูชนียสถาน อันเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรม เช่น โบสถ์ สุเหร่า ซึ่งถือเป็นสถานที่เคารพทางศาสนา (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของศาสนา ประกอบไปด้วย ศาสดา คัมภีร์ นักบวชและวัดหรือศาสนสถาน

คุณค่าหรือคุณประโยชน์ของศาสนา

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า โลกสมัยปัจจุบันนี้ ความเจริญทางด้านวัตถุได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง เมื่อความเจริญของวัตถุได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วเช่นนั้นเป็นธรรมดาอยู่เอง ที่สิ่งเหล่านั้นจะต้องทำให้จิตใจของมวลมนุษย์ที่ตกอยู่ในกระแสแห่งความก้าวหน้าของวัตถุแต่เดิมนั้นก็เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ถ้าเราไม่พยายามมองหาคุณค่าหรือประโยชน์ของศาสนา แต่ก็ไม่ใช่ว่าที่จะต้องเหลือวิสัยสำหรับผู้สนใจทำจริงปฏิบัติจริง เพราะเมื่อทำจริงปฏิบัติจริงแล้ว จะทำให้เห็นคุณค่าหรือประโยชน์อย่างมหาศาล

สังคมมนุษย์ปัจจุบันที่มีแต่ความวุ่นวายกันทุกวันนี้เป็นเพราะอะไร? ที่เป็นเช่นนั้นเพราะสังคมพยายามหันหลังให้กับศาสนา ห่างจากศาสนา แต่ถ้ามนุษย์หันมาให้ความสนใจ พากันประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระศาสดา สังคมมนุษย์ก็ประสบสันติสุข เพราะเมื่อมนุษย์เผชิญกับปัญหา มนุษย์ก็จะแสวงหาทางออก ซึ่งแล้วแต่ว่าสติปัญญาของตนจะเป็นได้ ศาสนามีคุณประโยชน์ต่อมวลมนุษย์อย่างใหญ่หลวง กล่าวคือ

- ศาสนาเป็นที่พึ่งทางจิตใจ
- ศาสนาคือทางอยู่รอดของมวลมนุษย์

- ศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของบุคคล ซึ่งเมื่อปฏิบัติตามจะได้รับความเข้าใจในชีวิต ทำให้สามารถมองเห็นปัญหาได้เป็นลำดับ ๆ ไป และสามารถพบความสงบสุขจนกระทั่งบรรลุเป้าหมายของชีวิตคือหมดทุกข์ (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

สรุปได้ว่าประโยชน์ของศาสนาคือเป็นที่พึ่งทางจิตใจ นอกจากนี้ศาสนายังบอกทางอยู่รอดให้แก่มวลมนุษย และศาสนายังเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของบุคคล และสามารถพบความสงบสุขจนกระทั่งบรรลุเป้าหมายของชีวิตคือหมดทุกข์

2.4.2 พระพุทธศาสนา

ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529) กล่าวถึง ความหมายของพระพุทธศาสนา โครงสร้างของพระพุทธศาสนา ซึ่งมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

ความหมายของพระพุทธศาสนา

“พระพุทธศาสนา” หมายความว่า คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า หรือศาสนาที่มีพระพุทธเจ้าเป็นผู้ก่อตั้ง ซึ่งมีอายุมาถึงบัดนี้ 2500 กว่าปีมาแล้ว (การนับพุทธศักราชประเทศอินเดียพม่าและศรีลังกา นับก่อนประเทศไทย 1 ปีคือ ปีที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานนับเป็น พ.ศ. 1 แต่ประเทศไทยนับ พ.ศ. 1 เมื่อครบรอบวันปรินิพพานแล้ว) (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

ตามแนวคิดของผู้วิจัย พระพุทธศาสนา หมายความว่า คำสอนและบพัตติของพระพุทธเจ้า

โครงสร้างของพระพุทธศาสนา (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529) พระพุทธศาสนามีโครงสร้างหรือส่วนประกอบที่สำคัญ คือ

1) พระพุทธเจ้า คือ พระศาสดาของพระพุทธศาสนา เป็นผู้ตรัสรู้ อริยสัจธรรมด้วยพระองค์เอง และทรงสั่งสอนธรรมแก่ประชาชนให้รู้ตามให้ปฏิบัติตามและให้พ้นทุกข์อย่างพระองค์ด้วย

2) พระธรรม คือ พระธรรมวินัย อันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่ได้ทรงแสดงและบัญญัติไว้ เพื่อให้พุทธบริษัทได้ยึดถือและหลักปฏิบัติ นำชีวิตไปสู่ความสุข และหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง

3) พระสงฆ์ คือ หมู่สาวกของพระพุทธเจ้า ผู้ปฏิบัติชอบ ตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์แล้วสั่งสอนผู้อื่นให้รู้และประพฤติปฏิบัติตาม

ทั้ง 3 ประการนี้เรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า พระรัตนตรัย แปลว่า แก้วอันประเสริฐ 3 ประการ (รัตน = แก้วอันประเสริฐ ตรัย = 3) และถือว่าเป็นสิ่งที่เคารพบูชาสูงสุดในพระพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้าทรงเป็นตัวอย่างของบุคคลผู้มีความเพียรพยายาม จนสามารถค้นพบความจริงที่พระองค์ประสงค์ได้ พระพุทธเจ้าจึงเป็นเสมือนนักวิทยาศาสตร์ที่ได้ทำการศึกษา สังเกต และทดสอบทดลองแล้ว จึงได้สรุปความจริงออกมาว่าเป็นอย่างนี้ ทรงเป็นเสมือนลูกไก่ตัวพีที่สุดที่ ทำลายเปลือกไข่ด้วยจะงอยปากหรือจะงอยเล็บทำออกมาได้ เพราะเป็นคนแรกที่กะเทาะเปลือกคือ กิเลสทั้งหลายออกมาได้ พระพุทธเจ้าทรงมีพระนามเป็นจำนวนมาก ตามพระคุณลักษณะที่ปรากฏ เช่นพระผู้มีพระภาค แปลว่า พระผู้มีโชค พระบรมศาสดา แปลว่า ครูผู้ยอดเยี่ยม พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แปลว่า ผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ พระศากยมุณี แปลว่า พระมุณี หรือนักบวชจาก ศากยวงศ์ เป็นต้น

พระธรรม แปลตามศัพท์ว่า สภาพที่ทรงตัวเองไว้ หมายความว่า เป็นธรรมชาติของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ประกาศตัวเองว่าเป็นอะไร พระธรรมจึงหมายถึงความจริงที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบและนำมาชี้แจงบอกกล่าวแก่มวลมนุษย์ ซึ่งมีอยู่ 3 ระดับคือ

- ก. ปริยัติธรรม คือธรรมสำหรับการศึกษาให้เข้าใจ เทียบกับหลักวิชาหรือทฤษฎีต่าง ๆ
- ข. ปฏิบัติธรรม คือการลงมือปฏิบัติตามสิ่งที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาแล้ว เป็นการเอาทฤษฎีคำสอนมาใช้ในชีวิตจริง ๆ
- ค. ปฏิเวธธรรม คือผลลัพธ์ที่ได้จากการปฏิบัติตามทฤษฎีคำสอนนั้น ซึ่งได้แก่การบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของธรรมตามสมควรแก่การลงมือปฏิบัติ

พระสงฆ์ คือกลุ่มของผู้ประพฤติปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นผู้สืบต่อพระศาสนาและเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน เป็นเครื่องพิสูจน์คำสอนของพระพุทธเจ้าว่าสามารถปฏิบัติได้จริง เป็นสังคมตัวอย่างในการพัฒนาจิตใจของมวลมนุษย์ พระสงฆ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

- ก. พระอริยสงฆ์ คือท่านผู้ปฏิบัติตามจนบรรลุคุณธรรมขั้นสูง ละกิเลสหรือความชั่วได้โดยลำดับ จนถึงขั้นเด็ดขาด
- ข. พระสมมติสงฆ์ คือผู้ที่ออกบวชเป็นพระภิกษุตามพระธรรมวินัย แต่ยังไม่เป็นพระอริยบุคคล และทำความเพียรพยายามเพื่อจุดหมายดังกล่าว

(สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

สรุปได้ว่าโครงสร้างของพระพุทธศาสนาประกอบด้วย พระพุทธ พระธรรม และ

พระสงฆ์ ซึ่งทั้งสามอย่างนี้มาหล่อหลอมรวมกันกลายเป็นพระพุทธศาสนาโดยสมบูรณ์ จะขาดหายอย่างหนึ่งไปไม่ได้

2.4.3 พระรัตนตรัย

ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529) กล่าวถึง ความหมายของพระรัตนตรัย ความสำคัญของพระรัตนตรัย และ คุณของพระรัตนตรัย ตามลำดับ ซึ่งมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

ความหมายของพระรัตนตรัย

พระรัตนตรัย แปลว่า แก้วอันประเสริฐหรือสิ่งอันล้ำค่า 3 ประการ หมายถึงสิ่งที่เคารพบูชาสูงสุดในพระพุทธศาสนา 3 อย่างคือ(สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

1) พระพุทธเจ้า คือ ท่านผู้ตรัสรู้พระธรรมอย่างถูกต้องด้วยพระองค์เอง ทำพระองค์เองให้พ้นจากทุกข์เดือดร้อนได้แล้ว ทรงสั่งสอนให้ผู้อื่นรู้ตามให้พ้นจากทุกข์ได้ด้วย

2) พระธรรม คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า อันได้แก่การไม่ทำความชั่ว ทำแต่ความดีและทำจิตใจของตนให้สะอาด

3) พระสงฆ์ คือ ท่านผู้ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ปฏิบัติตามแล้ว สั่งสอนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม ประพฤติตามด้วย

(สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

สรุปได้ว่า ผู้นับถือพุทธศาสนาทุกคน ต้องนับถือพระรัตนตรัยคือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นที่พึ่งในจิตใจ ซึ่งเอาไว้อยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิต เพราะพระรัตนตรัยมีคุณค่าต่อ ผู้นับถือมาก สามารถทำให้ชีวิตของผู้ที่นับถือประสบความสำเร็จ และเจริญรุ่งเรือง

ความสำคัญของพระรัตนตรัย เมื่อกล่าวโดยย่อก็มีเพียง 4 อย่างคือ

- 1) เป็นสิ่งที่เคารพบูชาสูงสุดของพุทธศาสนิกชน
- 2) เป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของพุทธศาสนิกชน
- 3) เป็นหลักที่ทำให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่ได้
- 4) เป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา

พูดให้เข้าใจง่าย พระรัตนตรัยก็คือ พระพุทธศาสนานั่นเอง ผู้นับถือพระรัตนตรัยก็คือผู้นับถือพระพุทธศาสนา ผู้ที่นับถือคำสั่งสอนอื่นว่าเหนือกว่าพระรัตนตรัย ย่อมขาดจากพระพุทธศาสนาเพราะสำหรับพุทธศาสนิกชนแล้ว ไม่มีที่พึ่งอย่างอื่น นอกจากพระรัตนตรัย เพราะพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งอย่างประเสริฐ ไม่มีที่พึ่งอื่นยิ่งไปกว่า (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

คุณของพระรัตนตรัย

พระรัตนตรัยประกอบไปด้วย 3 อย่างด้วยกันคือ พระพุทธเจ้า พระธรรม และ พระสงฆ์ ดังนั้นจึงขอแจกแจงคุณของทั้ง 3 ดังต่อไปนี้ (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

คุณของพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าทรงมีพระกรุณาปรารภนาช่วยเหลือคนและสัตว์ให้มีความสุขโดยทั่วกัน พระพุทธเจ้านั้น พระองค์มีพระคุณหลายอย่าง กล่าวคือ

- 1) ทรงรู้แจ้งสิ่งทั้งหลาย มีพระทัยเบิกบานอยู่เสมอ
- 2) ทรงมีพระทัยและพระจริยวัตรสะอาดบริสุทธิ์
- 3) ทรงบำเพ็ญคุณธรรมได้สำเร็จทุกอย่าง
- 4) ทรงบำเพ็ญประโยชน์แก่ประชาชน โดยไม่เลือกชั้น วรรณะและเชื้อชาติ
- 5) พระองค์ทรงสอนให้เราทุกคน ทำความดี รักกัน ช่วยเหลือกัน

สรุปได้ว่า คุณของพระพุทธเจ้า เอนกอนันต์โดยแท้ พระพุทธเจ้าทรงสอนให้คนเป็นคนดี รัก สามัคคีกัน และรู้จักให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

คุณของพระธรรม

พระธรรมมีคุณต่อพวกเรามาก หากเราปฏิบัติตามพระธรรม เช่น ทำให้เรารู้ดี รู้ชั่ว ทำให้เรารักกัน ช่วยเหลือกัน ทำให้ชีวิตของเราเจริญก้าวหน้า ทำให้เราเป็นคนดี และมีความสุข พระธรรมย่อมรักษาผู้ปฏิบัติธรรมไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว และชั่วให้เรายู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข พระธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ถูกถ้วนดีแล้วนั้น มีคุณมากดังที่กล่าวมาแล้ว

สรุปได้ว่าคุณของพระธรรมคือ ทำให้เกิดความรักในหมู่คณะ บ้านเมือง เจริญก้าวหน้าและสงบสุข ที่สำคัญทำให้เราเป็นคนดีและมีความสุข

คุณของพระสงฆ์

พระสงฆ์ คือ ท่านผู้ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติตามคำสั่งสอนนั้น พระสงฆ์มี 2 ประเภท คือ

1) อริยสงฆ์ ได้แก่ ท่านที่ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติตามจนได้สำเร็จบรรลุมรรคผล

2) สมมติสงฆ์ ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์

เมืองไทยเราเป็นเมืองพระพุทธศาสนา เราจึงเห็นพระสงฆ์มีอยู่มากทั่วประเทศ ท่านสละทรัพย์สมบัติออกบวช ไม่มีครอบครัว ตัดความกังวลต่าง ๆ ปฏิบัติตามอย่างพระพุทธเจ้า ใครทำบุญให้ท่านแต่พระสงฆ์ยอมได้ผลมาก เพราะท่านเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบและศึกษาเล่าเรียนพระธรรม พระสงฆ์เป็นผู้จดจำพระธรรมของพระพุทธเจ้าแล้วนำมาสั่งสอนพวกเรา ทำให้พวกเราได้รู้ดีรู้ชั่ว ถ้าไม่มีพระสงฆ์แล้ว พระธรรมก็จะสูญหายไปเสียนานแล้ว เพราะไม่มีผู้เรียนรู้ไว้ แม้พระพุทธเจ้าปรินิพพานไปนานกว่า 2500 ปีแล้ว เรายังมีพระธรรมที่ถูกต้องเป็นหลักอยู่ เพราะพระสงฆ์เป็นผู้นำมาให้เรา

คุณของพระสงฆ์นั้น เมื่อกล่าวโดยย่อ คือ

- 1) ท่านเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบตามพระธรรม
- 2) ท่านเป็นตัวอย่างที่ดีทางธรรม นำเราให้ประพฤติตามด้วย
- 3) ท่านรู้พระธรรมแล้วนำมาสอนเราให้รู้ตามด้วย
- 4) ท่านเป็นผู้สืบต่อพระพุทธศาสนา
- 5) ท่านเป็นเนื้อนาบุญของโลก ไม่มีเนื้อนาบุญอื่นยิ่งไปกว่า

สรุปได้ว่าคุณของพระสงฆ์คือ ท่านเป็นตัวอย่างที่ดีทางธรรม เพื่อให้เราประจักษ์ และเป็นต้นแบบให้เราปฏิบัติตาม และท่านช่วยถ่ายทอดพระธรรมให้เราด้วย

2.5 การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2.5.1 การมีความรักชาติ

ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานด้านความรักชาติ (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529) ได้กล่าวถึงความหมายของความรักชาติ จุดมุ่งหมายของการปลูกฝัง และการรักษาเกียรติภูมิของชาติ ดังต่อไปนี้

ความหมายของความรักชาติ

ความรักชาติ หมายถึง การมีความรักไทย นิยมไทย สำนึกและภูมิใจในความเป็นไทยมีความผูกพันห่วงแหนมาตุภูมิ มุ่งมั่นส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า และความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งการรักษาเกียรติของชาติ (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

ตามแนวคิดของผู้วิจัย ความรักชาติ หมายถึง การมีความยกย่องเชิดชูชาติไทยและห่วงแหนทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงถึงเอกลักษณ์ไทย มีจิตสำนึกในความเป็นไทยอย่างมั่นคง

สำหรับการปลูกฝังและสร้างเสริม เรื่องความรักชาติ ต้องการมุ่งหวังให้บุคคลมีความสำนึก และภาคภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย รักและห่วงแหนผืนแผ่นดิน วัฒนธรรมและอารยธรรมของชาติไทย บำเพ็ญประโยชน์ต่อประเทศชาติ และปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมอันดีงาม (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

จุดมุ่งหมายของการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐานเรื่องความรักชาติ

- 1) ให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย
- 2) ให้ปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดี ดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามและเกียรติภูมิ

ของชาติ

การรักษาเกียรติภูมิของชาติ

การรักษาเกียรติภูมิของชาติ หมายถึง การที่รู้สึกสำนึกและภูมิใจในความเป็นคนไทย ตระหนักในคุณค่าอันสำคัญยิ่งของความเป็นเอกราชของชาติไทย รักและหวงแหนผืนแผ่นดินไทย โดยการยอมสละชีพเพื่อชาติ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเมื่อชาติต้องการสร้างความสามัคคีและให้ความร่วมมือกับรัฐบาล เพื่อสร้างความมั่นคงของประเทศชาติสอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่จะกระทบกระเทือนความมั่นคงของชาติ (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

ตามแนวคิดของผู้วิจัย การรักษาเกียรติภูมิของชาติ หมายถึง การที่รู้สึกรักและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย และการได้อยู่บนผืนแผ่นดินไทย มียอมให้ใครมาดูหมิ่นชาติไทยของตน ยอมสละได้แม้แต่ชีวิตเลือดเนื้อเพื่อชาติ ยอมสละความสุขส่วนตนเพื่อแลกกับความมั่นคงของชาติ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น ในเรื่องของการรักษาเกียรติภูมิของชาติไว้นั้น เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาในช่วงนี้ผู้วิจัยใคร่ขอนำเสนอบทความเรื่องคือ “ความรักชาติ” ซึ่งเนื้อหาที่บรรจุอยู่นี้มีความสอดคล้องกับความหมายของคำว่า “การรักษาเกียรติภูมิของชาติ” (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

ความรักชาติ

ในปัจจุบันนี้ทุกกลุ่มทุกฝ่าย ต่างก็พยายามเรียกร้องให้คนไทยเรารักชาติ เสียสละเพื่อชาติและสามัคคี และต่างก็เห็นพ้องต้องกันว่า ในยามนี้เราต้องรักชาติ เสียสละ และสามัคคีกัน จึงจะช่วยให้การแก้ปัญหาต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายได้ง่ายขึ้นและทันเหตุการณ์

การเรียกร้อง อ้อนวอนให้คนรักกันสามัคคีกัน มักจะไม่ค่อยได้ผลเท่าใดนัก จะต้องอาศัยวิธีการและปัจจัยต่าง ๆ หลายอย่างด้วยกัน เพราะความรักความสามัคคีกัน เป็นผลที่เกิดมาจากสาเหตุหลายประการอยู่ ๆ คนเราจะรักกันได้นั้นออกจะยาก บางคนยังไม่ทันได้พูดได้จាកันก็พลอยไม่ชอบหน้ากันเฉย ๆ ความรักจึงเป็นเรื่องที่ต้องเสริมสร้าง แม้แต่จะค่อนข้างยากเมื่อมีความรักก็จะก่อให้เกิดการเสียสละเพื่อสิ่งที่เรารัก เมื่อคนรักกันความสามัคคีก็เกิดขึ้น เราจึงคิดว่าความรักนี้แหละ เป็นพื้นฐานของความดีงาม เราชาวไทยทุกคน ควรจะได้ช่วยกันเสริมสร้างความรักระหว่างคนไทยด้วยกัน และพยายามให้ภาพพจน์ของชาติไทยที่ปรากฏต่อชาวต่างประเทศคือ “สยามเมืองยิ้ม” กลับมาเป็นเอกลักษณ์ของเราอีกจนได้

ความหมายของคำว่า รักชาติ นั้น ย่อมผูกพันกับหลักสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรกรักคนไทยด้วยกัน ประการที่ 2 รักสถาบันชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ สำหรับสถาบันพระมหากษัตริย์ เราน่าจะทราบถึงการถวายนามจงรักภักดีในทางที่ถูกต้องกันไว้ด้วย สถาบันกษัตริย์ เป็นสถานเอกอัครราชทูตกับประวัติศาสตร์ของชาติ ที่สืบทอดมาแต่บรรพกาล จนทราบเท่าทุกวันนี้ นับได้เป็นพัน ๆ ปี เป็นสถาบันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชาติในการถวายนามจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นที่ยึดมั่นในจิตใจของชาวไทยอยู่แล้วนั้น อย่างไรก็ตาม จะต้องเคารพเทิดทูนให้ถูกต้อง ด้วยการทำให้เป็นนักประชาธิปไตย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชทานให้พสกนิกรของพระองค์เมื่อครั้งทรงสละราชสมบัติ โดยทรงมีพระราชหัตถเลขาไว้ตอนหนึ่งว่า พระองค์มีความเต็มพระทัยที่จะสละอำนาจอธิปไตยของพระองค์ให้แก่ราษฎรทั่วไป แต่ไม่ยินยอมยกอำนาจอธิปไตยอันเป็นของพระองค์มาแต่เดิมนั้นให้แก่คณะใดหรือบุคคลใดโดยเฉพาะ ความรู้สึกของชาวไทยที่มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ มิได้หมายถึงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์แต่เพียงพระองค์ใดพระองค์หนึ่งเท่านั้น แต่คนไทยเราเคารพเทิดทูนในฐานะเป็นสถาบันที่สำคัญยิ่งของชาติด้วย เราต้องการรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยทั้งก่อนและภายหลังรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งล้วนแต่ทรงมีพระวิญญูญาณประชาธิปไตยทุกพระองค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชจริยวัตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน แม้พระองค์จะทรงเป็นพระมหากษัตริย์ในระบบอุปถัมภ์ตามระบอบประชาธิปไตย เพราะการใช้อำนาจอธิปไตยได้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญบัญญัติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ซึ่งเปรียบเสมือนพ่อเมืองของชาวไทย ก็ยังทรงใช้พระวิญญูญาณประชาธิปไตย ในขอบเขตจำกัดแห่งอำนาจภายใต้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญบัญญัติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ซึ่งเปรียบเสมือนพ่อเมืองของชาวไทย ก็ยังทรงใช้พระวิญญูญาณประชาธิปไตย ในขอบเขตจำกัดแห่งอำนาจภายใต้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญอย่างเต็มที่ นับตั้งแต่แรกที่พระองค์ท่านเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ โดยทรงมีพระราชดำรัสต่อเสนาอำมาตย์ราชบริพารและประชาชน ซึ่งเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท “เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม” พระราชดำรัสที่ว่าพระองค์จะปกครองแผ่นดินโดยธรรมนั้น เป็นการสืบทอดพระราชประเพณีของอดีตพระมหากษัตริย์ไทยโดยแท้

ราชธรรม คือ ธรรมของพระมหากษัตริย์ไทย ในการปกครองบ้านเมืองซึ่งประกอบด้วย

1) ทศพิธราชธรรม	10	ประการ
2) จักรวรรดิวัตร	12	ประการ
3) สังคหวัตร	4	ประการ

นับเป็นการสืบทอดมรดกทางใจที่สอดคล้องเข้ากับระบอบประชาธิปไตย เกิดเป็นระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประชาธิปไตย ในสมัยหนึ่งที่เกิดมีความสับสนขึ้นในหมู่นักวิชาการที่คงรำเรียนประชาธิปไตยมาจากตำราฝรั่งในคำว่า “ประชาธิปไตย” จึงได้มีผู้ไปทูลถามพระราชวงศ์เอกรวมหมื่นนราธิปพงษ์ประพันธ์ว่าประชาธิปไตยแบบไทยที่พูดๆกันนั้น มีความหมายว่าอย่างไรก็ทรงตอบว่าท่านยังไม่ได้คิดให้ละเอียดว่ามีอะไรบ้าง แต่ที่แน่นอนอย่างหนึ่งคือ ต้องมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแห่งรัฐ นี่คือการตอบสั้นๆความจริงคำว่าประชาธิปไตย ก็มีความหมายว่าประชาธิปไตยที่เราเห็นว่าเหมาะกับสภาพการณ์ของไทย ดังนั้น จึงต้องมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รัฐธรรมนูญของไทยจึงเขียนไว้ว่า ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คนไทยต้องการสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นอย่างยิ่ง เมื่อเปลี่ยนเป็นระบอบประชาธิปไตยก็ต้องมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข จะหาประมุขที่ไหนอีกเล่า ในเมื่อพระมหากษัตริย์ไทยก็ทรงเป็นประมุขที่มีแต่การให้ราษฎรมาโดยตลอด ขึ้นไปเอาระบอบประชาธิปไตย ซึ่งไม่ใช่พระมหากษัตริย์เป็นประมุขขึ้นมา คนไทยก็ไม่เอาด้วย นี่เป็นลักษณะพิเศษของประชาธิปไตยของไทย อาจจะมีคนบางกลุ่มคิดให้ประเทศไทยเป็นสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดี ก็จะเป็นประชาธิปไตยได้ ต้องจัดว่าคนพวกนี้ไม่ได้ศึกษาประวัติศาสตร์ไทย การที่พระมหากษัตริย์เป็นมรดกตกทอดทางเลือดเนื้อและจิตใจของคนไทยที่ต้องรักษาไว้ ถ้าเราพิจารณาให้ดีจะเห็นว่าประเทศประชาธิปไตยที่ไม่ต้องการพระมหากษัตริย์ก็เพราะประเทศนั้นไม่มีพระมหากษัตริย์ หรือมีกษัตริย์ก็เป็นกษัตริย์ที่ไม่เป็นประชาธิปไตย

ประเทศไทยยืนยงอยู่ได้ ก็เพราะพระมหากษัตริย์ไทยทรงมีพระวิญญูณประชาธิปไตยทรงสละพระราชอำนาจอธิปไตยให้แก่ปวงชน และเมื่อสละไปแล้วมีอำนาจอยู่ในขอบเขตจำกัดของปริมิตตาญาสิทธิราชย์ แต่พระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญก็ยังทรงรักษาวิญญูณประชาธิปไตยไว้แต่มุ่งมั่นสร้างเสริมระบอบประชาธิปไตยของไทย ให้ยืนยงจนตราบเท่าทุกวันนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันของชาวไทย ในฐานะที่อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญพระองค์ก็ยังทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอย่างเต็มที่ มิได้ทรงเห็นแก่ความเหนื่อยยากเท่าที่ขอบเขตแห่งพระราชอำนาจจะทรงกระทำได้ พระองค์ท่านได้ทรงสร้างสรรคงานทั้งในด้านเศรษฐกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันมีอยู่มากมาย ดังที่ชาวเราก็ทราบกันอยู่ทั่วไปแล้ว อาทิในทางเศรษฐกิจพระองค์ก็ได้ทรงรับงานปฏิรูปที่ดิน ซึ่งเป็นมาตรการทำสำคัญที่สุดในระบอบประชาธิปไตยพระองค์ท่านได้ทรงพระราชทานที่ดินอันเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในต่างจังหวัดหลายหมื่นไร่ ให้แก่การปฏิรูปที่ดินนอกจากนั้นยังมีโครงการที่สำคัญๆ อีกหลายโครงการซึ่งสำเร็จเป็นผลดีแก่ประชาชนไปแล้ว เช่นโครงการหุบกระพง โครงการชลประทานขนาดย่อมหลายโครงการ นอกจากทรงริเริ่มโครงการแล้ว พระองค์ก็ยังทรงสอดส่องและติดตามอยู่ตลอดเวลา เป็นที่ซาบซึ้งในจิตใจของประชาชนเป็นล้นพ้น นี่แหละคือเหตุผลว่า ทำไมเราจึง

เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ชีวิตจิตใจความเป็นอยู่ของประชาชาติไทย ผูกพันกับสถาบันพระมหากษัตริย์มาโดยตลอด ไม่เคยเปลี่ยนแปลง ชาวไทยรักและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยเหตุผล ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและด้วยความกตัญญูกตเวที อันเป็นอุปนิสัยของชาติไทย ทำให้ชาติไทยของเราดำรงอยู่เป็นเอกราชมาได้ตลอดทุกยุคทุกสมัย ความรัก เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ความรักชาติ และการที่จะรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ได้ ก็ด้วยการเสริมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแห่งรัฐให้สมบูรณ์ และรักษาไว้ให้มั่นคงถาวรตลอดไปนั่นเอง (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

จากบทความเรื่องความรักชาติสามารถสรุปใจความสำคัญได้ว่า ความรักชาตินั้น ผูกพันกับหลักสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรกรักคนไทยด้วยกัน ประการที่ 2 รักสถาบันชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ สำหรับสถาบันพระมหากษัตริย์นั้น เป็นสถาบันเก่าแก่ควบคู่กับประวัติศาสตร์ของชาติไทยมาตลอด ซึ่งสถาบันกษัตริย์เป็นสถาบันมีไว้เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวไทย ดังนั้นชาวไทยที่รักชาติจะต้องเคารพเทิดทูนสถาบันกษัตริย์ด้วย โดยการทำตนให้เป็นนักประชาธิปไตย สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันทรงใช้พระวิญญูญาณประชาธิปไตยในขอบเขตจำกัดแห่งอำนาจภายใต้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญอย่างเต็มที่ นับตั้งแต่แรกที่พระองค์ท่านเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ โดยทรงมีพระราชดำรัสต่อเสนาอำมาตย์ราชบริพารและประชาชนซึ่งเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท “เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม” ถ้ากล่าวถึงคำว่าประชาธิปไตยแล้ว พระราชวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงษ์ประพันธ์ได้ให้ความหมายของคำว่าประชาธิปไตยไว้ว่า “พระมหากษัตริย์เป็นประมุขแห่งรัฐ” ดังนั้น จึงต้องมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รัฐธรรมนูญของไทยจึงเขียนไว้ว่าประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ประเทศไทยยืนยงอยู่ได้ นี่คือเหตุผลว่า ทำไมเราจึงเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ชีวิตจิตใจความเป็นอยู่ของประชาชาติไทย ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและด้วยความกตัญญูกตเวที อันเป็นอุปนิสัยของชาติไทย ทำให้ชาติไทยของเราดำรงอยู่เป็นเอกราชมาได้ตลอดทุกยุคทุกสมัย

2.5.2 ความรักสถาบันศาสนา

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529) ได้แต่งหนังสือชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานด้านความรักสถาบันศาสนา มีรายละเอียดย่อ 3 ประเด็น ดังนี้คือ

- 1) ความรักสถาบันศาสนา
- 2) การดำรงสถาบันศาสนา
- 3) การส่งเสริมทะนุบำรุงศาสนา

1) ความรักสถาบันศาสนา

ความรักสถาบันศาสนา หมายถึง การมีความรักความภูมิใจ ความศรัทธาในศาสนาของตน ศึกษาให้เข้าใจถึงแก่นแท้ของศาสนาไว้เป็นแนวทางในการประพฤติตน เพื่อดำรงไว้ซึ่งสถาบันศาสนา และส่งเสริมทะนุบำรุง พัฒนาศาสนาให้เจริญสืบต่อไป (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

ตามแนวคิดของผู้วิจัย ความรักสถาบันศาสนา หมายถึง การมีความรู้สำนึกในคุณค่าของศาสนาที่ตนนับถือด้วยความศรัทธาจากใจจริง และปฏิบัติตนให้อยู่ในหลักคำสอนของศาสนา นอกจากนี้ยังต้องรู้จักวิธีการในการส่งเสริมและถ่ายทอดศาสนาให้อนุชนรุ่นหลังเกิดความเลื่อมใสตาม

สำหรับการปลูกฝังและสร้างเสริม เรื่องความรักสถาบันศาสนา ต้องการมุ่งเน้นให้มีความเลื่อมใส ศรัทธาในศาสนาด้วยปัญญาและปฏิบัติตนเพื่อดำรงส่งเสริมทะนุบำรุงไว้ซึ่งสถาบันศาสนา โดยแสดงออกถึงพิธีกรรมทางศาสนาที่ถูกต้องเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมของสังคม ให้ความร่วมมือรักษาปูชนียวัตถุปูชนียสถานป้องกันภัย และแก้ไขความเสียหายที่จะกระทบกระเทือนความมั่นคงของศาสนาสืบทอดศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

2) การดำรงสถาบันศาสนา

การดำรงสถาบันศาสนา หมายถึง การที่รู้สึกสำนึก ภูมิใจ ศรัทธา และตระหนักในความสำคัญของสถาบันศาสนา ต้องการดำรงและสืบทอดศาสนาไว้เพื่อความสงบสุขทางด้านจิตใจแก่ตนเอง และผู้อื่น ศึกษาให้รู้ ให้เข้าใจลึกถึงแก่นแท้ของศาสนาจนเกิดความเชื่อศรัทธาในศาสนาด้วยปัญญา ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา เผยแพร่ความรู้และการปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา ไม่กระทำการใด ๆ ในทางดูหมิ่นเหยียดหยาม สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมสำคัญทางศาสนาด้วยความเต็มใจ ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะร่วมปรับปรุงพิธีกรรมทางศาสนาให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

ตามแนวคิดของผู้วิจัย การดำรงสถาบันศาสนา หมายถึง การที่รู้สึกมีจิตสำนึกยกย่อง เชิดชูและให้ความสำคัญกับสถาบันศาสนา บำเพ็ญตนให้อยู่ในหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รู้จักเผยแพร่ ส่งเสริม และถ่ายทอดศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง ประพฤติตนเป็นกลางไม่ดูถูกเหยียดหยาม ผู้ที่นับถือศาสนาต่างจากตนเอง

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529) ได้กล่าวถึงเรื่องของคุณประโยชน์

ทางศาสนาและการดำรงส่งเสริมสถาบันศาสนาไว้ดังนี้

คุณประโยชน์ทางศาสนาและการดำรงส่งเสริมสถาบันศาสนา

ร่างกายต้องการอาหารเพื่อความเจริญเติบโต เป็นบุคคลที่มีร่างกายสมบูรณ์และแข็งแรงจิตใจดี จิตใจก็ต้องการอาหารใจ คือ ศาสนา เพื่อความเจริญเติบโตทางจิตใจหรือศีลธรรม ฉะนั้นด้วยเหตุดังกล่าวพอสรุปคุณประโยชน์ของศาสนาได้ดังต่อไปนี้

1) ศาสนาสอนให้คนมีคุณธรรมหรือศีลธรรม จึงเท่ากับทำให้คนเป็นคนหรือมนุษย์ โดยสมบูรณ์คือ ทั้งร่างกายและจิตใจ

2) ศาสนาช่วยให้มนุษย์แยกตนเองออกจากความเป็นสัตว์ตามแนวสุภาสิตโบราณ ที่ว่า “การกินอาหาร การพักผ่อนหลับนอน ความกลัวอันตราย ในระหว่างมนุษย์กับสัตว์เสมอกัน ธรรมเท่านั้นที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ ปราศจากกรรมเสียแล้วคนกับสัตว์ก็เสมอกัน” ธรรมในที่นี้ก็คือศาสนา หรือศีลธรรม นั้นเอง

3) ศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยวและปลุกปลอบใจ ศาสนาช่วยให้มีความมั่นใจในการดำเนินชีวิต มีความอบอุ่นใจในการกระทำสิ่งที่ดีงาม และให้กำลังใจในการทำงาน ทั้งปลุกปลอบใจ เมื่อยามมีความทุกข์หรือปัญหาต่าง ๆ โดยศาสนาจะสอนให้มองเห็นความจริงตามที่เป็นจริง จนสามารถค้นพบสาเหตุและพบกรรมวิธีแก้ไขได้ในที่สุด

4) ศาสนาช่วยให้เกิดความรู้จักผิดชอบชั่วดี ดวงอาทิตย์ส่องให้โลกสว่างไสว ให้เราเห็นสิ่งต่าง ๆ ว่าเป็นอะไรฉันใด ศาสนาก็จะช่วยส่องแสงแห่งปัญญาให้เรา รู้จักว่าอะไรดีอะไรชั่วตลอดจนให้รู้จักหน้าที่ของตนในสังคม และสามารถปฏิบัติตนอย่างถูกต้องฉันนั้น

5) ศาสนาเป็นบ่อเกิดแห่งวัฒนธรรมและอารยธรรม เป็นสัญลักษณ์แสดงความเจริญของชาติ และความเป็นชาติตามแนว “ไม่มีวัฒนธรรมก็ไม่มีชาติ”

สรุปได้ว่า คุณประโยชน์ของศาสนา คือ ศาสนาสอนให้คนมีคุณธรรมหรือศีลธรรม ศาสนาช่วยให้มนุษย์แยกตนเองออกจากความเป็นสัตว์ศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยวและปลุกปลอบใจ ศาสนาช่วยให้เกิดความรู้จักผิดชอบชั่วดี และศาสนาเป็นบ่อเกิดแห่งวัฒนธรรมและ อารยธรรม ทั้งหมดที่กล่าวมาล้วนก่อให้เกิดประโยชน์อันอนันต์ยิ่ง นี่คือเหตุผลที่ตอนต้นได้ว่าทำไมสังคมมนุษย์ จึงต้องมีสถาบันศาสนาอยู่คู่กันอย่างขาดมิได้

วิธีการดำรงไว้ซึ่งศาสนา มีหลายวิธีด้วยกันดังต่อไปนี้

ก. ศึกษาศาสนาที่ตนนับถือให้มีความเข้าใจอย่างถูกต้อง เช่น ศึกษาที่โรงเรียน พุทธศาสนวันอาทิตย์ เป็นต้น

ข. นำเอาคำสอนในศาสนาที่ตนได้เรียนรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นต้น

ค. ช่วยเหลือหรือชวนชวายเป็นคนอื่นได้ศึกษาและปฏิบัติศาสนาเท่าที่จะสามารถทำได้

ง. ร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น เวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา เป็นสมาชิกพุทธสมาคม หรือองค์การทางศาสนาเพื่อบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

จ. ช่วยเป็นหูเป็นตาดูแลและคุ้มครองสถาบันทางศาสนา และศาสนสถาน มิให้ถูกทำลายหรือเสียหาย

ฉ. ช่วยสอดส่องผู้ที่แปลกปลอมเข้ามา เพื่อบ่อนทำลายสถาบันศาสนา (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

สรุปได้ว่าวิธีการดำรงไว้ซึ่งศาสนา คือศึกษาศาสนาที่ตนนับถือให้มีความเข้าใจอย่างถูกต้อง นำเอาคำสอนในศาสนาที่ตนได้เรียนรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน ช่วยเหลือหรือชวนชวายเป็นคนอื่นได้ศึกษาและปฏิบัติศาสนาร่วมกิจกรรมทางศาสนา และช่วยเป็นหูเป็นตาดูแลและคุ้มครองสถาบันทางศาสนา และศาสนสถาน ถ้าว่าทุกคนปฏิบัติได้ตามหลักวิธีที่กล่าวข้างต้น สถาบันศาสนาต้องมีความเจริญงอกงามแน่แท้

3) การส่งเสริมทะนุบำรุงศาสนา

การส่งเสริมทะนุบำรุงศาสนา หมายถึง การที่รู้สึกสำนึก ภูมิใจ ศรัทธา และตระหนักในความสำคัญของสถาบันศาสนา สืบทอดศาสนา ป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนความมั่นคงของศาสนา ให้การสนับสนุนการสร้างปูชนียสถานปูชนียวัตถุ และศิลปกรรมทางศาสนา ประพฤติปฏิบัติตนได้ถูกต้องต่อสถานที่และสิ่งไม่ควรเคารพบูชา (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

ตามแนวคิดของผู้วิจัย การส่งเสริมทะนุบำรุงศาสนานำมาซึ่ง การรู้สึกศรัทธา สำนึก และยกย่องในศาสนาของตนจนกระทั่งเกิดความรู้สึกว่าต้องการที่จะส่งเสริม ถวายทอดสนับสนุนศาสนาให้คงอยู่สืบต่อไป นอกจากนี้ยังมีความรู้สึกต้องการปกป้องไม่ให้ผู้ใดมาทำลายศาสนาให้เสื่อมเสียอีกด้วย

ในส่วนของการส่งเสริมทะนุบำรุงศาสนา หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529) ก็ได้กล่าวถึง การปฏิบัติตนต่อสถานที่และสิ่งไม่ควรเคารพบูชา ในทางพุทธศาสนา ดังต่อไปนี้

การปฏิบัติตนต่อสถานที่และสิ่งที่ควรเคารพบูชา

การเคารพนับถือบูชาต่อสถานที่และสิ่งที่ควรเคารพในทางพระพุทธศาสนาก็คือการเคารพบูชาต่อพระรัตนตรัย พระพุทธรูป พระธรรม และพระสงฆ์นั่นเอง เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นตัวแทนพระรัตนตรัย พระพุทธรูป พระธรรม และพระสงฆ์นั่นเอง เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นตัวแทน พระรัตนตรัย และจัดว่าเป็นบุญประการหนึ่ง เพราะเป็นการบูชาบุคคลและสิ่งที่ควรบูชา ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “การบูชาบุคคลที่ควรบูชาทั้งหลายเป็นมงคลอย่างสูงสุด”

การปฏิบัติตนต่อสถานที่ และสิ่งที่ควรเคารพบูชาทางพระพุทธศาสนา พุทธศาสนิกชนควรปฏิบัติดังนี้

- 1) แต่งตัวเรียบร้อย แสดงกิริยาสุภาพเมื่อเข้าไปยังสถานที่ที่ควรบูชา
- 2) แสดงความเคารพกราบไหว้สิ่งที่ควรเคารพบูชาเหล่านั้น
- 3) ไม่สวมรองเท้า สวมหมวก หรือกางร่มเข้าไปในสถานที่ควรบูชา
- 4) ประดิษฐานหรือตั้งสิ่งที่ควรบูชา เช่น พระพุทธรูป พระสาวรีกธาตุ และหนังสือธรรมเป็นต้น ไว้ในที่สูง หรือในสถานที่ที่เหมาะสม
- 5) ไม่ดูหมิ่น ไม่ทำลาย และไม่ทำความสกปรกเสียหาย ให้แก่สถานที่และสิ่งของตนเคารพบูชา
- 6) รักษาความสะอาดเรียบร้อย ต่อสถานที่หรือสิ่งที่ควรเคารพบูชา ตั้งไว้ให้เด่นให้เป็นสง่า ให้ควรแก่การเคารพบูชาอยู่เสมอ อันจะทำให้จิตใจให้สงบเยือกเย็นได้ง่าย เมื่อเข้าไปใกล้หรือเมื่อได้กราบไหว้บูชา
- 7) บูชาด้วยการกราบไหว้ และด้วยรูป เทียน ดอกไม้ และของหอม (สามัญญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

สามารถสรุปได้ว่า การปฏิบัติตนต่อสถานที่ และสิ่งที่ควรเคารพบูชาทางพระพุทธศาสนา มีหลักดังนี้ แต่งตัวเรียบร้อย แสดงกิริยาสุภาพเมื่อเข้าไปยังสถานที่ที่ควรบูชา เคารพกราบไหว้สิ่งที่ควรเคารพบูชา ไม่สวมรองเท้า หรือสวมหมวก เข้าไปในสถานที่ควรบูชา ตั้งสิ่งที่ควรบูชา ไว้ในที่ที่เหมาะสม บูชาด้วยการกราบไหว้ และด้วยรูป เทียน ดอกไม้ และเครื่องหอม นอกจากนี้ยังไม่ดูหมิ่น ไม่ทำลาย สถานที่และสิ่งของตนเคารพบูชา

2.5.3 ความรักสถาบันพระมหากษัตริย์

ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐาน เรื่องความรักสถาบันพระมหากษัตริย์ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญ (2529) ได้กำหนดประเด็นสำคัญในเรื่องของความรักสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ 3 ประเด็นดังนี้

- 1) ความรักสถาบันพระมหากษัตริย์

- 2) การเทิดทูนพระเกียรติของพระมหากษัตริย์
- 3) การดำรงระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

1) ความรักสถาบันพระมหากษัตริย์

ความรักสถาบันพระมหากษัตริย์ หมายถึง การมีความรักความเทิดทูนพระมหากษัตริย์และราชวงศ์ ศรัทธาการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความมุ่งมั่นที่จะดำรงไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ อันมีลักษณะการปกครองแบบพ่อปกครองลูก นับเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของสังคมไทยเกี่ยวกับผู้ครองแผ่นดินและผู้อยู่ใต้การปกครอง (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

ตามแนวคิดของผู้วิจัย ความรักสถาบันพระมหากษัตริย์ หมายถึง การมีความรักความศรัทธาในสถาบันพระมหากษัตริย์ มีจิตสำนึกที่ดีในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้สูงสุดเหนือสิ่งอื่นใด

สำหรับการปลูกฝังและสร้างเสริม เรื่องความรักสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องการมุ่งเน้นให้มีความจงรักภักดี เทิดทูนพระเกียรติ เฝยแพร่พระราชกรณียกิจศึกษาให้เข้าใจตลอดจนรักษาและส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

2) การเทิดทูนพระเกียรติของพระมหากษัตริย์

การเทิดทูนพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ หมายถึง การที่มีความรู้สึกรัก ภูมิใจ และศรัทธาในองค์พระมหากษัตริย์และราชวงศ์ ตระหนักในความสำคัญของพระมหากษัตริย์และราชวงศ์ที่มีต่อประชาชนและประเทศชาติ และดำรงไว้ซึ่งพระเกียรติของพระมหากษัตริย์และราชวงศ์ แสดงความจงรักภักดีเช่นรอรับเสด็จเมื่อมีโอกาส เฝยแพร่พระราชกรณียกิจ ประกอบความดีเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันสำคัญที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์และราชวงศ์ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันฉัตรมงคล วันสวรรคต สอดส่องป้องกันภัย และแก้ไขความเสียหายที่จะกระทบกระเทือนต่อพระมหากษัตริย์และราชวงศ์ สร้างความเข้าใจอันดีให้แก่ตนเอง และประชาชนเกี่ยวกับข่าวสารของสถาบันพระมหากษัตริย์ (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

สรุปได้ว่า การเทิดทูนพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ หมายถึง การมีความรู้สึกเคารพ ยกย่อง ปราบปลื้ม ต่อพระมหากษัตริย์ด้วยใจศรัทธาซึ่งสามารถแสดงออกโดยการเข้าร่วม

กิจกรรมต่างๆในวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์และราชวงศ์ พร้อมทั้งเทิดทูน พระเกียรติยศของพระมหากษัตริย์ไว้เหนือสิ่งอื่นใด

3) การดำรงระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

การดำรงระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หมายถึง การที่มีความรู้สึกภูมิใจและศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยศึกษาให้เข้าใจถึงคำว่าประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ปฏิบัติตนตามหลักการอุดมการณ์ ระบอบประชาธิปไตย รู้จักหาเหตุผลความถูกต้องของสิ่งต่าง ๆ ใช้สิทธิ์และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์สุขของชนส่วนรวม เคารพในการตัดสินใจ ถ่อมตนของเสียงข้างมาก และพิทักษ์ความคิดเห็น ผลประโยชน์ของเสียงข้างน้อย ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบ้านเมืองอยู่เสมอ ทำความกระจ่างในหน้าที่ของตน และปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าว (สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์, 2529)

สรุปได้ว่า การดำรงระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หมายถึง การที่มีความรู้สึกยกย่องและศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ต้องเข้าใจถึงหลักการของประชาธิปไตยอย่างท่องแท้ ทราบถึงสิทธิของประชาชนที่พึงจะได้รับและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ จนสามารถนำหลักประชาธิปไตยไปปฏิบัติใช้จริงตามหลักการอย่างถูกต้องและเหมาะสมที่สุด

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพ็ญแข วัจนสุนทร (2528 อ้างถึงใน จุริกรณ์ เชาว์มะเร็ง .2537) ได้กล่าวว่า ค่านิยมของคนไทยที่ปรากฏในสำนวนไทย อันดับที่ 1 คือ คนไทย ยึดหลักจริยธรรมและคุณธรรมคำสอนตามแนวปรัชญาของพระพุทธศาสนา

สุพิศ จันทบุตร (2544) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ครู อาจารย์ที่มีหน้าที่ดูแลเยาวชน ผลการศึกษาพบว่าหลังจากการจัดกิจกรรมแทรกแซงพฤติกรรมเป็นข้อพิสูจน์ว่าการจัดกิจกรรมมีผลทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมดีขึ้น และพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงในระดับสูงมากที่สุด คือ การมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

สุเทพ ยงยุทธ์ (2544) ทำการศึกษาจริยธรรมของนักเรียนวิทยาลัยการอาชีพ เขตการศึกษา 4 สังกัดกรมอาชีวศึกษา พบว่านักเรียนให้ความสำคัญด้านความมีระเบียบ วินัยในระดับมาก

เอนก แท้สูงเนิน (2547) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด และด้านความประหยัดของนักเรียนโรงเรียนโทรพิทยาคม อำเภอชุมพวง จังหวัด

นครราชสีมา พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด และด้านความประหยัด อยู่ในระดับมาก

โคมสมร เหลือโกศล (2531) ทำการศึกษาเรื่อง ค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเองกับการอบรมเลี้ยงดู ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งพาตนเอง ที่อยู่ในระดับไม่พึงประสงค์ได้แก่ การใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในด้านการศึกษา การทำงานโดยไม่เลือกงาน และไม่ดูถูกงานที่สุจริต การตรงต่อเวลาในการนัดหมาย และการยอมรับผิดในผลการกระทำของตนในงานที่ได้รับมอบหมาย และพบว่า นักเรียนชายจะมีคะแนนค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเองโดยตนเองด้านเศรษฐกิจสูงกว่านักเรียนหญิง

พอใจ พัทธนิษฐ์ธรรม และศิริพร รุ่งเรือง (2546) ศึกษาเรื่องการปฏิบัติตามกฎจรรยาของ นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นปฏิบัติตามกฎจรรยาเพียง 25 คน จากจำนวนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 736 คน จะเห็นได้ว่า นักศึกษาในสมัยนี้มีการปฏิบัติตามกฎจรรยาน้อยมาก อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ ทางสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญในส่วนนี้ จึงควรมีการจัดการอบรม ให้ความรู้เรื่องกฎจรรยาให้แก่ นักศึกษาของตนอย่างเคร่งครัดเพื่อลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุ

สุนทร โคมิน และสนธิ สมัครการ (2522) ได้กล่าวว่า เพศที่แตกต่างกันจะให้ความสำคัญเรื่องค่านิยมแตกต่างกันด้วย จากการศึกษางานวิจัยจำนวนมากสามารถยืนยันได้ว่า สังคมไทยได้กำหนดบทบาทของเพศไว้ โดยที่เพศหญิงกับเพศชายจะมีบทบาทต่างกัน การกำหนดบทบาทนั้นจะเกิดขึ้นโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม ทั้งเพศชายและเพศหญิงก็ได้เรียนรู้โดยกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และได้เรียนรู้ค่านิยมและหลายสิ่งหลายอย่างที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทนั้น จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ

สุรางค์ บัวพึ้ง (2530) ได้กล่าวว่า เพศชายและเพศหญิงได้จัดลำดับความสำคัญของค่านิยมไว้แตกต่างกัน

โสภา ชูพิกุลชัย (2522) ได้กล่าวไว้ว่าการที่เพศชายและเพศหญิงจัดลำดับความสำคัญของค่านิยมไว้แตกต่างกันเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมได้มีส่วนกำหนดบทบาทของเพศชายและเพศหญิงให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวังว่าควรจะเป็น ซึ่งจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมนี้ทำให้ทั้งชายและหญิงเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่จะกำหนดเป็นบุคลิกภาพ ความเชื่อ อุดมการณ์ และค่านิยมประจำเพศของตนที่แตกต่างกัน

จวีภรณ์ เซาว์มะเริง (2537) ได้กล่าวว่า เพศมีความสัมพันธ์กับค่านิยมทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

โสภา ศิริอุเทน (2548) กล่าวไว้ว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นและอายุไม่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น

มนัส นิยมณี (2547) ทำการศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 5 ด้าน โดยจำแนกตามระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน พบว่า นักเรียนเตรียมทหารที่มีระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียนแตกต่างกันมีระดับการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ไม่แตกต่างกัน

สุวรรณา วชิรปราการสกุล (2533) ได้กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึงคุณงาม ความดีที่ สั่งสม อยู่ในจิตใจมาเป็นเวลานาน โดยอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้และความเคยชิน ซึ่งแสดงออกทางกายวาจาใจ เป็นลักษณะที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อตัวบุคคลที่ได้ปฏิบัติปฏิบัติ และคิดในทางที่ถูกต้อง ดีงาม ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นนักเรียนในระดับการศึกษาใด ก็จะมีคุณธรรมจริยธรรมที่ได้สั่งสมมาเป็นประสบการณ์ในการเข้าสู่สังคมและอยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดีได้

จารุวรรณ พานทอง (2536 อ้างถึงในเอนก แท้สูงเนิน) ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบ เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 729 คน เป็นชาย 232 คน เป็นหญิง 197 คน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 , 2 และปีที่ 3 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อำพล สงวนศิริธรรม (2518) ได้ทำการศึกษา เรื่องอิทธิพลของการฝึกสมาธิที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยฝึกอบรมอานาปานสติสมาธิพบว่า การทำสมาธิให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบข้อคิดเห็นจากนักเรียนที่ฝึกสมาธิว่า นักเรียนที่ฝึกสมาธิจะเกิดความสะดวกและแจ่มใส มีประโยชน์หรือข้อดีมากกว่าข้อเสีย คือ ระวังอารมณ์ได้ดีขึ้น

อวยชัย โรจน์นรินทร์กิจ (2526) ทำการศึกษา เรื่องผลการศึกษาอานาปานสติสมาธิต่อการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย พบว่าหลักการทดลองการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มฝึกสมาธิสูงกว่ากลุ่มที่มีกิจกรรมปกติและหลังจากการทดลองกลุ่มที่ฝึกสมาธิมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าก่อนทดลอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Method) เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลใน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 การนำเสนอข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ในปีการศึกษา 2549 รวม 12 วิทยาเขต ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 11,074 คน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนประชากร

มหาวิทยาลัย	จำนวนประชากร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์	
1. วิทยาเขตเพาะช่าง	965
2. วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ	1,471
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	
3. วิทยาเขตเทเวศร์	336
4. วิทยาเขตโชติเวช	104
5. วิทยาเขตพณิชยการพระนคร	1,478
6. วิทยาเขตชุมพรเขตอุดมศักดิ์	419
7. วิทยาเขตพระนครเหนือ	91
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	
8. วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ	1,745
9. วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ	1,063
10. วิทยาเขตพระนครใต้	1,549
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก	
11. วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนาถ	1,480
12. วิทยาเขตอุเทนถวาย	373
รวมจำนวนประชากร	11,074

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างประชากรมาจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ปีการศึกษา 2549 จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรวม 12 วิทยาเขต ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้ตารางสุ่มตามหลักเกณฑ์ของ เครชซี (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan 1970:608) หาจำนวนตัวอย่างได้ 375 คน แต่ผู้วิจัยเลือกเอาเป็นจำนวนเต็ม 400 คน แยกเป็นนักศึกษาชาย 211 คน และนักศึกษาหญิง 189 คนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) รายละเอียดจำนวนกลุ่มตัวอย่างดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

มหาวิทยาลัย	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์		
1. วิทยาเขตเพาะช่าง	965	35
2. วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ	1,471	53
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร		
3. วิทยาเขตเทเวศร์	336	12
4. วิทยาเขตโชติเวช	104	4
5. วิทยาเขตพาณิชยการพระนคร	1,478	53
6. วิทยาเขตชุมพรเขตอุดมศักดิ์	419	15
7. วิทยาเขตพระนครเหนือ	91	5
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ		
8. วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ	1,745	63
9. วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ	1,063	38
10. วิทยาเขตพระนครใต้	1,549	56
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก		
11. วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนาถ	1,480	53
12. วิทยาเขตอุเทนถวาย	373	13
รวม	11,074	400

3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม

ของนายเชาวลิต สุไลมานดี วิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาการนำความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร หลักสูตรปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2543 มาปรับปรุงใช้กับงานวิจัยชิ้นนี้ มีทั้งหมด 2 ส่วนคือ

ส่วนที่หนึ่ง เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป เป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List)

ส่วนที่สอง เป็นแบบสอบถามการนำความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการไปใช้ในชีวิตรประจำวันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลใน กรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating List) มี 4 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) (เชาวลิต สุไลมานดี , 2543) ดังนี้

นำความรู้ไปปฏิบัติสม่ำเสมอ	ให้คะแนน	4
นำความรู้ไปปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ	ให้คะแนน	3
นำความรู้ไปปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ให้คะแนน	2
นำความรู้ไปปฏิบัติน้อยครั้ง หรือไม่ปฏิบัติเลย	ให้คะแนน	1

3.2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ สำนักบริหารบพิตรพิมุข จักรวรรดิ จำนวน 40 ชุด แล้วทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Crobach) โดยใช้สูตรดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย , 2544)

$$\alpha = \left[\frac{n}{n-1} \right] \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_0^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
	n	แทน จำนวนข้อของคำถามในแบบสอบถาม
	$\sum s_i^2$	แทน ผลรวมของความแปรปรวนของ
	s_0^2	แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

ได้ค่าความเชื่อมั่นภาพรวมของแบบสอบถามเท่ากับ 0.8951

3.3 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เดินทางไปแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาที่เป็นตัวอย่างประชากร จำนวน 12 วิทยาเขต และ เก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดด้วยตนเอง แบบสอบถามที่นำไปแจกให้นักศึกษาตอบ จำนวน 400 ฉบับ ได้รับคืนมาทั้งหมด

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมา ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ทำการลงรหัส และทำการบันทึกข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for Social Science) เพื่อหาค่าสถิติดังนี้

3.4.1 ค่าสถิติพื้นฐาน

1) การหาค่าความถี่ (Frequencies) และ ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลตอนที่ 1

2) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลตอนที่ 2 โดยใช้สูตร ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์ , 2544)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ตัวกลางเลขคณิต หรือ ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

โดยกำหนดความหมายของระดับเฉลี่ย ดังนี้ (เชาวลิต สุธาโรจน์ , 2543)

3.56-4.00	หมายความว่า	นำความรู้ไปปฏิบัติสม่ำเสมอ
2.56-3.55	หมายความว่า	นำความรู้ไปปฏิบัติบ่อย แต่ไม่สม่ำเสมอ
1.56-2.55	หมายความว่า	นำความรู้ไปปฏิบัติเป็นบางครั้ง
1.00-1.55	หมายความว่า	นำความรู้ไปปฏิบัติน้อยครั้ง หรือไม่ปฏิบัติเลย

3) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 เพื่อให้แปลความหมายของข้อมูลตอนที่ 2 โดยใช้สูตรดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์ , 2544)

$$s = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2}{n-1}}$$

เมื่อ s แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 X_i แทน ค่าข้อมูลตัวที่ i
 n แทน ค่าของจำนวนข้อมูล (กลุ่มตัวอย่าง)

3.4.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

1) ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (เฉพาะเพศ) ที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้สถิติการทดสอบค่า t -test independent เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1 โดยใช้สูตรดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย , 2544)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t -distribution
 \bar{X}_1 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
 \bar{X}_2 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
 s_1^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
 s_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
 n_1 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
 n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

2) ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้สูตรการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One – Way Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 และข้อที่ 3 (ชูศรี วงศ์รัตน์ , 2544)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ	F	แทน ค่าที่พิจารณา F - distribution
	MS_B	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกยกกำลังสองระหว่างกลุ่ม
	MS_W	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกยกกำลังสองภายในกลุ่ม

กรณีที่พบว่า ค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ LSD (Least Significance Difference Test) (ชูศรี วงศ์รัตน์ , 2544)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลของการวิจัยเรื่องการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อความสะดวกและเข้าใจตรงกันในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์สำหรับการแปลความหมายข้อมูลดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกและเข้าใจตรงกันในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์สำหรับการแปลความหมายข้อมูลดังนี้

\bar{X}	แทน ค่าเฉลี่ย(Mean)
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)
n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน การทดสอบสมมติฐานของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ย
F	แทน ค่าที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงเอฟ(F – distribution)
SS	แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน(Sum of Square)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน(Mean of Square)
df	แทน ระดับขั้นความเป็นอิสระ(Degrees of Freedom)
*	แทนค่าสถิติที่มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	แทนค่าสถิติที่มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 หรือมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ได้แบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่อง การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้านของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร โดยการนำเสนอในรูปแบบความถี่

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้านของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร โดยการนำเสนอในรูปแบบค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้านของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร

ซึ่งค่านิยมพื้นฐาน 5 ด้านประกอบด้วย

- 1) ด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
- 2) ด้านการประหยัดและออม
- 3) ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
- 4) ด้านปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
- 5) ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้
เป็นการนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำเสนอในรูปแบบความถี่ และร้อยละ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวน (ความถี่) และร้อยละ โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	211	52.80
หญิง	189	47.20
รวม	400	100

จากตารางที่ 5 นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร พบว่าเป็นเพศชายจำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.80 และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาเพศหญิงจำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.20 รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 400 คน

ตารางที่ 6 แสดงจำนวน (ความถี่) และร้อยละ โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อายุ

ช่วง	จำนวน	
	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
17 – 19 ปี	130	32.50
20 – 22 ปี	225	56.30
23 – 25 ปี	32	8.00
26 – 28 ปี	13	3.20
รวม	200	100

ตารางที่ 6 นักศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 20-22 ปี จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.30 และช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากเป็นอันดับรองลงมาคือช่วงอายุ 17-19 ปี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 ส่วนช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดมีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 26-28 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.20

ตารางที่ 7 แสดงจำนวน (ความถี่) และร้อยละ โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	
	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
ชั้นปีที่ 1	137	34.20
ชั้นปีที่ 2	131	32.80
ชั้นปีที่ 3	103	25.80
ชั้นปีที่ 4	29	7.20
รวม	400	100

ตารางที่ 7 พบว่าระดับการศึกษาของนักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในชั้นปีที่ 1 จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.20 รองลงมาคือ ระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 131 คนคิดเป็นร้อยละ 32.80 และ ระดับชั้นปีที่ 3 จำนวน 103 คนร้อยละ 25.80 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่อง การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้านของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร โดยการนำเสนอในรูปแบบความถี่

ตารางที่ 8 แสดงจำนวน (ความถี่) ของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ

(n = 400)

การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ	ระดับของการปฏิบัติ							
	สม่ำเสมอ		บ่อยแต่ไม่ สม่ำเสมอ		เป็นบางครั้ง		น้อยครั้งหรือ ไม่ปฏิบัติเลย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม จากที่เรียนในชั้นเรียน	38	9.5	159	39.0	190	47.5	13	3.3
2. มีความพยายามที่จะให้ผล การเรียนของตนเองดีขึ้น	109	27.3	241	60.0	49	12.3	1	0.3
3. เรียนวิชาการต่างๆ ด้วยความตั้งใจ	84	21.0	179	44.8	131	32.8	6	1.5
4. พยายามทำแบบฝึกหัด ด้วยตนเอง	68	17.0	164	41.0	145	36.3	23	5.8
5. ทบทวนบทเรียนที่เรียน ไปแล้วเมื่อมีเวลาว่าง	26	6.5	100	25.0	216	54.0	58	14.5
6. ทำงานที่อาจารย์มอบ หมายจนเสร็จเรียบร้อย	162	40.5	172	43.0	55	13.8	11	2.8
7. ดูแลทำความสะอาดเสื้อผ้า ของตนเองเป็นประจำ	267	66.8	100	25.0	27	6.8	6	1.5

จากตารางที่ 8 พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสำรวจการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ด้านการพึ่งตนเองขยันหมั่นเพียรและมีความ

รับผิดชอบ นั้น นักศึกษาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากที่เรียนในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 9.5 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 39.8 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 47.5 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 3.3

นักศึกษามีความพยายามที่จะให้ผลการเรียนของตนเองดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 27.3 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 60.3 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.3 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 0.3

นักศึกษาเรียนวิชาการต่างๆด้วยความตั้งใจอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 21.0 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 44.8 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 32.8 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 1.5

นักศึกษาพยายามทำแบบฝึกหัดด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 17.0 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 41.0 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.3 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 5.8

นักศึกษาทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้วเมื่อมีเวลาว่างอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 6.5 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 25.0 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 54.0 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 14.5

นักศึกษาทำงานที่อาจารย์มอบหมายจนเสร็จเรียบร้อยอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 40.5 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 43.0 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.8 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 2.8

นักศึกษาดูแลทำความสะอาดเสื้อผ้าของตนเองเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 66.8 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 25.0 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.8 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 1.5

สรุปการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ด้านการพึ่งตนเองขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ อันดับที่ 1 คือ เรื่องของการดูแลทำความสะอาดเสื้อผ้าของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 66.8 อันดับที่ 2 คือ การทำงานที่อาจารย์มอบหมายจนเสร็จเรียบร้อย คิดเป็นร้อยละ 40.5 อันดับที่ 3 คือ มีความพยายามที่จะให้ผลการเรียนของตนเองดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 27.3 และนักศึกษาที่ปฏิบัติบ่อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลยเกี่ยวกับเรื่องทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้วเมื่อมีเวลาว่าง คิดเป็นร้อยละ 14.5 รองลงมา คือ พยายามทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 5.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 จำนวนและค่าร้อยละ ของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ด้านการประหยัดและออม จำแนกเป็นรายชื่อ

(n = 400)

การประหยัดและออม	ระดับของการปฏิบัติ							
	สม่ำเสมอ		บ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ		เป็นบางครั้ง		น้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8. เลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและไม่ให้เหลือทิ้ง	121	30.3	221	55.3	57	14.3	1	0.3
9. ดื่มน้ำเปล่ามากกว่าเครื่องดื่มชนิดต่างๆ	165	41.3	148	37.0	70	17.5	17	4.3
10. สะสมเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวัน	79	19.8	147	36.8	145	36.3	29	7.3
11. รู้จักเลือกใช้ของอย่างคุ้มค่าและไม่ฟุ่มเฟือย	80	20.0	193	48.3	118	29.5	9	2.3
12. ซ่อมเครื่องอุปโภคเท่าที่จำเป็นและเป็นประโยชน์	83	20.8	195	48.8	112	28.0	10	2.5
13. ใช้น้ำและไฟอย่างประหยัด	95	23.8	199	49.8	96	24.0	10	2.5
14. ดูแลซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวและของใช้ในบ้านที่ชำรุด	90	22.5	167	41.8	120	30.0	23	5.8
15. ใช้เวลาและแบ่งเวลาให้เป็นประโยชน์	55	13.8	228	57.0	106	26.5	11	2.8
16. รู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ได้อีก	67	16.8	153	38.3	135	33.8	45	11.3

จากตารางที่ 9 พบว่า ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครด้านการประหยัดและออมนั้นนักศึกษาเลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและไม่ให้เหลือทิ้งอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 30.3 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 55.3 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.3 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 0.3

นักศึกษาตีมน้ำเปล่ามากกว่าเครื่องตีชนิดต่างๆอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 41.3 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 37.0 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 17.5 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 4.3

นักศึกษาสะสมเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวันอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 19.8 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 36.8 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.3 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 7.3

นักศึกษารู้จักเลือกใช้อ้อยอย่างคุ้มค่าและไม่ฟุ่มเฟือยอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 20.0 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 48.3 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.5 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 2.3

นักศึกษาซื้อเครื่องอุปโภคเท่าที่จำเป็นและเป็นประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 20.8 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 48.8 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.0 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 2.5

นักศึกษาใช้น้ำและไฟอย่างประหยัดอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 23.8 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 24.0 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 49.8 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 2.5

นักศึกษาดูแลซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวและของใช้ในบ้านที่ชำรุดอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 22.5 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 30.0 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 41.8 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 5.8

นักศึกษาใช้เวลาและแบ่งเวลาให้เป็นประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 13.8 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 26.5 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 57.0 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 2.8

นักศึกษารู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ได้อีก เช่น นำกระดาษที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่อย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 16.8 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 33.8 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 38.3 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 11.3

สรุปการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ด้านการประหยัดและออมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ อันดับที่ 1 คือ เรื่องของการตีมน้ำเปล่ามากกว่าเครื่องตีชนิดต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 41.3 อันดับที่ 2 คือ เลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและไม่ให้เหลือทิ้ง คิดเป็นร้อยละ 30.3 อันดับที่ 3 คือ ใช้น้ำและไฟอย่างประหยัด คิดเป็นร้อยละ 23.8 และนักศึกษาที่ปฏิบัติบ่อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลยเกี่ยวกับเรื่องการรู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ได้อีก คิดเป็นร้อยละ 11.3 รองลงมา คือ การสะสมเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวันคิดเป็นร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 จำนวนและค่าร้อยละ ของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย จำแนกเป็นรายชื่อ

(n = 400)

การมีระเบียบวินัยและ เคารพกฎหมาย	ระดับของการปฏิบัติ							
	สม่ำเสมอ		บ่อยแต่ไม่ สม่ำเสมอ		เป็นบางครั้ง		น้อยครั้งหรือ ไม่ปฏิบัติเลย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
17. ไม่ทิ้งขยะหรือขีดเขียน ทำความสะอาดปรกแก่สถานที่ สาธารณะและที่บ้าน	203	50.8	140	35.0	49	12.3	8	2.0
18. ไม่ทำลายทรัพย์สิน ส่วนสาธารณะ	259	64.8	99	24.8	25	6.3	17	4.3
19. แต่งเครื่องแบบนักศึกษา ถูกต้องตามระเบียบของ สถานศึกษา	121	30.3	183	45.8	75	18.8	21	5.3
20. เข้าแถวเป็นระเบียบเพื่อ ซื้อสินค้าหรือการใช้บริการ	171	42.8	166	41.5	50	12.5	13	3.3
21. ไม่ส่งเสียงดังในขณะที่ อาจารย์ทำการสอน	108	27.0	193	48.3	87	21.8	12	3.0
22. ข้ามถนนบริเวณที่มี สะพานลอยหรือทางม้าลาย	115	28.8	144	36.0	110	27.5	31	7.8
23. ตัดสินปัญหาข้อขัดแย้ง กับเพื่อนด้วยสันติวิธี และยุติธรรม	151	37.8	180	45.0	57	14.3	12	3.0

จากตารางที่ 10 พบว่า ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพ กฎหมาย นั้น นักศึกษาไม่ทิ้งขยะหรือขีดเขียนทำความสกปรกแก่สถานที่สาธารณะและที่บ้านโดย ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 50.8 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 35.0 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.3 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 2.0

นักศึกษาไม่ทำลายทรัพย์สินส่วนสาธารณะโดยปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 64.8 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 24.8 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.3 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 4.3

นักศึกษาแต่งเครื่องแบบนักศึกษาถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 30.3 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 45.8 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 18.8 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 5.3

นักศึกษาเข้าแถวเป็นระเบียบเพื่อซื้อสินค้าหรือการใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็น ร้อยละ 42.8 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 41.5 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.5 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 3.3

นักศึกษาไม่ส่งเสียงดังในขณะที่อาจารย์ทำการสอนโดยปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็น ร้อยละ 27.0 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 48.3 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21.8 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 3.0

นักศึกษาข้ามถนนบริเวณที่มีสะพานลอยหรือทางม้าลายอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อย ละ 28.8 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 36.0 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 27.5 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 7.8

นักศึกษาตัดสินปัญหาข้อขัดแย้งกับเพื่อนด้วยสันติวิธี และยุติธรรมอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 37.8 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 45.0 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 14.3 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 3.0

สรุปการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมายของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ อันดับที่ 1 คือ เรื่องของการไม่ทำลายทรัพย์สินส่วนสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 64.8 อันดับที่ 2 คือ ไม่ทิ้งขยะ หรือขีดเขียนทำความสกปรกแก่สถานที่สาธารณะและที่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 50.8 อันดับที่ 3 คือ เข้าแถวเป็นระเบียบเพื่อซื้อสินค้าหรือการใช้บริการ คิดเป็นร้อยละ 42.8 และนักศึกษาที่ปฏิบัติ น้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลยเกี่ยวกับเรื่องการข้ามถนนบริเวณที่มีสะพานลอยหรือทางม้าลาย คิดเป็น ร้อยละ 7.8 รองลงมา คือ แต่งเครื่องแบบนักศึกษาถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 5.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 จำนวนและค่าร้อยละ ของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา จำแนกเป็นรายข้อ

(n = 400)

การปฏิบัติตามคุณธรรม ของศาสนา	ระดับของการปฏิบัติ							
	สม่ำเสมอ		บ่อยแต่ไม่ สม่ำเสมอ		เป็นบางครั้ง		น้อยครั้งหรือ ไม่ปฏิบัติเลย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
24. หักห้ามความโกรธไว้ และไม่คิดทำร้ายเพื่อน	166	41.5	166	41.5	60	15.0	8	2.0
25. ช่วยเหลือเพื่อนที่ต้องการ ความช่วยเหลือในสิ่งที่ ถูกต้อง	182	45.5	187	46.8	31	7.8	-	-
26. ระวังการโกรธผู้อื่นเมื่อ ถูกกระทำทำให้ไม่พอใจ	113	28.3	197	49.3	81	20.3	9	2.3
27. ไม่ถือโอกาสเอาสิ่งของ ที่ไม่ใช่ของตนมาใช้ เป็นของตัวเอง	234	58.5	118	29.5	27	6.8	21	5.3
28. ใช้วาจาที่ทำให้เกิดความ สามัคคีในระหว่างเพื่อน	160	40.0	194	48.5	40	10.0	6	1.5
29. ประพฤติตนให้ถูกต้อง เหมาะสมกับเพศและวัย	163	40.8	196	49.0	35	8.8	6	1.5

ตารางที่ 11 (ต่อ)

(n = 400)

การปฏิบัติตามคุณธรรม ของศาสนา	ระดับของการปฏิบัติ							
	สม่ำเสมอ		บ่อยแต่ไม่ สม่ำเสมอ		เป็นบางครั้ง		น้อยครั้งหรือ ไม่ปฏิบัติเลย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
30.ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ	288	72.0	67	16.8	27	6.8	18	4.5
31.ละอายต่อการกระทำผิดทุกชนิด	237	59.3	132	33.0	26	6.5	5	1.3
32. ประพฤติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่	265	66.3	113	28.3	21	5.3	1	0.3
33. ตอบแทนบุญคุณผู้ที่ให้ความอุปการะช่วยเหลือ	259	64.8	122	30.5	17	4.3	2	0.5

จากตารางที่ 11 พบว่า ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา นั้น นักศึกษาหักห้ามความโกรธไว้และไม่คิดทำร้ายเพื่อนอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 41.5 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 41.5 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.0 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 2.0

นักศึกษาช่วยเหลือเพื่อนที่ต้องการความช่วยเหลือในสิ่งที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 45.5 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 46.8 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.8

นักศึกษาระวังการโกรธผู้อื่นเมื่อถูกกระทำที่ไม่พอใจอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 28.3 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 49.3 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.3 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 2.3

นักศึกษาไม่ถือโอกาสเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนมาใช้เป็นของตัวเอง โดยปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 58.5 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 29.5 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.8 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 5.3

นักศึกษาใช้วาจาที่ทำให้เกิดความสามัคคีในระหว่างเพื่อนอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 40.0 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 48.5 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.0 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 1.5

นักศึกษาประพฤติตนให้ถูกต้องเหมาะสมกับเพศและวัยอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 40.8 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 49.0 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.8 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 1.5

นักศึกษาไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ โดยปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 72.0 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 16.8 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.8 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 4.5

นักศึกษาละอายต่อการกระทำผิดทุกชนิด โดยปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 59.3 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 33.0 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.5 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 1.3

นักศึกษาประพฤติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่อย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 66.3 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 28.3 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.3 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 0.3

นักศึกษาตอบแทนบุญคุณผู้ที่ให้ความอุปการะช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 64.8 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 30.5 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.3 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 0.5

สรุปการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ อันดับที่ 1 คือ เรื่องของการไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ คิดเป็นร้อยละ 72.0 อันดับที่ 2 คือ ประพฤติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่อย่าง คิดเป็นร้อยละ 66.3 อันดับที่ 3 คือ ตอบแทนบุญคุณผู้ที่ให้ความอุปการะช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 64.8 และนักศึกษาที่ปฏิบัติบ่อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลยเกี่ยวกับเรื่องของการไม่ถือโอกาสเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนมาใช้เป็นของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 5.3 รองลงมา คือ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 จำนวนและค่าร้อยละ ของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จำแนกเป็นรายชื่อ

(n = 400)

การมีความรักชาติ ศาสนา กษัตริย์	ระดับของการปฏิบัติ							
	สม่ำเสมอ		บ่อยแต่ไม่ สม่ำเสมอ		เป็นบางครั้ง		น้อยครั้งหรือ ไม่ปฏิบัติเลย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
34. ใช้สิ่งของที่ผลิต ในประเทศไทย	177	44.3	183	45.8	36	9.0	4	1.0
35. แต่งกายถูกต้องและ เหมาะสมกับสถานภาพ นักศึกษาและวัฒนธรรม ไทย	146	36.5	190	47.5	56	14.0	8	2.0
36. ร่วมทำบุญในศาสนา เมื่อมีโอกาส	139	34.8	163	40.8	90	22.5	8	2.0
37. ปฏิบัติตามคำสอนของ ศาสนาในชีวิตประจำวัน	116	29.0	191	47.8	90	22.5	3	0.8
38. ไม่ดูถูกเพื่อนที่นับถือ ศาสนาต่างจากตนเอง	309	77.3	65	16.3	14	3.5	12	3.0
39. ร่วมกิจกรรมแสดงความ จงรักภักดีต่อสถาบัน พระมหากษัตริย์ในวัน สำคัญและโอกาสต่างๆ	204	51.0	156	39.0	38	9.5	2	0.5
40. นำกระแสพระราชดำริ ต่างๆไปปฏิบัติใช้ใน ชีวิตประจำวัน	146	36.5	184	46.0	69	17.3	1	0.3

จากตารางที่ 12 พบว่า ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ นั้น นักศึกษาใช้สิ่งของที่ผลิตในประเทศไทยอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 44.3 ปฏิบัติ บ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 45.8 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.0 ปฏิบัติน้อยครั้ง หรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 1.0

นักศึกษาแต่งกายถูกต้องและเหมาะสมกับสถานภาพนักศึกษา และวัฒนธรรมไทย อย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 36.5 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 47.5 ปฏิบัติเป็น บางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.0 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 2.0

นักศึกษาร่วมทำบุญในศาสนาเมื่อมีโอกาสอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 34.8 ปฏิบัติ บ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 40.8 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 22.5 ปฏิบัติน้อยครั้ง หรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 2.0

นักศึกษาปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 29.0 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 47.8 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 22.5 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 0.8

นักศึกษาไม่ดูถูกเพื่อนที่นับถือศาสนาต่างจากตนเองโดยปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็น ร้อยละ 77.3 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 16.3 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.5 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 3.0

นักศึกษาร่วมกิจกรรมแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในวันสำคัญ และโอกาสต่างๆอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 51.0 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 39.0 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.5 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 0.5

นักศึกษานำกระแสพระราชดำริต่างๆไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 36.5 ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 46.0 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 17.3 ปฏิบัติน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คิดเป็นร้อยละ 0.3

สรุปการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ อันดับที่ 1 คือ เรื่องของการไม่ดูถูกเพื่อนที่นับถือศาสนาต่างจากตนเอง คิดเป็นร้อยละ 77.3 อันดับที่ 2 คือ ร่วมกิจกรรมแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในวันสำคัญและโอกาสต่างๆ คิด เป็น ร้อยละ 51.0 อันดับที่ 3 คือ นักศึกษาใช้สิ่งของที่ผลิตในประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 44.3 และนักศึกษาที่ปฏิบัติบ่อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลยเกี่ยวกับเรื่องการไม่ดูถูกเพื่อนที่นับถือศาสนาต่าง จากตนเอง คิดเป็นร้อยละ 3.0 รองลงมา คือ การแต่งกายถูกต้องและเหมาะสมกับสถานภาพ นักศึกษาและวัฒนธรรมไทย และร่วมทำบุญในศาสนาเมื่อมีโอกาสคิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้านของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร โดยการนำเสนอในรูปแบบค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ทั้ง 5 ด้านในภาพรวม

การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน	ชาย n = 211		หญิง n = 189		\bar{X} รวม	S.D รวม
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ	2.81	0.49	2.99	0.40	2.90	0.47
2. ด้านการประหยัดและออม	2.91	0.50	2.85	0.44	2.88	0.52
3. ด้านการมีระเบียบวินัยและ เคารพกฎหมาย	3.05	0.54	3.28	0.45	3.16	0.44
4. ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรม ของศาสนา	3.33	0.44	3.45	0.42	3.39	0.47
5. ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	3.17	0.49	3.39	0.43	3.27	0.47
รวม	3.05	0.36	3.19	0.29	3.13	0.33

ตารางที่ 13 พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครในภาพรวม ผลปรากฏว่ามี ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 3.13 นั่นคือนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลใน กรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน ป้อยแต่ไม่สม่ำเสมอ ถ้าพิจารณา เปรียบเทียบนักศึกษาชายกับนักศึกษาหญิง พบว่า ส่วนมากค่าเฉลี่ย ของการปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐานทั้ง 5 ด้านของนักศึกษาหญิงสูงกว่านักศึกษาชาย ยกเว้นการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ด้านการประหยัดและออม

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐาน ด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ

ข้อที่	การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน	ระดับของ การปฏิบัติ		ความหมาย
		\bar{X}	S.D.	
	การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ			
1	ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากที่เรียนในชั้นเรียน	2.55	0.71	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง
2	มีความพยายามที่จะให้ผลการเรียนของตนเองดีขึ้น	3.14	0.62	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
3	เรียนวิชาการต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ	2.85	0.76	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
4	พยายามทำแบบฝึกหัดต่างๆ ด้วยตนเอง	2.69	0.82	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
5	ทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้วเมื่อมีเวลาว่างทำงานที่	2.24	0.78	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง
6	คร่อมอบหมายจนสำเร็จเรียบร้อย	3.21	0.78	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
7	ดูแลความสะอาดเสื้อผ้าของตนเองเป็นประจำ	3.57	0.69	ปฏิบัติสม่ำเสมอ

ตารางที่ 14 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของ ด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรในระดับ ปฏิบัติสม่ำเสมอ คือการดูแลความสะอาดเสื้อผ้าของตนเองเป็นประจำซึ่งมีความเฉลี่ยสูงสุด 3.57 รองลงมาคือการทำงานที่คร่อมอบหมายจนสำเร็จเรียบร้อยมีระดับการปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ 3.21 ส่วนการมีความพยายามที่จะให้ผลการเรียนของตนเองดีขึ้นมีระดับการปฏิบัติบ่อยแต่ไม่ สม่ำเสมอ 3.14 ตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันการทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้วเมื่อมีเวลาว่าง มีระดับการปฏิบัติเป็นบางครั้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2.24

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการประหยัด และอดออม

ข้อที่	การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน	ระดับของการปฏิบัติ		ความหมาย
		\bar{X}	<i>S.D.</i>	
	การประหยัดและอดออม			
8	เลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและไม่เหลือทิ้ง	3.15	0.66	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
9	ดื่มน้ำเปล่ามากกว่าเครื่องดื่มชนิดต่างๆ	3.15	0.86	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
10	สะสมเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวัน	2.69	0.87	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
11	รู้จักเลือกใช้ของอย่างคุ้มค่าและไม่ฟุ่มเฟือย	2.86	0.75	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
12	ซื้อเครื่องอุปโภคเท่าที่จำเป็นและเป็นประโยชน์	2.88	0.76	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
13	ใช้น้ำและไฟอย่างประหยัด	2.95	0.76	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
14	ดูแลซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว และของใช้ในบ้านที่ชำรุด	2.81	0.85	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
15	ใช้เวลาว่างและแบ่งเวลาให้เป็นประโยชน์	2.82	0.69	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
16	รู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ได้ อีก เช่น นำกระดาษที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่	2.60	0.90	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ

ตารางที่ 15 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการประหยัด และอดออมในระดับปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คือการไม่ทำลายทรัพย์สินส่วนสาธารณะ ซึ่งมีความเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 2 ข้อคือการเลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและไม่เหลือทิ้ง และการดื่มน้ำเปล่ามากกว่าเครื่องดื่มชนิดต่างๆ 3.15 รองลงมาคือการใช้น้ำและไฟอย่างประหยัด มีระดับการปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ 2.95 ส่วนการซื้อเครื่องอุปโภคเท่าที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ มีระดับการปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ 2.88 ตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันการรู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ได้ อีก เช่น นำกระดาษที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ มีระดับการปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2.86

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย

ข้อที่	การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน	ระดับของการปฏิบัติ		ความหมาย
		\bar{X}	S.D.	
17	การมีระเบียบ และเคารพกฎหมาย ไม่ทิ้งขยะหรือขีดเขียนทำความสกปรกสถานที่ สาธารณะและที่บ้าน	3.35	0.77	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
18	ไม่ทำลายทรัพย์สินส่วนสาธารณะ	3.50	0.80	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
19	แต่งเครื่องแบบนักเรียนถูกต้องตาม ระเบียบของสถานศึกษา	3.01	0.84	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
20	เข้าแถวเป็นระเบียบเพื่อซื้อสินค้าหรือการ ให้บริการ	3.24	0.79	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
21	ไม่ส่งเสียงดังในขณะที่ครูทำการสอน	2.99	0.78	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
22	ข้ามถนนบริเวณที่มีสะพานลอย หรือทางม้าลาย	2.86	0.92	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
23	ตัดสินปัญหาข้อขัดแย้งกับเพื่อน ด้วยสันติวิธีและยุติธรรม	3.17	0.78	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ

ตารางที่ 16 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมายในระดับปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ คือการไม่ทำลายทรัพย์สินส่วนสาธารณะ ซึ่งมีความเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.50$) รองลงมาคือการไม่ทิ้งขยะหรือขีดเขียนทำความสกปรกสถานที่สาธารณะและที่บ้าน มีระดับการปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.35$) ส่วนการเข้าแถวเป็นระเบียบเพื่อซื้อสินค้าหรือการให้บริการ มีระดับการปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.14$) ตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันข้ามถนนบริเวณที่มีสะพานลอย หรือทางม้าลาย มีระดับการปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.86$)

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

ข้อที่	การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน	ระดับของการปฏิบัติ		ความหมาย
		\bar{X}	<i>S.D.</i>	
	การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา			
24	หักห้ามความโกรธไว้ และไม่คิดทำร้ายเพื่อน	3.23	0.77	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
25	ช่วยเหลือเพื่อนที่ต้องการความช่วยเหลือในสิ่งที่ถูกต้อง	3.38	0.63	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
26	ระงับการโกรธผู้อื่น เมื่อถูกกระทำทำให้ไม่พอใจ	3.04	0.76	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
27	ไม่ถือโอกาสเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนมาไว้เป็นของส่วนตัว	3.41	0.83	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
28	ใช้วาจาที่ทำให้เกิดความสามัคคี ระหว่างเพื่อน	3.27	0.70	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
29	ประพฤติตนให้ถูกต้องเหมาะสมกับเพศและวัย	3.29	0.69	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
30	ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ	3.56	0.81	ปฏิบัติสม่ำเสมอ
31	ละอายต่อการกระทำผิดทุกชนิด	3.50	0.68	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
32	ประพฤติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่	3.61	0.60	ปฏิบัติสม่ำเสมอ
33	ตอบแทนบุญคุณผู้ที่ให้ความอุปการะช่วยเหลือ	3.59	0.60	ปฏิบัติสม่ำเสมอ

ตารางที่ 17 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาในระดับปฏิบัติ

สม่ำเสมอ คือการประพฤติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ซึ่งมีความเฉลี่ยสูงสุด 3.61 รองลงมา คือการตอบแทนบุญคุณผู้ที่ให้ความอุปการะช่วยเหลือมีระดับการปฏิบัติสม่ำเสมอ 3.59 ส่วนการไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ มีระดับการปฏิบัติสม่ำเสมอ 3.56 ตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันระงับการโกรธผู้อื่นเมื่อถูกกระทำทำให้ไม่พอใจ มีระดับการปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3.04

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ข้อที่	การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน	ระดับของการปฏิบัติ		ความหมาย
		\bar{X}	S.D.	
	การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์			
34	ใช้สิ่งของที่ผลิตในประเทศไทย	3.33	0.68	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
35	แต่งกายถูกต้องและเหมาะสมกับสถานภาพนักเรียนและวัฒนธรรมไทย	3.19	0.74	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
36	ร่วมทำบุญในศาสนาเมื่อมีโอกาส	3.08	0.80	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
37	ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาในชีวิตประจำวัน	3.05	0.74	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
38	ไม่ดูถูกเพื่อนที่นับถือศาสนาต่างจากตนเอง	3.68	0.69	ปฏิบัติสม่ำเสมอ
39	ร่วมกิจกรรมแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในวันสำคัญและโอกาสต่าง ๆ	3.40	0.68	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
40	นำกระแสพระราชดำริต่าง ๆ ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	3.19	0.72	ปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ

ตารางที่ 18 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ในระดับปฏิบัติสม่ำเสมอ คือการไม่ดูถูกเพื่อนที่นับถือศาสนาต่างจากตนเอง ซึ่งมีความเฉลี่ยสูงสุด 3.68 รองลงมาคือการร่วมกิจกรรมแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในวันสำคัญและโอกาสต่าง ๆ มีระดับการปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ 3.40 ส่วนการใช้สิ่งของที่ผลิตในประเทศไทย มีระดับการปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ 3.40 ตามลำดับ ในขณะที่เดียวกัน การปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาในชีวิตประจำวัน มีระดับการปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3.05

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้านของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย 3 สมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 เพศที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ช่วงอายุที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1 เพศที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกัน

H_0 : เพศที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานไม่แตกต่างกัน

H_1 : เพศที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกัน

ตารางที่ 19 แสดงผลการทดสอบการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานจำแนกตามเพศ

ข้อที่	การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน	เพศ	n	t	Prob.
	การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ				
1.	ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากที่เรียนในชั้นเรียน	ชาย	211	0.126	0.900
		หญิง	189		
2.	มีความพยายามที่จะให้ผลการเรียนของตนเองดีขึ้น	ชาย	211	2.205	0.028*
		หญิง	189		
3.	เรียนวิชาการต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ	ชาย	211	2.102	0.036*
		หญิง	189		
4.	พยายามทำแบบฝึกหัดต่างๆ ด้วยตนเอง	ชาย	211	2.981	0.003**
		หญิง	189		
5.	ทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้วเมื่อมีเวลาว่าง	ชาย	211	0.721	0.471*
		หญิง	189		
6.	ทำงานที่ครูมอบหมายจนสำเร็จเรียบร้อย	ชาย	211	3.359	0.001**
		หญิง	189		
7.	ดูแลความสะอาดเสื้อผ้าของตนเองเป็นประจำ	ชาย	211	5.973	0.000**
		หญิง	189		
	รวม			3.894	0.000**

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อที่	การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน	เพศ	n	t	Prob.
	การประหยัดและออม				
8.	เลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและไม่เหลือทิ้ง	ชาย	211	3.284	0.001**
		หญิง	189		
9.	เติมน้ำเปล่ามากกว่าเครื่องดื่มชนิดต่างๆ	ชาย	211	1.617	0.107
		หญิง	189		
10.	สะสมเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวัน	ชาย	211	1.316	0.189
		หญิง	189		
11.	รู้จักเลือกใช้ของอย่างคุ้มค่าและไม่ฟุ่มเฟือย	ชาย	211	1.259	0.209
		หญิง	189		
12.	ซื้อเครื่องอุปโภคเท่าที่จำเป็นและเป็นประโยชน์	ชาย	211	0.376	0.707
		หญิง	189		
13.	ใช้น้ำและไฟอย่างประหยัด	ชาย	211	0.781	0.435
		หญิง	189		
14.	ดูแลซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว และของใช้ในบ้านที่ชำรุด	ชาย	211	3.975	0.000**
		หญิง	189		
15.	ใช้เวลาว่างและแบ่งเวลาให้เป็นประโยชน์	ชาย	211	1.230	0.219
		หญิง	189		
16.	รู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ได้ อีก เช่น นำกระดาษที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่	ชาย	211	2.210	0.028*
		หญิง	189		
	รวม			1.314	0.190

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อที่	การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน	เพศ	n	t	Prob.
	การมีระเบียบ และเคารพกฎหมาย				
17.	ไม่ทิ้งขยะหรือขีดเขียนทำความสกปรกสถานที่ สาธารณะและที่บ้าน	ชาย	211	3.947	0.000**
		หญิง	189		
18.	ไม่ทำลายทรัพย์สินส่วนสาธารณะ	ชาย	211	4.449	0.000**
		หญิง	189		
19.	แต่งเครื่องแบบนักเรียนถูกต้องตาม ระเบียบของสถานศึกษา	ชาย	211	7.257	0.000**
		หญิง	189		
20.	เข้าแถวเป็นระเบียบเพื่อซื้อสินค้าหรือการให้บริการ	ชาย	211	3.475	0.001**
		หญิง	189		
21.	ไม่ส่งเสียงดังในขณะที่ครูทำการสอน	ชาย	211	2.509	0.013*
		หญิง	189		
22.	ข้ามถนนบริเวณที่มีสะพานลอย หรือทางม้าลาย	ชาย	211	0.874	0.383
		หญิง	189		
23.	ตัดสินปัญหาข้อขัดแย้งกับเพื่อน ด้วยสันติวิธีและยุติธรรม	ชาย	211	0.266	0.791
		หญิง	189		
	รวม			4.485	0.000**

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อที่	การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน	เพศ	n	t	Prob.
	การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา				
24	หักห้ามความโกรธไว้ และไม่คิดทำร้ายเพื่อน	ชาย	211	0.710	0.478
		หญิง	189		
25	ช่วยเหลือเพื่อนที่ต้องการความช่วยเหลือในสิ่งที่ถูกต้อง	ชาย	211	2.035	0.043*
		หญิง	189		
26	ระงับการโกรธผู้อื่น เมื่อถูกกระทำที่ไม่พอใจ	ชาย	211	1.006	0.315
		หญิง	189		
27	ไม่ถือโอกาสเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนมาใช้เป็นของตัวเอง	ชาย	211	2.056	0.040*
		หญิง	189		
28	ใช้วาจาที่ทำให้เกิดความสามัคคี ระหว่างเพื่อน	ชาย	211	0.139	0.890
		หญิง	189		
29	ประพฤติตนให้ถูกต้องเหมาะสมกับเพศและวัย	ชาย	211	2.672	0.008**
		หญิง	189		
30	ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ	ชาย	211	1.952	0.052
		หญิง	189		
31	ละอายต่อการกระทำผิดทุกชนิด	ชาย	211	2.999	0.003**
		หญิง	189		
32	ประพฤติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่	ชาย	211	2.292	0.022*
		หญิง	189		
33	ตอบแทนบุญคุณผู้ที่ให้ความอุปการะช่วยเหลือ	ชาย	211	3.143	0.022*
		หญิง	189		
	รวม			2.651	0.008**

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อที่	การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน	เพศ	n	t	Prob.
	การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์				
34	ใช้สิ่งของที่ผลิตในประเทศไทย	ชาย	211	3.301	0.001**
		หญิง	189		
35	แต่งกายถูกต้องและเหมาะสมกับสถานภาพนักเรียน และวัฒนธรรมไทย	ชาย	211	6.519	0.000**
		หญิง	189		
36	ร่วมทำบุญในศาสนาเมื่อมีโอกาส	ชาย	211	3.199	0.001**
		หญิง	189		
37	ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาในชีวิตประจำวัน	ชาย	211	2.536	0.012*
		หญิง	189		
38	ไม่ดูถูกเพื่อนที่นับถือศาสนาต่างจากตนเอง	ชาย	211	1.163	0.246
		หญิง	189		
39	ร่วมกิจกรรมแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบัน พระมหากษัตริย์ในวันสำคัญและโอกาสต่าง ๆ	ชาย	211	2.893	0.004**
		หญิง	189		
40	นำกระแสพระราชดำริต่าง ๆ ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	ชาย	211	2.470	0.014*
		หญิง	189		
	รวม			4.890	0.000**

$p^* < 0.05$

$p^{**} < 0.01$

จากผลการทดสอบตารางที่ 19 โดยใช้ t-test Independent พบว่าเพศที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่า Prob. เท่ากับ 0.000 ($0.000 < 0.05$) นั่นก็คือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ถ้าพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานในด้านการฟังตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ เรื่องของการมีความพยายามที่จะให้ผลการเรียนของตนเองดีขึ้น , การเรียนวิชาการต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ และการทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้วเมื่อมีเวลาว่าง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (มีค่า Prob. < 0.05) และนักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน เรื่องของการพยายามทำแบบฝึกหัดต่างๆ ด้วย

ตนเอง , การทำงานที่ครุมอบหมายจนสำเร็จเรียบร้อย และการดูแลความสะอาดเสื้อผ้าของตนเองเป็นประจำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (มีค่า Prob. < 0.01)

นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานในด้านการประหยัดและออม เรื่องการรู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ได้ อีก เช่น นำกระดาษที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (มีค่า Prob. < 0.05) และนักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานเรื่องการเลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและไม่เหลือทิ้ง และเรื่องการดูแลซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว และของใช้ในบ้านที่ชำรุดใช้เวลาว่างและแบ่งเวลาให้เป็นประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (มีค่า Prob. < 0.01)

นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานในด้านการมีระเบียบและเคารพกฎหมาย เรื่อง การไม่ส่งเสียงดังในขณะที่ครูทำการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (มีค่า Prob. < 0.05) และนักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานเรื่องการไม่ทิ้งขยะหรือขีดเขียนทำความสกปรกสถานที่สาธารณะและที่บ้าน , การไม่ทำลายทรัพย์สินส่วนสาธารณะ , การแต่งเครื่องแบบนักเรียนถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา และ การเข้าแถวเป็นระเบียบเพื่อซื้อสินค้าหรือการให้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (มีค่า Prob. < 0.01)

นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานในด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา เรื่องการช่วยเหลือเพื่อนที่ต้องการความช่วยเหลือในสิ่งที่ถูกต้อง , การไม่ถือโอกาสเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนมาใช้เป็นของส่วนตัว , การประพฤติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ , การตอบแทนบุญคุณผู้ให้ความอุปการะช่วยเหลือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (มีค่า Prob. < 0.05) และนักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานเรื่องการประพฤติตนให้ถูกต้องเหมาะสมกับเพศและวัย และเรื่องการละอายต่อการกระทำผิดทุกชนิดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (มีค่า Prob. < 0.01)

นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานในด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เรื่องการปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาในชีวิตประจำวัน และการนำกระแสพระราชดำริต่าง ๆ ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (มีค่า Prob. < 0.05) และนักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานเรื่องการใช้สิ่งของที่ผลิตในประเทศไทย , การแต่งกายถูกต้อง และเหมาะสมกับสถานภาพนักเรียนและวัฒนธรรมไทย , การร่วมทำบุญในศาสนาเมื่อมีโอกาส และเรื่องการร่วมกิจกรรมแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในวันสำคัญและโอกาสต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (มีค่า Prob. < 0.01)

สมมติฐานที่ 2 ช่วงอายุที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกัน

H_0 : ช่วงอายุที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานไม่แตกต่างกัน

H_1 : ช่วงอายุที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกัน

ตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่มีอายุต่างกันโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ข้อ ที่	การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob.
1.	การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากที่ เรียนในชั้นเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.281	0.094	0.185	0.907
		ภายในกลุ่ม	369	200.509	0.509		
		รวม	399	200.790			
2.	มีความพยายามที่จะให้ผลการ เรียนของตนเองดีขึ้น	ระหว่างกลุ่ม	3	0.344	0.115	0.296	0.828
		ภายในกลุ่ม	369	153.246	0.387		
		รวม	399	153.590			
3.	เรียนวิชาการต่าง ๆ ด้วยความ ตั้งใจ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.339	0.113	0.195	0.900
		ภายในกลุ่ม	369	229.958	0.581		
		รวม	399	230.297			
4.	พยายามทำแบบฝึกหัดต่างๆ ด้วยตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	3	0.203	0.068	0.100	0.960
		ภายในกลุ่ม	369	266.975	0.674		
		รวม	399	267.178			
5.	ทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้ว เมื่อมีเวลาว่าง	ระหว่างกลุ่ม	3	0.521	0.174	0.287	0.835
		ภายในกลุ่ม	369	239.389	0.605		
		รวม	399	239.910			
6.	ทำงานที่ครูมอบหมายจนสำเร็จ เรียบร้อย	ระหว่างกลุ่ม	3	0.862	0.287	0.470	0.703
		ภายในกลุ่ม	369	242.075	0.611		
		รวม	399	242.938			
7.	ดูแลความสะอาดเสื้อผ้าของ ตนเองเป็นประจำ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.454	0.485	1.028	0.380
		ภายในกลุ่ม	369	186.586	0.471		
		รวม	399	188.040			
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.179	0.726	0.069	0.976

	ภายในกลุ่ม	369	4159.259	10.503		
	รวม	399	4161.438			

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ข้อ ที่	การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob.
8.	การประหยัดและออม เลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่า และไม่เหลือทิ้ง	ระหว่างกลุ่ม	3	0.312	0.104	0.239	0.869
		ภายในกลุ่ม	396	172.078	0.435		
		รวม	399	172.390			
9.	ดื่มน้ำเปล่ามากกว่าเครื่องดื่ม ชนิดต่างๆ	ระหว่างกลุ่ม	3	4.000	1.333	1.823	0.142
		ภายในกลุ่ม	396	289.697	0.732		
		รวม	399	293.698			
10.	สะสมเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่าย ประจำวัน	ระหว่างกลุ่ม	3	3.639	1.213	1.612	0.186
		ภายในกลุ่ม	396	297.921	0.752		
		รวม	399	301.560			
11.	รู้จักเลือกใช้อย่างคุ้มค่าและ ไม่ฟุ่มเฟือย	ระหว่างกลุ่ม	3	2.881	0.960	1.703	0.166
		ภายในกลุ่ม	396	223.279	0.564		
		รวม	399	226.160			
12.	ซื้อเครื่องอุปโภคเท่าที่จำเป็น และเป็นประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	1.942	0.647	1.129	0.337
		ภายในกลุ่ม	396	227.055	0.573		
		รวม	399	228.997			
13.	ใช้น้ำและไฟอย่างประหยัด	ระหว่างกลุ่ม	3	0.885	0.295	0.510	0.676
		ภายในกลุ่ม	396	229.013	0.578		
		รวม	399	229.898			
14.	ดูแลซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ ส่วนตัว และของใช้ในบ้านที่ ชำรุด	ระหว่างกลุ่ม	3	3.835	1.278	1.784	0.150
		ภายในกลุ่ม	396	283.725	0.716		
		รวม	399	287.560			
15.	ใช้เวลาว่างและแบ่งเวลาให้เป็น ประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	1.522	0.507	1.057	0.367
		ภายในกลุ่ม	396	190.155	0.480		
		รวม	399	191.677			

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ข้อ ที่	การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob.
16.	รู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมา ใช้ได้อีก	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	5.376 314.214 319.590	1.792 0.793	2.258	0.081
	รวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	41.688 7225.422 7267.11	13.896 18.246	0.762	0.516
17.	การมีระเบียบ และเคารพ กฎหมาย ไม่ทิ้งขยะหรือขีดเขียนทำความ สกปรกสถานที่สาธารณะและที่ บ้าน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	0.316 236.074 236.390	0.105 0.596	0.177	0.912
18.	ไม่ทำลายทรัพย์สินส่วน สาธารณะ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	1.624 250.376 252.000	0.541 0.632	0.856	0.464
19.	แต่งเครื่องแบบนักเรียนถูกต้อง ตามระเบียบของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	2.888 277.072 279.960	0.963 0.700	1.376	0.250
20.	เข้าแถวเป็นระเบียบเพื่อซื้อ สินค้าหรือการให้บริการ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	1.241 249.196 250.438	0.414 0.629	0.658	0.579
21.	ไม่ส่งเสียงดังในขณะที่ครูทำ การสอน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	2.676 240.302 242.977	0.892 0.607	1.470	0.222
22.	ข้ามถนนบริเวณที่มีสะพานลอย หรือทางม้าลาย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	3.235 337.643 340.878	1.078 0.853	1.265	0.286

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ข้อ ที่	การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob.
23.	ตัดสินใจปัญหาข้อขัดแย้งกับ เพื่อนด้วยสันติวิธีและยุติธรรม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	3.611 240.139 243.750	1.204 0.606	1.985	0.116
	รวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	78.190 5113.288 5191.477	26.063 12.912	2.018	0.111
24.	การปฏิบัติตามคุณธรรมของ ศาสนา หักห้ามความโกรธไว้ และไม่ คิดทำร้ายเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	0.926 236.824 237.750	0.309 0.598	0.516	0.671
25.	ช่วยเหลือเพื่อนที่ต้องการความ ช่วยเหลือในสิ่งที่ถูกต้อง	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	0.908 155.090 155.998	0.303 0.392	0.773	0.510
26.	ระงับการโกรธผู้อื่น เมื่อถูก กระทำที่ไม่พอใจ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	0.644 228.866 229.510	0.215 0.578	0.371	0.774
27.	ไม่ถือโอกาสเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ ของตนมาใช้เป็นของตัวเอง	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	2.982 273.955 276.937	0.994 0.692	1.437	0.232
28.	ใช้วาจาที่ทำให้เกิดความ สามัคคีระหว่างเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	0.186 194.654 194.840	0.062 0.492	0.126	0.945
29.	ประพฤติตนให้ถูกต้อง เหมาะสมกับเพศและวัย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	0.262 188.098 188.360	0.087 0.475	0.184	0.908
30.	ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	3.062 257.375 260.438	1.021 0.650	1.571	0.196

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ข้อ ที่	การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob.
31.	ละเอียดต่อการกระทำผิดทุก ชนิด	ระหว่างกลุ่ม	3	2.391	0.797	1.757	0.155
		ภายในกลุ่ม	396	179.607	0.454		
		รวม	399	181.998			
32.	ประพฤติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อ แม่	ระหว่างกลุ่ม	3	.486	0.162	0.448	0.719
		ภายในกลุ่ม	396	143.104	0.361		
		รวม	399	143.590			
33.	ตอบแทนบุญคุณผู้ที่ให้ความ อุปการะช่วยเหลือ	ระหว่างกลุ่ม	3	.560	0.187	0.521	0.668
		ภายในกลุ่ม	396	141.830	0.358		
		รวม	399	142.390			
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	4.920	1.640	0.086	0.968
		ภายในกลุ่ม	396	7590.830	19.169		
		รวม	399	7595.750			
34.	การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ใช้สิ่งของที่ผลิตในประเทศไทย	ระหว่างกลุ่ม	3	2.323	0.774	1.680	0.171
		ภายในกลุ่ม	396	182.455	0.461		
		รวม	399	184.778			
35.	แต่งกายถูกต้องและเหมาะสม กับสถานภาพนักเรียนและ วัฒนธรรมไทย	ระหว่างกลุ่ม	3	1.661	0.554	1.003	0.391
		ภายในกลุ่ม	396	218.649	0.552		
		รวม	399	220.310			
36.	ร่วมทำบุญในศาสนาเมื่อมี โอกาส	ระหว่างกลุ่ม	3	3.456	1.152	1.790	0.148
		ภายในกลุ่ม	396	254.821	0.643		
		รวม	399	258.277			
37.	ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา ในชีวิตประจำวัน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.443	0.481	0.884	0.450
		ภายในกลุ่ม	396	215.557	0.544		
		รวม	399	217.000			
38.	ไม่ดูถูกเพื่อนที่นับถือศาสนา ต่างจากตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	3	1.380	0.460	0.979	0.402
		ภายในกลุ่ม	396	186.017	0.470		
		รวม	399	187.398			

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ข้อ ที่	การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob.
39.	ร่วมกิจกรรมแสดงความ จงรักภักดีต่อสถาบัน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.932	0.311	0.671	0.570
		ภายในกลุ่ม	396	183.458	0.463		
		รวม	399	184.390			
40.	พระมหากษัตริย์ในวันสำคัญ และโอกาสต่าง ๆ นำกระแสพระราชดำริต่าง ๆ ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.455	0.152	0.294	0.830
		ภายในกลุ่ม	396	204.483	0.516		
		รวม	399	204.938			
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	14.575	4.858	0.442	0.723
		ภายในกลุ่ม	396	4354.865	10.997		
		รวม	399	4369.440			

$p^* < 0.05$

$p^{**} < 0.01$

จากผลการทดสอบตารางที่ 20 โดยใช้ One Way ANOVA พบว่าช่วงอายุที่แตกต่าง
กันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานในทุกด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.05 และที่ระดับ 0.01 มีค่า Prob. เท่ากับ 0.723 ($0.723 > 0.01$) นั่นก็คือ ยอมรับสมมติฐาน
หลัก (H_0) ปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1)

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกัน

H_0 : ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานไม่แตกต่างกัน

H_1 : ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกัน

ตารางที่ 21 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ข้อ ที่	การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob.
1.	การพึ่งตนเองขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากที่ เรียนในชั้นเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.435	0.145	0.287	0.835
		ภายในกลุ่ม	369	200.355	0.506		
		รวม	399	200.790			
2.	มีความพยายามที่จะให้ผลการ เรียนของตนเองดีขึ้น	ระหว่างกลุ่ม	3	0.857	0.286	0.741	0.528
		ภายในกลุ่ม	369	152.733	0.386		
		รวม	399	153.590			
3.	เรียนวิชาการต่าง ๆ ด้วยความ ตั้งใจ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.489	0.163	0.281	0.839
		ภายในกลุ่ม	369	229.809	0.580		
		รวม	399	230.298			
4.	พยายามทำแบบฝึกหัดต่างๆ ด้วยตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	3	.295	.098	.146	0.932
		ภายในกลุ่ม	369	266.883	.674		
		รวม	399	267.177			
5.	ทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้ว เมื่อมีเวลาว่าง	ระหว่างกลุ่ม	3	1.467	0.489	0.812	0.488
		ภายในกลุ่ม	369	238.443	0.602		
		รวม	399	239.910			
6.	ทำงานที่ครูมอบหมายจนสำเร็จ เรียบร้อย	ระหว่างกลุ่ม	3	1.951	0.650	1.069	0.362
		ภายในกลุ่ม	369	240.987	0.609		
		รวม	399	242.938			
7.	ดูแลความสะอาดเสื้อผ้าของ ตนเองเป็นประจำ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.914	0.971	2.078	0.103
		ภายในกลุ่ม	369	185.126	0.467		
		รวม	399	188.040			
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	21.960	7.320	0.700	0.552
		ภายในกลุ่ม	369	4139.477	10.453		
		รวม	399	4161.438			

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อ ที่	การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob.
8.	การประหยัดและออม เลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่า และไม่เหลือทิ้ง	ระหว่างกลุ่ม	3	1.479	0.493	1.142	0.332
		ภายในกลุ่ม	396	170.911	0.432		
		รวม	399	172.390			
9.	ดื่มน้ำเปล่ามากกว่าเครื่องดื่ม ชนิดต่างๆ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.610	0.870	1.184	0.316
		ภายในกลุ่ม	396	291.087	0.735		
		รวม	399	293.697			
10.	สะสมเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่าย ประจำวัน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.805	0.268	0.353	0.787
		ภายในกลุ่ม	396	300.755	0.759		
		รวม	399	301.560			
11.	รู้จักเลือกใช้อย่างคุ้มค่าและ ไม่ฟุ่มเฟือย	ระหว่างกลุ่ม	3	0.328	0.109	0.192	0.902
		ภายในกลุ่ม	396	225.832	0.570		
		รวม	399	226.160			
12.	ซื้อเครื่องอุปโภคเท่าที่จำเป็น และเป็นประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	0.963	0.321	0.557	0.644
		ภายในกลุ่ม	396	228.035	0.576		
		รวม	399	228.998			
13.	ใช้น้ำและไฟอย่างประหยัด	ระหว่างกลุ่ม	3	1.618	0.539	0.935	0.424
		ภายในกลุ่ม	396	228.280	0.576		
		รวม	399	229.897			
14.	ดูแลซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ ส่วนตัว และของใช้ในบ้านที่ ชำรุด	ระหว่างกลุ่ม	3	2.911	0.970	1.350	0.258
		ภายในกลุ่ม	396	284.649	0.719		
		รวม	399	287.560			
15.	ใช้เวลาว่างและแบ่งเวลาให้เป็น ประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	0.574	0.191	0.396	0.756
		ภายในกลุ่ม	396	191.104	0.483		
		รวม	399	191.677			

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อ ที่	การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob.
16.	รู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมา ใช้ได้อีก	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	3.511 316.079 319.590	1.170 0.798	1.466	0.223
	รวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	57.063 7210.047 7267.110	19.021 18.207	1.045	0.373
17.	การมีระเบียบ และเคารพ กฎหมาย ไม่ทิ้งขยะหรือขีดเขียนทำความ สกปรกสถานที่สาธารณะและที่ บ้าน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	0.333 236.057 236.390	0.111 0.596	0.186	0.906
18.	ไม่ทำลายทรัพย์สินส่วน สาธารณะ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	1.516 250.484 252.000	0.505 0.633	0.799	0.495
19.	แต่งเครื่องแบบนักเรียนถูกต้อง ตามระเบียบของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	0.683 279.277 279.960	0.228 0.705	0.323	0.809
20.	เข้าแถวเป็นระเบียบเพื่อซื้อ สินค้าหรือการให้บริการ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	2.770 247.667 250.438	0.923 0.625	1.476	0.220
21.	ไม่ส่งเสียงดังในขณะที่ครูทำ การสอน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	3.298 239.679 242.977	1.099 0.605	1.816	0.144
22.	ข้ามถนนบริเวณที่มีสะพานลอย หรือทางม้าลาย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	5.306 335.572 340.878	1.769 0.847	2.087	0.101

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อ ที่	การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob.
23.	ตัดสินใจปัญหาข้อขัดแย้งกับ เพื่อนด้วยสันติวิธีและยุติธรรม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	6.253 237.497 243.750	2.084 0.600	3.475	0.016*
	รวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	100.236 5091.242 5191.477	33.412 12.857	2.599	0.052
24.	การปฏิบัติตามคุณธรรมของ ศาสนา หักห้ามความโกรธไว้ และไม่ คิดทำร้ายเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	1.079 236.671 237.750	0.360 0.598	0.602	0.614
25.	ช่วยเหลือเพื่อนที่ต้องการความ ช่วยเหลือในสิ่งที่ถูกต้อง	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	2.587 153.411 155.998	0.862 0.387	2.226	0.085
26.	ระับการโกรธผู้อื่น เมื่อถูก กระทำไม่พอใจ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	0.147 229.363 229.510	0.049 0.579	0.084	0.969
27.	ไม่ถือโอกาสเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ ของตนมาใช้เป็นของตัวเอง	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	2.379 274.559 276.937	0.049 0.579	0.084	0.969
28.	ใช้วาจาที่ทำให้เกิดความ สามัคคีระหว่างเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	0.343 194.497 194.840	0.114 0.491	0.233	0.874
29.	ประพฤติตนให้ถูกต้อง เหมาะสมกับเพศและวัย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	0.803 187.557 188.360	0.268 0.474	0.565	0.638
30.	ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	0.445 259.993 260.438	0.148 0.657	0.226	0.879

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อ ที่	การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob.
31.	ละอายต่อการกระทำผิดทุก ชนิด	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	1.894 180.104 181.998	0.631 0.455	1.388	0.246
32.	ประพฤติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อ แม่	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	2.088 141.502 143.590	0.696 0.357	1.948	0.121
33.	ตอบแทนบุญคุณผู้ที่ให้ความ อุปการะช่วยเหลือ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	0.178 142.212 142.390	0.059 0.359	0.165	0.920
	รวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	33.950 7561.800 7595.750	11.317 19.095	0.593	0.620
34.	การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ใช้สิ่งของที่ผลิตในประเทศไทย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	.980 183.797 184.777	0.327 0.464	0.704	0.550
35.	แต่งกายถูกต้องและเหมาะสม กับสถานภาพนักเรียนและ วัฒนธรรมไทย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	2.530 217.780 220.310	0.843 0.550	1.533	0.205
36.	ร่วมทำบุญในศาสนาเมื่อมี โอกาส	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	3.046 255.232 258.278	1.015 0.645	1.575	0.195
37.	ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา ในชีวิตประจำวัน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	.596 216.404 217.000	0.199 0.546	0.364	0.779
38.	ไม่ดูถูกเพื่อนที่นับถือศาสนา ต่างจากตนเอง	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 396 399	2.255 185.142 187.398	0.752 0.468	1.608	0.187

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อ ที่	การปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Prob.
39.	ร่วมกิจกรรมแสดงความ จงรักภักดีต่อสถาบัน	ระหว่างกลุ่ม	3	3.118	1.039	2.270	0.080
		ภายในกลุ่ม	396	181.272	0.458		
		รวม	399	184.390			
40.	พระมหากษัตริย์ในวันสำคัญ และโอกาสต่าง ๆ นำกระแสพระราชดำริต่าง ๆ ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.499	0.166	0.322	0.809
		ภายในกลุ่ม	396	204.438	0.516		
		รวม	399	204.938			
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	57.538	19.179	1.761	0.154
		ภายในกลุ่ม	396	4311.902	10.889		
		รวม	399	4369.440			

p* < 0.05

p** < 0.01

จากผลการทดสอบตารางที่ 20 โดยใช้ One Way ANOVA พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่า Prob. เท่ากับ 0.154 ($0.154 > 0.05$) นั่นก็คือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) ปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) ยกเว้นนักศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการมีระเบียบและเคารพกฎหมาย เรื่องของการตัดสินใจหาข้อขัดแย้งกับเพื่อนด้วยสันติวิธีและยุติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่า Prob. เท่ากับ 0.016 ($0.016 < 0.05$) นั่นก็คือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1)

เนื่องจากนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย เรื่องการตัดสินใจหาข้อขัดแย้งกับเพื่อนด้วยสันติวิธีและยุติธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบโดยทดสอบคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ LSD ดังแสดงในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกัน ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย โดยทดสอบคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่

ระดับชั้นการศึกษา	\bar{X}	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4
		3.19	3.22	3.08	3.00
ชั้นปีที่ 1	3.19	-	0.03	0.11	0.19
ชั้นปีที่ 2	3.22		-	0.14*	0.22*
ชั้นปีที่ 3	3.08			-	0.08
ชั้นปีที่ 4	3.00				-

$p^* < 0.05$

จากตารางที่ 22 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ชั้นปีที่ 2 มีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย มากกว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 และส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจและเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ จำนวน 40 ข้อ

5.1 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

5.1.1 เพื่อสำรวจพฤติกรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร

5.1.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครระหว่างนักศึกษาชายกับนักศึกษาหญิง

5.1.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน

5.1.4 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่มีระดับชั้นการศึกษาแตกต่างกัน

5.1.5 เพื่อศึกษาแนวทางในการปลูกฝังค่านิยมพื้นฐาน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ในปีการศึกษา 2549 รวม 12 วิทยาเขต ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 11,074 คน

ตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยใช้ตารางสุ่มตามหลักเกณฑ์ของ เครชชี (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan 1970) หาจำนวนตัวอย่างได้ 375 คน แต่ผู้วิจัยเลือกเอาเป็นจำนวนเต็ม 400 คน แยกเป็นนักศึกษาชาย 211 คน และนักศึกษาหญิง 189 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามของ นายเชาวลิต สุไลมานดี วิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาการนำความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ไป ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร หลักสูตรปริญญาครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2543 มาปรับใช้กับงานวิจัยเรื่องนี้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เดินทางไปแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาที่เป็นตัวอย่างประชากร จำนวน 12 วิทยาเขต และ เก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดด้วยตนเอง แบบสอบถามที่นำไปแจก ให้นักศึกษาตอบ จำนวน 400 ฉบับ ได้รับคืนมาทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับข้อมูลที่เป็นสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ซึ่งจำแนกตามเพศ อายุ และระดับชั้น การศึกษา ส่วนข้อมูลที่ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ ทดสอบค่าที และ ค่าเอฟ

5.3 สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้รับแบบสำรวจคืนมาและใช้ได้จริง 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ตอบ แบบสอบถามทั้งหมด 400 คน แยกเป็นนักศึกษาชายจำนวน 211 คนคิดเป็นร้อยละ 52.8 และ นักศึกษาหญิงจำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2

ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 20-22 ปี จำนวน 225 คน คิดเป็น ร้อยละ 56.3 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 17-19 ปี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5

ระดับปีการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในชั้นปีที่ 1 จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.20 รองลงมาคือ ระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 131 คนคิดเป็นร้อยละ 32.80 และ ระดับชั้นปีที่ 3 จำนวน 103 คนร้อยละ 25.80 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 สํารวจการปฏิบัติตามคํานิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ใน กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์แสดงจำนวนของการปฏิบัติตามคํานิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้านของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานครมีระดับการปฏิบัติตามคํานิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การปฏิบัติตามคํานิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่ปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ อันดับที่ 1 คือ เรื่องของการดูแลทำความสะอาดเสื้อผ้าของตนเอง อันดับ 2 คือ การทำงานที่อาจารย์มอบหมายจนเสร็จเรียบร้อย อันดับที่ 3 คือ มีความพยายามที่จะทำให้ผลการเรียนของตนเองดีขึ้น ส่วนนักศึกษาที่ปฏิบัติตามคํานิยมพื้นฐานด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ น้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติตามเลย คือ เรื่องการทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้วเมื่อมีเวลาว่าง รองลงมาคือ พยายามทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง

2. ด้านการประหยัดและออม การปฏิบัติตามคํานิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่ปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ อันดับที่ 1 คือ ดื่มน้ำเปล่ามากกว่า เครื่องดื่มชนิดต่างๆ อันดับ 2 คือ เลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและไม่ให้เหลือทิ้ง อันดับ 3 คือ ใช้น้ำและไฟอย่างประหยัด ส่วนนักศึกษาที่ปฏิบัติตามคํานิยมพื้นฐานด้านการประหยัดและอมน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติตามเลย คือ เรื่องการรู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ได้ อีก รองลงมาคือ การสะสมเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวัน

3. ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย การปฏิบัติตามคํานิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่ปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ อันดับที่ 1 คือ ไม่ทำลายทรัพย์สินส่วนสาธารณะ อันดับ 2 คือ ไม่ทิ้งขยะหรือขีดเขียนทำความสกปรกแก่สถานที่สาธารณะ และที่บ้าน อันดับ 3 คือ เข้าแถวเป็นระเบียบเพื่อซื้อสินค้าหรือการใช้บริการ ส่วนนักศึกษาที่ปฏิบัติตามคํานิยมพื้นฐานด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย น้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติตามเลย คือ เรื่องการข้ามถนนบริเวณที่มีสะพานลอยหรือทางม้าลาย รองลงมาคือ แต่งเครื่องแบบนักศึกษาถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา

4. ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา การปฏิบัติตามคํานิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่ปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ อันดับที่ 1 คือ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ อันดับ 2 คือ ประพฤติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ อันดับ 3 คือ ตอบแทนบุญคุณผู้ที่ให้ความอุปการะช่วยเหลือ ส่วนนักศึกษาที่ปฏิบัติตามคํานิยมพื้นฐานด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา น้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติตามเลย คือ การที่ไม่ถือโอกาสเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนมาใช้เป็นของส่วนตัว รองลงมาคือ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ

5. ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ศาสนา การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ อันดับที่ 1 คือไม่ดูถูกเพื่อนที่นับถือศาสนาต่างจากตนเอง อันดับ 2 คือ ร่วมกิจกรรมแสดงความจงรักภักดีต่อ สถาบันพระมหากษัตริย์ในวันสำคัญและโอกาสต่างๆ อันดับที่ 3 คือ ใช้สิ่งของที่ผลิตในประเทศไทย ส่วนนักศึกษาที่ปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ศาสนา น้อยครั้ง หรือไม่ปฏิบัติเลย คือการที่แต่งกายถูกต้องและเหมาะสมกับสถานภาพนักศึกษา และวัฒนธรรมไทย รองลงมาคือร่วมทำบุญในศาสนาเมื่อมีโอกาส

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้านของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยในภาพรวม เท่ากับ 3.127 นั่นคือนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติตาม ค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน บ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1. ด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ นักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติเท่ากับ 2.895 หมายถึงปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
2. ด้านการประหยัดและออม นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลใน กรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติเท่ากับ 2.879 หมายถึงปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐานบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
3. ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติเท่ากับ 3.160 หมายถึงปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน บ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
4. ด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติเท่ากับ 3.388 หมายถึงปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน บ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ
5. ด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ศาสนา นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลในกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติเท่ากับ 3.274 หมายถึงปฏิบัติตาม ค่านิยมพื้นฐานบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ทั้ง 5 ด้านของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. เพศที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ช่วงอายุที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.4 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่นำเสนอในบทที่ 4 นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัย ดังต่อไปนี้

5.4.1 จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการสำรวจพฤติกรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวทฤษฎีค่านิยมของ Rokeach (1973 อ้างถึงใน จุริภรณ์ เชาว์มะเร็ง .2537) ซึ่งได้กล่าว ค่านิยมที่ถูกจัดว่ามีความสำคัญในระดับต้นๆ จะมีอิทธิพลต่อการผลักดันให้เกิดพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมนั้นๆ มากที่สุด และในทางกลับกัน ค่านิยมที่ถูกจัดว่ามีความสำคัญท้ายสุด ก็จะเป็นค่านิยมที่ผู้คนให้ความสำคัญน้อยมากหรือแทบจะไม่มีอิทธิพลให้เกิดพฤติกรรมนั้นๆ เลย ดังนั้นจากผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาใคร่ขอเสนอการอภิปรายในส่วนนี้โดยยึดหลักทฤษฎีค่านิยมของ Rokeach (1973) คือจัดลำดับสูงสุด 10 ลำดับแรก และจัดลำดับต่ำที่สุด 10 ลำดับ ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน ในตารางที่ 14 ถึง ตารางที่ 18 ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยมาจัดลำดับ สูงสุด 10 ลำดับแรก ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ลำดับที่ 1 ไม่ดูถูกเพื่อนที่นับถือศาสนาต่างจากตนเอง (3.68)

ลำดับที่ 2 ประพฤติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ (3.61)

ลำดับที่ 3 ตอบแทนบุญคุณผู้ที่ให้ความอุปการะช่วยเหลือ (3.59)

ลำดับที่ 4 ดูแลทำความสะอาดเสื้อผ้าของตนเองเป็นประจำ (3.57)

ลำดับที่ 5 ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ (3.56)

ลำดับที่ 6 ไม่ทำลายทรัพย์สินส่วนสาธารณะ (3.50)

ละอายต่อการกระทำผิดทุกชนิด (3.50)

ลำดับที่ 7 ไม่ถือโอกาสเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนมาใช้เป็นของส่วนตัว (3.41)

ลำดับที่ 8 ร่วมกิจกรรมแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบัน

พระมหากษัตริย์ในวันสำคัญและโอกาสต่างๆ (3.40)

ลำดับที่ 9 ช่วยเหลือเพื่อนที่ต้องการความช่วยเหลือในสิ่งที่ถูกต้อง (3.38)

ลำดับที่ 10 ไม่ทิ้งขยะหรือขีดเขียนทำความสกปรก
แก่สถานที่สาธารณะและที่บ้าน (3.35)

ข้อปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ทั้ง 10 อันดับข้างต้น พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครเลือกปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนามากที่สุดถึง 6 ข้อ คือ

ลำดับที่ 2 ประพฤติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่

ลำดับที่ 3 ตอบแทนบุญคุณผู้ที่ให้ความอุปการะช่วยเหลือ

ลำดับที่ 5 ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ

ลำดับที่ 6 ละอายต่อการกระทำผิดทุกชนิด

ลำดับที่ 7 ไม่ถือโอกาสเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนมาใช้เป็นของตัวเอง

ลำดับที่ 9 ช่วยเหลือเพื่อนที่ต้องการความช่วยเหลือในสิ่งที่ถูกต้อง

แสดงว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งจากการจัดลำดับแล้วผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้ ความกตัญญูต่อบิดา มารดา , ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดต่างๆ , มีความละอายต่อการกระทำผิด , ไม่ถือเอาของของคนอื่นมาเป็นของตน และ ให้ความช่วยเหลือต่อผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เห็นได้ว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ ก็เป็นเยาวชนไทยรุ่นใหม่ que ปฏิบัติตนเป็นคนดีตามหลักธรรมคำสอน เช่นเดียวกับผลการศึกษา ของเพ็ญแข วัจนสุนทร (2528 อ้างถึงใน จุริกรณ์ เชาว์มะเร็ง .2537) ได้กล่าวว่า ค่านิยมของคนไทยที่ปรากฏในสำนวนไทย อันดับที่ 1 คือ คนไทย ยึดหลักจริยธรรมและคุณธรรมคำสอนตามแนวปรัชญาของพระพุทธศาสนา จากผลการวิจัยที่ปรากฏนั้นทำให้ทราบว่า ความเพียรพยายามในการถ่ายทอดวิชา ความรู้ และการอบรมสั่งสอน ลูกศิษย์ ให้เป็นคนดีในรายวิชาต่างๆ ของอาจารย์ ราชมงคล รวมถึงโครงการต่างๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยได้จัดขึ้นเพื่อหล่อหลอมนักศึกษาให้เป็นคนดีนั้น บังเกิดผลในเชิงปฏิบัติในชีวิตจริง

ค่านิยมพื้นฐานที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครเลือกปฏิบัติมากที่สุดรองลงมา คือค่านิยมพื้นฐานด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ นักศึกษาเลือกปฏิบัติจำนวน 2 ข้อ คือ

ลำดับที่ 1 ไม่ดูถูกเพื่อนที่นับถือศาสนาต่างจากตนเอง

ลำดับที่ 8 ร่วมกิจกรรมแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในวันสำคัญและโอกาสต่างๆ

แสดงว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญและเลือกปฏิบัติมากที่สุดอันดับสอง คือค่านิยมพื้นฐานด้านการรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ นั้นอาจจะเป็นผลมาจากการที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครได้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในโครงการ เช่นโครงการเข้าวัดฟังธรรม ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาต่างๆ นอกจากนี้กิจกรรมที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดบอร์ดเนื่องในวันสำคัญเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันจักรี เป็นต้น จากโครงการต่างๆที่กล่าวมาข้างต้นเป็นผลให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันมหากษัตริย์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุพิศ จันทบูรณ์ (2544) พบว่า การพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ครูอาจารย์ที่มีหน้าที่ดูแลเยาวชนมีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมแทรกแซงพฤติกรรมเป็นข้อพิสูจน์ว่าการจัดกิจกรรมมีผลทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมดีขึ้นและพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงในระดับสูงมากที่สุด คือ การมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ส่วนค่านิยมพื้นฐานด้านการมีระเบียบและเคารพกฎหมายนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร เลือกปฏิบัติจำนวน 2 ข้อคือ

ลำดับที่ 6 ไม่ทำลายทรัพย์สินส่วนสาธารณะ

ลำดับที่ 10 ไม่ทิ้งขยะหรือขีดเขียนทำความสกปรกแก่สถานที่สาธารณะและที่บ้าน

แสดงว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับเรื่องของการมีระเบียบและเคารพกฎหมาย เท่าๆ กับเรื่องความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ สาเหตุที่ทำให้นักศึกษาเลือกปฏิบัติมากที่สุดเป็นอันดับสอง อาจเป็นเพราะนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความตระหนักเกี่ยวกับการประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบ วินัย กฎหมาย ของสังคมที่ตนอยู่ วัยนี้เป็นวัยที่รู้จักแยกแยะความผิด ชอบ ชั่ว ดี ด้วยตนเอง และรู้จักเคารพกฎระเบียบ กติกาที่สังคมตั้งไว้เพราะทราบว่าถ้าหากผู้ใดฝ่าฝืนก็จะถูกลงโทษ นอกจากนี้ประสบการณ์ในการดำรงชีวิตของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาย่อมมีมากกว่า นักเรียนประถม นักเรียนมัธยม จึงเป็นเหตุให้นักศึกษาให้ความสำคัญกับค่านิยมพื้นฐานด้านการมีระเบียบและเคารพกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุเทพ ยงยุทธ์ (2544) พบว่า การศึกษาจริยธรรมของนักเรียนวิทยาลัยการอาชีพ เขตการศึกษา 4 สังกัดกรมอาชีวศึกษา ให้ความสำคัญด้านความมีระเบียบ วินัยในระดับมาก

ค่านิยมพื้นฐานที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครเลือกปฏิบัติมากที่สุดอันดับสุดท้ายคือค่านิยมพื้นฐานด้านการพึ่งตนเองขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ นักศึกษาเลือกปฏิบัติจำนวน 1 ข้อ คือ

ลำดับที่ 4 ดูแลทำความสะอาดเสื้อผ้าของตนเองเป็นประจำ

แสดงว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดเสื้อผ้าของตนเอง สาเหตุอาจเป็นเพราะวัยนี้เป็นวัยที่ใส่ใจในเรื่องของการแต่งกายสวยงาม และมีสังคมพบปะสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อนอยู่เสมอ จึงมีความใส่ใจในเรื่องของการแต่งกายให้สะอาดและเหมาะสมเป็นพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เอนก แท้สูงเนิน (2547) เรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด และด้านความประหยัดของนักเรียนโรงเรียนไทรพิตยาคม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด และด้านความประหยัด อยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มาจัดลำดับต่ำสุด 10 ลำดับแรก ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ลำดับที่ 1	ทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้วเมื่อมีเวลาว่าง	(2.24)
ลำดับที่ 2	ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากที่เรียนในชั้นเรียน	(2.55)
ลำดับที่ 3	รู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ได้อีก	(2.60)
ลำดับที่ 4	พยายามทำแบบฝึกหัดต่างๆ ด้วยตนเอง	(2.69)
	สะสมเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวัน	(2.69)
ลำดับที่ 5	ดูแลซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว และของใช้ในบ้านที่ชำรุด	(2.81)
ลำดับที่ 6	ใช้เวลาว่างและแบ่งเวลาให้เป็นประโยชน์	(2.82)
ลำดับที่ 7	เรียนวิชาการต่างๆ ด้วยความตั้งใจ	(2.85)
ลำดับที่ 8	ข้ามถนนบริเวณที่มีสะพานลอยหรือทางม้าลาย	(2.86)
ลำดับที่ 9	ซื้อเครื่องอุปโภคเท่าที่จำเป็นและเป็นประโยชน์	(2.88)
ลำดับที่ 10	ใช้น้ำและไฟอย่างประหยัด	(2.95)

ข้อปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ทั้ง 10 อันดับข้างต้น พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร เลือกปฏิบัติน้อยที่สุดอันดับหนึ่งคือ ค่านิยมพื้นฐานด้านการประหยัดและออม เป็นข้อปฏิบัติที่นักศึกษาเลือกปฏิบัติน้อยที่สุด 5 ข้อ ดังนี้คือ

- ลำดับที่ 4 สะสมเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวัน
- ลำดับที่ 5 ดูแลซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว และของใช้ในบ้านที่ชำรุด
- ลำดับที่ 6 ใช้เวลาว่างและแบ่งเวลาให้เป็นประโยชน์
- ลำดับที่ 9 ซื่อเครื่องอุปโภคเท่าที่จำเป็นและเป็นประโยชน์
- ลำดับที่ 10 ใช้น้ำและไฟอย่างประหยัด

จากผลการวิจัยที่ปรากฏอยู่ในส่วนนี้ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมแบบวัตถุนิยม คนในสังคมปัจจุบันมักแบ่งชนชั้นทางสังคมด้วยการนำ เงิน ทอง ทรัพย์สิน ความรวย ความจน มาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชนชั้นทางสังคม ด้วยเหตุนี้เองจึงส่งผลให้วัยรุ่นไทยมักจะให้ความสำคัญกับการจับจ่ายใช้สอย สินค้า ที่ทันสมัย ราคาแพง เพื่อที่จะได้รับการยอมรับจากเพื่อนหรือคนในสังคมที่ตนอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เซาวลิต สุโลมานติ (2543) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาการนำความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานครนำค่านิยมเรื่องการประหยัดและออมไปใช้ในชีวิตประจำวันน้อยที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง แต่ขัดแย้งกับผลการวิจัยของเอนก แท้สูงเนิน (2547) เรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด และด้านความประหยัดของนักเรียนโรงเรียน ไทรพิทยาคม อำเภอชุมพลวง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้งสามด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งถ้าจัดอันดับแล้วพบว่า นักเรียนให้ความสำคัญกับคุณธรรมจริยธรรมด้านการประหยัดเป็นอันดับหนึ่ง

จากผลการวิจัยในบทที่ 4 พบว่านักศึกษาชายจะมีค่านิยมพื้นฐาน ด้านการประหยัดและออมสูงกว่านักศึกษาหญิง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไฉมสมร เหลือโกศล (2531) เรื่อง ค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเองกับการอบรมเลี้ยงดู พบว่า นักเรียนชายจะมีคะแนนค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเองโดยตนเองด้านเศรษฐกิจสูงกว่านักเรียนหญิง

ค่านิยมพื้นฐานด้านการประหยัดและออมจัดว่าสำคัญมากแต่ผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญน้อยที่สุดอันดับหนึ่ง ซึ่งหมายความว่าทางสถานศึกษาไม่ควรนิ่งดูตายอีกต่อไปแล้ว ควรมีนโยบายส่งเสริมและปลูกฝังให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการประหยัด ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดอาจจะทำโครงการจัดอบรม และเชิญวิทยากรที่เป็นต้นแบบในเรื่องของการประหยัดมาบรรยายให้นักศึกษาฟัง

หรืออาจจะมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมการประหยัดและออมในมหาวิทยาลัยที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วม ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นอาจมีส่วนส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดค่านิยมประหยัดและออมบ้างไม่มากก็น้อย

ค่านิยมพื้นฐานที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครเลือกปฏิบัติ น้อยที่สุดเป็นอันดับสอง คือค่านิยมพื้นฐานด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติที่นักศึกษาเลือกปฏิบัติน้อยที่สุดจำนวน 4 ข้อ คือ

ลำดับที่ 1 ทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้วเมื่อมีเวลาว่าง

ลำดับที่ 2 ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากที่เรียนในชั้นเรียน

ลำดับที่ 4 พยายามทำแบบฝึกหัดต่างๆ ด้วยตนเอง

ลำดับที่ 7 เรียนวิชาการต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ

แสดงว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องของการทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้ว ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากที่เรียน เรียนวิชาการต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ และ ทำแบบฝึกหัดต่างๆ ด้วยตนเอง อาจจะมีสาเหตุมาจากหลายประการ อาทิเช่น ติดเกมคอมพิวเตอร์ เล่นอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์เป็นเวลานานๆ ซึ่งสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นเนื่องมาจาก ในปัจจุบันร้านเกมหรือร้านอินเทอร์เน็ตมีจำนวนมาก เข้าไปใช้บริการได้ง่าย และเปิดทั้งวัน ค่าใช้บริการก็ถูก ส่วนเรื่องโทรศัพท์ในปัจจุบันนี้ ก็มีโปรโมชั่นส่งเสริมการขายเกี่ยวกับการโทร คือ โทรฟรี ทั้งนี้ทำให้นักศึกษาหันไปสนใจสื่อต่างๆ มากกว่าการทบทวนบทเรียน การทำแบบฝึกหัด การอ่านหนังสือตำรา อย่างไรก็ตามผลการศึกษาในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ โฉมสมร เหลือโกศล (2531) เรื่อง ค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเองกับการอบรมเลี้ยงดู ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งพาตนเอง ที่อยู่ในระดับไม่พึงประสงค์ได้แก่ การใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในด้านการศึกษา การทำงานโดยไม่เลื่องงาน และไม่ดูถูกงานที่สุจริต การตรงต่อเวลาในการนัดหมาย และการยอมรับผิดในผลการกระทำของตน ในงานที่ได้รับมอบหมาย จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าทางสถาบันการศึกษาไม่ควรมองข้ามเรื่องเหล่านี้ไป ควรจะมีแนวทางในการปลูกฝังค่านิยมเรื่องการ ขยัน หมั่นเพียร เล่าเรียนหนังสือ ให้มากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นการจัดโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความมุ่งมั่นและมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จในเรื่องของการเรียน

ค่านิยมพื้นฐานที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครเลือกปฏิบัติ น้อยที่สุดอันดับสามคือค่านิยมพื้นฐานด้านการมีระเบียบและเคารพกฎหมาย นักศึกษาเลือกปฏิบัติ น้อยที่สุดจำนวน 2 ข้อ คือ

ลำดับที่ 3 รู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ได้อีก

ลำดับที่ 8 ข้ามถนนบริเวณที่มีสะพานลอยหรือทางม้าลาย

แสดงว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับ ค่านิยมพื้นฐานด้านการมีระเบียบและเคารพกฎหมาย ในเรื่องของการรู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมา ใช้ใหม่น้อยที่สุดเป็นอันดับสามสาเหตุอาจเป็นเพราะนักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักการในการนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ ซึ่งหลักการเกี่ยวกับเรื่องนี้มีมากมาย และมีหลาย ขั้นตอน ยิ่งเป็นเศษวัสดุที่ถูกจัดว่าเป็นวัสดุอันตราย ยิ่งต้องมีหลักการมากขึ้นในการพิจารณาการนำ กลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง ซึ่งแต่ละขั้นตอนผู้นำกลับมาใช้ใหม่จำเป็นต้องมีความรู้พอสมควร จากเหตุผล ที่ผู้วิจัยยกตัวอย่างมาข้างต้นน่าจะเป็นสาเหตุให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลใน กรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญน้อยมากกับเรื่องของการรู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้อีก ดังนั้นเมื่อทราบจุดอ่อนในส่วนนี้แล้ว ทางสถานศึกษาก็ควรจะมีนโยบายส่งเสริมและให้ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องการนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ใหม่อีกครั้งให้แก่นักศึกษา เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้รับมา ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

และสาเหตุที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับการข้ามถนนบริเวณที่มีสะพานลอยหรือทางม้าลายน้อยที่สุดเป็นอันดับสาม อาจเป็นเพราะใน กรุงเทพมหานครมีจำนวนสะพานลอยหรือทางม้าลายน้อย ถ้าเทียบกับจำนวนป้ายรถประจำทางใน กรุงเทพมหานคร ประชาชนคนกรุงเทพจึงประสบปัญหาว่าเมื่อลงรถประจำทางแล้วถ้าต้องการข้าม ไปฝั่งตรงกันข้ามแล้วไม่มีสะพานลอยหรือทางม้าลาย บางคนอาจตัดสินใจวิ่งข้ามถนนบริเวณที่ ตนเองสะดวกเลยก็เป็นได้ จากเหตุผลที่ผู้วิจัยยกตัวอย่างมาข้างต้นน่าจะเป็นสาเหตุให้นักศึกษา มหาวิทยลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญน้อยมากกับเรื่องของการข้าม ถนนบริเวณที่มีสะพานลอยหรือทางม้าลาย ซึ่งผลการศึกษาในส่วนนี้สอดคล้องกับผลการศึกษา ของ พอใจ พัทธนิษฐ์ธรรม และศิริพร รุ่งเรือง (2546) เรื่องการปฏิบัติตามกฎจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นปฏิบัติตามกฎจราจรเพียง 25 คน จาก จำนวนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 736 คน จะเห็นได้ว่า นักศึกษาในสมัยนี้มีการปฏิบัติตามกฎจราจร น้อยมาก อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ ทางสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญในส่วนนี้จึงควรมี การจัดการอบรม ให้ความรู้เรื่องกฎจราจรให้แก่นักศึกษาของตนอย่างเคร่งครัดเพื่อลดอัตราการเกิด อุบัติเหตุ

5.4.2 จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครระหว่างนักศึกษาชายกับนักศึกษาหญิง

สมมติฐานที่ 1 เพศที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันจะมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุนทรี โคมิน และสนธิ สมัครการ (2522) พบว่าเพศที่แตกต่างกันจะให้ความสำคัญเรื่องค่านิยมแตกต่างกันด้วย จากการศึกษาวิจัยจำนวนมากสามารถยืนยันได้ว่า สังคมไทยได้กำหนดบทบาทของเพศไว้ โดยที่เพศหญิงกับเพศชายจะมีบทบาทต่างกัน การกำหนดบทบาทนั้นจะเกิดขึ้นโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม ทั้งเพศชายและเพศหญิงก็ได้เรียนรู้โดยกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และได้เรียนรู้ค่านิยมและหลายสิ่งหลายอย่างที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทนั้น จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ สุรางค์ บัวพึ้ง (2530) ได้กล่าวว่า เพศชายและเพศหญิงได้จัดลำดับความสำคัญของค่านิยมไว้แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับโสภา ชูพิกุลชัย (2522) ได้กล่าวไว้ว่าการที่เพศชายและเพศหญิงจัดลำดับความสำคัญของค่านิยมไว้แตกต่างกันเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมได้มีส่วนกำหนดบทบาทของเพศชายและเพศหญิงให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวังว่าควรจะเป็น ซึ่งจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมนี้ทำให้ทั้งชายและหญิงเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่จะกำหนดเป็นบุคลิกภาพ ความเชื่อ อุดมการณ์ และค่านิยมประจำเพศของตนที่แตกต่างกัน และผลการศึกษาของ จุรีภรณ์ เชาว์มะเร็ง (2537) ได้กล่าวว่า เพศมีความสัมพันธ์กับค่านิยมทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ โสภา ศิริอุเทน (2548) ซึ่งกล่าวไว้ว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น

5.4.3 จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ช่วงอายุที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันจะมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สาเหตุที่ทำให้ช่วงอายุที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานไม่แตกต่างกันนั้น เนื่องมาจากช่วงอายุของตัวอย่างประชากรที่ผู้วิจัยกำหนดไว้คือช่วงอายุ 17 - 28 ปี และจาก

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20 - 22 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.30 รองลงมาคือช่วงอายุ 17 - 19 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.50 สังเกตได้ว่าทั้งสองช่วงอายุมีความห่างของอายุไม่มากคือ 17 - 22 ปีเท่านั้น ดังนั้นการที่ตัวอย่างประชากรมีความห่างของช่วงอายุไม่มากย่อมส่งผลให้การให้ความสำคัญในเรื่องของค่านิยมพื้นฐานไม่แตกต่างกันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของโสภา ศิริอุเทน (2548) พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น

5.4.4 จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานแตกต่างกัน

พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มนัส นิยมณี (2547) กล่าวว่า การเปรียบเทียบการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 5 ด้าน โดยจำแนกตามระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน พบว่า นักเรียนเตรียมทหารที่มีระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียนแตกต่างกันมีระดับการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ไม่แตกต่างกัน และจากคำกล่าวของ สุวรรณ วชิรปราการสกุล (2533) ได้กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึงคุณงาม ความดีที่ สั่งสมอยู่ในจิตใจมาเป็นเวลานาน โดยอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้และความเคยชิน ซึ่งแสดงออกทางกาย วาจาใจ เป็นลักษณะที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อตัวบุคคลที่ได้ปฏิบัติปฏิบัติ และคิดในทางที่ถูกต้องดีงาม ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นนักเรียนในระดับการศึกษาใด ก็จะมีคุณธรรมจริยธรรมที่ได้สั่งสมมาเป็นประสบการณ์ในการเข้าสู่สังคมและอยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดีได้ ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการมีระเบียบและเคารพกฎหมายในเรื่องของการตัดสินใจหาข้อขัดแย้งกับเพื่อนด้วยสันติวิธีและยุติธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จารุวรรณ พานทอง (2536 อ้างถึงในเอก แท้สูงเนิน) เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 729 คน เป็นชาย 232 คน เป็นหญิง 197 คน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และปีที่ 3 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการศึกษาในครั้งนี้สะท้อนให้ทราบว่าระดับการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจหาข้อขัดแย้งกับเพื่อนด้วยสันติวิธีและยุติธรรม ดังนั้นทางสถานศึกษาควรจะมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาปี 1 และปี 2 ได้ร่วมกิจกรรมประเภทฝึกสมาธิ ฟังธรรม เพื่อเป็นส่วนช่วยให้นักศึกษาเป็นคนใจเย็น

มีสมาธิในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งแนวทางนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของอำพล สงวนศิริธรรม (2518) ได้ทำการวิจัยเรื่องอิทธิพลของการฝึกสมาธิที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยฝึกอบรวม อานาปานสติสมาธิพบว่า การทำสมาธิให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบข้อคิดเห็นจากนักเรียนที่ฝึกสมาธิว่า นักเรียนที่ฝึกสมาธิจะเกิดความสุขและแจ่มใส มีประโยชน์หรือข้อดีมากกว่าข้อเสีย คือ ระวังอารมณ์ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยของ อวยชัย โรจน์นรินทร์กิจ (2526) เรื่องผลการศึกษาอานาปานสติสมาธิต่อการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย พบว่าหลักการทดลองการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มฝึกสมาธิสูงกว่ากลุ่มที่มีกิจกรรมปกติและหลังจากการทดลองกลุ่มที่ฝึกสมาธิมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าก่อนทดลอง

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.5.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่ปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบน้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติตามเลย คือเรื่องการทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้วเมื่อมีเวลาว่าง นี่คือนิสัยหลักที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ควรมีการวางแผนทางด้านวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของการเรียนมากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่ปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการประหยัดและออม น้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติตามเลย คือเรื่องการรู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ได้ อีก รองลงมาคือการสะสมเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวัน ดังนั้นทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ได้อีกครั้ง

3. ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่ปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ด้านการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย น้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติตามเลย คือ เรื่องการข้ามถนนบริเวณที่มีสะพานลอยหรือทางม้าลาย

เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของนักศึกษา ทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานคร ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการอบรมเกี่ยวกับเรื่องอุบัติเหตุบนท้องถนน และกฎจราจร เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและทราบถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากความประมาทและการไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร

4. ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่ปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา น้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติตามเลย คือการที่ไม่ถือโอกาสเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนมาไว้เป็นของ

ส่วนตัว เห็นได้ว่านักศึกษาไม่มีคุณธรรมความซื่อสัตย์ ทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลใน กรุงเทพมหานคร ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการอบรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้นักศึกษาเกิดความตระหนักเห็นความสำคัญของความซื่อสัตย์สุจริต

5. ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่ปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานด้านการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ศาสนา น้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย คือการแต่งกายถูกต้องและเหมาะสมกับสถานภาพ นักศึกษา และวัฒนธรรมไทย เห็นได้ว่าปัญหานี้เกิดขึ้นจริงกับทุกมหาวิทยาลัย เช่น ปัญหาการแต่งกายชุดนักศึกษาไม่เหมาะสม เช่น นักศึกษาหญิงสวมเสื้อนักศึกษาตัวเล็กเกินความเหมาะสม สวมกระโปรงสั้นมาก และปล่อยชายเสื้อขณะที่อยู่ในสถานศึกษา เป็นต้น ดังนั้นทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในกรุงเทพมหานครจึงควรรหาแนวทางแก้ไขโดยด่วน ไม่ว่าจะเป็นการวางกฎระเบียบเกี่ยวกับการแต่งกายนักศึกษาให้ชัดเจนและกำหนดบทลงโทษอย่างจริงจัง

5.5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
2. การวิจัยครั้งต่อไปควรจะทำการศึกษาเกี่ยวกับตัวอย่างประชากรในสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ เพื่อจะได้นำมาเปรียบเทียบกัน
3. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาส่งเสริมนักศึกษาให้เห็นถึงความสำคัญของค่านิยมพื้นฐานด้าน ทั้ง 5 ประการ ให้สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กลาย กระจายวงศ์. (2521). **ชีวิตไทยปักข์ได้**. วารสารชีวิตพิเศษ (มีนาคม-พฤษภาคม 2521และมิถุนายน 2521): บทนำ.
- กลุ่มนักวิชาการ. (2525). **เอกสารนักวิชาการ**. ม.ป.พ.
- กัลยา วานิชย์บัญชา.(2540). **การใช้ SPSS For Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล**.
- พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซี เค แอนด์ เอส โฟโต้สตูดิโอ.
- การศาสนา, กรม. (2524). **คู่มือการศึกษาธรรมสำหรับเยาวชน ตอน 2** . กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- การศาสนา, กรม. (2525). **คู่มือการศึกษาจริยธรรมระดับอุดมศึกษา ตอน 2** . กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). **ผลของวัฒนธรรมและสภาพสังคมต่อการหล่อหลอมเด็กไทย.แม่และเด็ก**. (มีนาคม 2519): 103.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สนง. (2528).**วิทยากรกับการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ,สำนักงาน. (2530). **วิทยากรกับการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- คนภูธร. (2524). **ชาติเจริญได้ด้วยวินัย**. วารสารไทย, 1(14), 13-15.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช. (2524). **สถาบันพระมหากษัตริย์ไทย**. บรรยายในการชุมนุมนักเรียนเก่าสวนกุหลาบวิทยาลัย ณ โรงแรมมณเฑียร.
- จวีร์ภรณ์ เชาว์มะเริง .(2537). **การศึกษาค่านิยมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครราชสีมา** .วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- แฉล้ม กุญชร ณ อยุธยา. (2525). “ **ความนิยมไทย** ”. นิยมไทย. กรุงเทพฯ.
- โคมสมร เหลือโกศล.(2531). **เรื่อง ค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเองกับการอบรมเลี้ยงดู**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชม ภาคภูมิ. (2525). **บทความวิทยุกระจายเสียงของสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ชุด การศึกษาเพื่อคุณธรรม**. กรุงเทพฯ : เจริญวิทยุการพิมพ์.
- ช่วย แสงสุชาติ. (2506). **อนุสรณ์งานฌาปนกิจศพครูสร้อย ซอบฝึกพระนคร**. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนการช่างวุฒิศึกษา.

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2544). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 8 . กรุงเทพมหานคร:
เทพเนรมติการพิมพ์.
- เซาวลิต สุไลมานดี . (2543). **การศึกษากำหนดความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเรียนการสอน ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีศนา แชมมณี. (2542) . **การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร:สมชายการพิมพ์.
- นภดล ภวนะวิเชียร.(2540).**การศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการส่งเสริมด้วยกระบวนการตามแนวคิดของไอเซ็นและแรทส์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุฎิบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี และ ส. ศิวรักษ์. (2526). **ศาสนาเพื่อสังคม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์.
- ประสงค์ สุ่นศิริ. (2526). “ **นิยมไทยกับความมั่นคงของชาติ**” . วารสารไทย, 2(7), 8-11.
- เปรม ตินสุลานนท์.(2526). **แนะแนวการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ**. กรุงเทพมหานคร: กรมศาสนา.
- ผาสุกสันต์ ไหมทิพย์.(2540).**การศึกษาเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีภูมิหลังต่างกัน**.วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก. (2538). **วินัยเรื่องที่ใหญ่กว่าที่คิด**. วารสาร พุทธธรรมศาสตร์, 2(1), 1-23.
- พระราชันท์มุนี. (2526). **ปาฐกถาธรรม**. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร.
- พวงแก้ว ปานพรหมมินทร์.(2540). **ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญ กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พอใจ พัทธมิตย์ธรรม และศิริพร รุ่งเรือง ,(2546). **การปฏิบัติตามกฎจรรยาบรรณของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น**. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิสิฐ เจริญสุข. (2536). **ลักษณะค่านิยมของสังคมไทย**. ไบลาณ, 3(5), 33-45.
- ไพฑูรย์ พงศะบุตร. (2523). **แบบเรียนสังคมศึกษา ส. 101 และ ส. 102** .
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช

- มนัส นิมมณี , พ.ต. (2547). **การศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนา
คุณธรรมจริยธรรม**.สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มะลิ. (2540). **วัฒนธรรมกับการพัฒนาสังคม**. นิตยสารการประชาสงเคราะห์. ปีที่ 40 ฉบับที่ 6
(พ.ย.- ธ.ค. 2540): 11-16.
- รวิวรรณ ชินะตระกูล. (2540). **การศึกษากระบวนการสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร:
ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- รังสิมันต์ สุนทรไชยา.(2535).**ผลของตัวแบบที่มีต่อพฤติกรรมการมีระเบียบวินัยในชั้นเรียน
วัยย่างเข้าสู่วัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ พิมพ์แดง.(2532).**การปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียนของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตามการรับรู้ของตนเอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วิชัย นิลวิเศษ. (2525). **ค่านิยมคืออะไร**. หลักเมือง,2(15), 4-10.
- วิชาการ, กรม. (2527). “ **การบริหารตนเอง ”** โครงการฝึกอบรมวิทยากรเพื่อพัฒนาประชากร
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- วิชาการ, กรม. (2523). **แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- วิภาพร มาพบสุข. (2540). **การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย .(2544) . **การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์เน้นสำหรับงานวิจัย**.
พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2529). “ **สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ**”
วิทยากรกับการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สมบุญรณ์ ศาลยาชีวิน.(2526) .**จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่**.เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์.
- สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์. (2529). **ชุดการสอน การปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม
พื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์. (2529). **ชุดการสอน การปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม
พื้นฐานเรื่องความขยันหมั่นเพียร**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์. (2529). **ชุดการสอน การปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม
พื้นฐานเรื่องความรับผิดชอบ**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์. (2529). **ชุดการสอน การปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม**

- พื้นฐานเรื่องการประหยัดและออม.** กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
 สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์. (2529). **ชุดการสอน การปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม**
พื้นฐานเรื่องการมีระเบียบวินัย. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
 สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์. (2529). **ชุดการสอน การปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม**
พื้นฐานเรื่องการเคารพกฎหมาย. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
 สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์. (2529). **ชุดการสอน การปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม**
พื้นฐานเรื่องการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
 สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์. (2529). **ชุดการสอน การปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม**
พื้นฐานเรื่องความรักชาติ. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
 สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์. (2529). **ชุดการสอน การปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม**
พื้นฐานเรื่องการมีความรักศาสนา. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
 สามัญศึกษา, กรม, หน่วยศึกษานิเทศก์. (2529). **ชุดการสอน การปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม**
พื้นฐานเรื่องการมีความรักพระมหากษัตริย์. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
 สุขุม นวลสกุล. (2524). “ทำไมท่านต้องไปเลือกตั้ง” .วารสารไทย, 1(14).
 สุขุม เฉลยทรัพย์. (2548).www.netdesign.ac.th.
 สุขุชา จันทน์เอม.(2541). จิตวิทยาเด็ก.พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
 สุเทพ ยงยุทธ์.(2544). **ศึกษาศรีธรรมของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ เขต**
การศึกษา 4 สังกัดกรมอาชีวศึกษา .วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
 มหาสารคาม.
 สุนทรী โคมินและสนธิ สมัครการ .(2522). **ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย: เครื่องมือในการ**
สำรวจและการวัด. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
 สุพัตรา สุภาพร. (2541). **สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี.**
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
 สุพัตรา สุภาพร.(2543). **ปัญหาสังคม.** กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
 สุพิศ จันทรบุดร .(2544). **การพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน โรงเรียนมัธยมศึกษา.** วิทยานิพนธ์
 การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
 สุมน อมรวิวัฒน์.(2527). **การสอนคือศิลป์.** รวบรวมบทความเกี่ยวกับการศึกษาและบทบาทของ
 คุรุคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 สุรพงษ์ ชูเดช. (2543). **การพัฒนาวินัยในตนเองตามแนวทางไตรสิกขา.** วารสาร พ.ศ.ล.,
 32(220), 25-31.

- สุรางค์ บัวผึ้ง.(2530). **การศึกษาเปรียบเทียบระบบค่านิยมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและนักศึกษาและนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในเขตการศึกษา 5.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวรรณา วชิรปราการสกุล .(2533). **การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านกัลยาณมิตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 .**ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- โสภณ คณาภรณ์. (2526). **แผนทำลายพระพุทธศาสนา.** กรุงเทพฯ : ศิวพร.
- โสภา ชูพิกุลชัย. (2522). **จิตวิทยาสังคมประยุกต์.** กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- โสภา ศิริอุเทน .(2548). **ค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อวยชัย โรจน์นรินทร์กิจ .(2526).**ผลการศึกษาอานาปานสติสมาธิต่อการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. **การพัฒนาศักยภาพอย่างสมบูรณ์.** สถาบันการศึกษาสัตยาไส. (ม.ป.ป.: 14)
- อำพล สงวนศิริธรรม .(2518) . **อิทธิพลของการฝึกสมาธิที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอนก แท้สูงเนิน .(2547). **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด และด้านความประหยัดของนักเรียนโรงเรียนไตรพิทยาคม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Barron, Carrie.(1997) .Y. **A comparative analysis of the values that are predominant in private schools, Public choice schools, and public attendant-zone school in San Antonio .Texas:** Dissertation Abstract International 57:7 (January 1997):2960-A.
- Encyclopedia of Sociology. (1974). Connecticut : Dushken publishing Group.
- Good, Carter. V. (1973). **Dictionary of Education.** 3 rd ed. New York : McGrew Hill, Inc.
- Hong, Xiao.(1999). **A comparative study of childrearing values in the United States and China.** Dissertation Abstracts International 59:9(March 1999):3664-A.
- <http://www.e-learning.tapee.ac.th> , 2549.
- <http://www.geocities.com> , 2549.
- <http://www.intranet.m-culture.go.th/lampang> , 2549.

<http://www.meetham1.com> , 2549.

<http://www.nesdb.go.th> , 2549.

<http://www.sskru.ac.th> , 2549.

Johnson , Harry. (1960). **Sociology: A systematic Introduction**. New York: Harcourt, Brace & World Inc.

Krejie and Morgan. (1970). **Education and Psychological Measurement**. Vol. 30
Spring – Winter 1970, University of Minnesota, Duluth.

Webster. (1973). “ **English Language Institute of America**” The New Grolier
Webster International. 3 rd ed.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
น่าน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลใน
กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถาม การศึกษาการนำความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
วิทยาเขตบพิตรพิมุขจักรวรรดิ ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม การนำความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงหน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัว
นักศึกษา

1. เพศ ชาย

หญิง

2. อายุ 17-19 ปี 23-25 ปี

20-22 ปี 26-28 ปี

3. ระดับปีการศึกษา

ชั้นปีที่ 1

ชั้นปีที่ 2

ชั้นปีที่ 3

ชั้นปีที่ 4

	ข้อความ	ระดับของการปฏิบัติ			
		สม่ำเสมอ	บ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ	เป็นบางครั้ง	น้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย
		4	3	2	1
	การพึ่งตนเองขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ				
1	ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากที่เรียนในชั้นเรียน				
2	มีความพยายามที่จะให้ผลการเรียนของตนเองดีขึ้น				
3	เรียนวิชาการต่างๆด้วยความตั้งใจ				
4	พยายามทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง				
5	ทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้วเมื่อมีเวลาว่าง				
6	ทำงานที่อาจารย์มอบหมายจนเสร็จเรียบร้อย				
7	ดูแลทำความสะอาดเสื้อผ้าของตนเองเป็นประจำ				
	การประหยัดและออม				
8	เลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและไม่ให้เหลือทิ้ง				
9	เติมน้ำเปล่ามากกว่าเครื่องดื่มชนิดต่างๆ				
10	สะสมเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวัน				
11	รู้จักเลือกใช้ของอย่างคุ้มค่าและไม่ฟุ่มเฟือย				
12	ซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นและเป็นประโยชน์				
13	ใช้น้ำและไฟอย่างประหยัด				
14	ดูแลซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวและของใช้ในบ้านที่ชำรุด				

	ข้อความ	ระดับของการปฏิบัติ			
		สม่ำเสมอ	บ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ	เป็นบางครั้ง	น้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย
		4	3	2	1
15	ใช้เวลาและแบ่งเวลาให้เป็นประโยชน์				
16	รู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ได้อีก เช่น น้ำกระดาษที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่				
17	การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ไม่ทิ้งขยะหรือขีดเขียนทำความสกปรกแก่สถานที่สาธารณะและที่บ้าน				
18	ไม่ทำลายทรัพย์สินส่วนสาธารณะ				
19	แต่งเครื่องแบบนักศึกษาถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา				
20	เข้าแถวเป็นระเบียบเพื่อซื้อสินค้าหรือการใช้บริการ				
21	ไม่ส่งเสียงดังในขณะที่อาจารย์ทำการสอน				
22	ข้ามถนนบริเวณที่มีสะพานลอยหรือทางม้าลาย				
23	ตัดสินปัญหาข้อขัดแย้งกับเพื่อนด้วยสันติวิธี และยุติธรรม				
24	การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา หักห้ามความโกรธไว้และไม่คิดทำร้ายเพื่อน				
25	ช่วยเหลือเพื่อนที่ต้องการความช่วยเหลือในสิ่งที่ถูกต้อง				
26	ระงับการโกรธผู้อื่นเมื่อถูกกระทำที่ไม่พอใจ				

	ข้อความ	ระดับของการปฏิบัติ			
		สม่ำเสมอ	บ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ	เป็นบางครั้ง	น้อยครั้งหรือไม่ปฏิบัติเลย
		4	3	2	1
27	ไม่ถือโอกาสเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนมาใช้เป็นของตัวเอง				
28	ใช้วาจาที่ทำให้เกิดความสามัคคีในระหว่างเพื่อน				
29	ประพฤติตนให้ถูกต้องเหมาะสมกับเพศและวัย				
30	ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ				
31	ละอายต่อการกระทำผิดทุกชนิด				
32	ประพฤติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่				
33	ตอบแทนบุญคุณผู้ที่ให้ความอุปการะช่วยเหลือ				
	การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์				
34	ใช้สิ่งของที่ผลิตในประเทศไทย				
35	แต่งกายถูกต้องและเหมาะสมกับสถานภาพนักศึกษา และวัฒนธรรมไทย				
36	ร่วมทำบุญในศาสนาเมื่อมีโอกาส				
37	ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาในชีวิตประจำวัน				
38	ไม่ดูถูกเพื่อนที่นับถือศาสนาต่างจากตนเอง				
39	ร่วมกิจกรรมแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในวันสำคัญและโอกาสต่างๆ				
40	นำกระแสพระราชดำริต่างๆไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน				

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวพนิดา ทรัพย์सार เกิดเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2519 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เมื่อปี พ.ศ. 2541 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อปี พ.ศ. 2545 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สำนักบริหารบพิตรพิมุข จักรวรรดิ มีประสบการณ์ในการทำวิจัยเรื่อง คุณลักษณะคนดีในทัศนะของวัยรุ่นไทย กรณีศึกษาในสังคมของเขตเทศบาลนครขอนแก่น เมื่อปี พ.ศ. 2545

